



سرشناسه : بهادری جهرمی ، علی، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور : ارتقاء کارآمدی مجلس شورای اسلامی از منظر مقام معظم رهبری /
علی بهادری جهرمی، کمال کدخدامرادی.
مشخصات نشر: تهران: پژوهک عدالت، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری : ۱۲۴ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۴۲-۴۸-۱
وضعیت فهرست نویسی : فیا
موضوع : خامنه‌ای، علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - - دیدگاه درباره مجلس
شورای اسلامی
موضوع : Khamene'i, Ali, Leader of IRI , 1939 - - Views on Islamic Parliament
موضوع : خامنه‌ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - - دیدگاه درباره
نمایندگان مجلس
موضوع : Khamene'i, Ali, Leader of IRI -- Views on legislators
موضوع : خامنه‌ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - - پیام‌ها و
سخنرانی‌ها
موضوع : Khamenei, Sayyed Ali -- Messages and speech
شناسه افزوده : کدخدامرادی، کمال
رده بندی کنگره : DSR۱۶۹۲
رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۴۴
شماره کتابشناسی ملی : ۷۳۱۶۲۴۵



ارتقاء کارآمدی
مجلس شورای اسلامی
از منظر مقام معظم رهبری



ارتقاء کارآمدی
مجلس شورای اسلامی
از منظر مقام معظم رهبری

- علی بهادری جهرمی، کمال کدخدایمادی
- مدیر هنری: رسول خسروی بیگی
- ناشر: پژوهش عدالت
- شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۴۲-۴۸-۱
- شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
- چاپ اول: ۱۳۹۹
- قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

کلیه حقوق این اثر برای
مرکز وکلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده
محفوظ است.



تلفن گویا ۲۳۰۵۵۰۰۰
۱۵۷۷۵-۵۸۷۵۱
سایتهای اینترنتی: www.judiciarybar.ir
تهران - بلوار آفریقا - کویچه گلخام - مرکز وکلا کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده

فهرست

مقدمه	۱۱
۱	

جایگاه مجلس شورای اسلامی در جمهوری اسلامی ایران

۱-۱- مجلس شورای اسلامی در رأس امور	۱۷
۲-۱- مجلس شورای اسلامی مظهر عزت ملی، اقتدار و استحکام نظام	۱۸
۳-۱- مجلس شورای اسلامی نهاد انقلابی و برآمده از انقلاب اسلامی	۱۹
۲	

اهداف مجلس شورای اسلامی

۱-۲- حفظ نظام اسلامی با قانون‌گذاری صحیح	۲۳
۲-۲- دفاع از هویت نظام اسلامی	۲۴
۳-۲- نظارت و پیگیری اجرای قوانین	۲۵
۴-۲- مبارزه با فساد	۲۶
۳	

الزامات مجلس شورای اسلامی در نظام جمهوری اسلامی

۱-۳- محوریت مبانی دینی	۲۹
------------------------------	----

۳۳.....	۲-۳- محوریت مردم سالاری دینی.....
۳۶.....	۳-۳- محوریت وجود نماینده طراز انقلاب اسلامی.....
۳۶.....	۳-۳-۱- ویژگی های نماینده طراز انقلاب اسلامی.....
۳۷.....	۳-۳-۱-۱- انقلابی و استکبارستیز.....
۳۸.....	۳-۳-۱-۲- مردمی و ساده زیست.....
۳۹.....	۳-۳-۱-۳- وابسته نبودن به کانون های قدرت و ثروت.....
۴۰.....	۳-۳-۱-۴- عدالت خواه، فسادستیز و حامی محرومان.....
۴۰.....	۳-۳-۱-۵- بصیر و دشمن شناس و دارای موضع روشن در قبال فتنه و انحراف.....
۴۱.....	۳-۳-۱-۶- شجاع و مدافع حق.....
۴۱.....	۳-۳-۲- الزامات رفتاری نمایندگان مجلس شورای اسلامی.....
۴۲.....	۳-۳-۱-۲- لزوم شرکت در جلسات اخلاقی و معرفتی.....
۴۲.....	۳-۳-۲- لزوم حاکم شدن روح معنوی و الهی بر همه ی فعالیت ها و اقدامات.....
۴۳.....	۳-۳-۲- لزوم رعایت تقوای فردی و جمعی.....
۴۴.....	۳-۳-۲-۴- لزوم توصیه و نصیحت یکدیگر.....
۴۴.....	۳-۳-۲-۵- لزوم رعایت آداب و اخلاق اسلامی در گفتار.....
۴۶.....	۳-۳-۲-۶- لزوم کار برای خدا.....
۴۷.....	۳-۳-۲-۷- توکل و اعتماد به خداوند متعال.....
۴۷.....	۳-۳-۲-۸- دوری از غفلت و غرور.....
۴۷.....	۳-۳-۲-۹- لزوم اقدام جهادی و ارتقای مجلس.....

۴

صلاحیت ها و وظایف مجلس شورای اسلامی

۵۱.....	۴-۱- صلاحیت قانون گذاری مجلس شورای اسلامی.....
۵۲.....	۴-۱-۱- جایگاه و اهمیت قانون در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران.....
۵۲.....	۴-۱-۱-۱- جایگاه قانون در نظام حقوقی ایران.....
۵۳.....	۴-۱-۱-۲- اهمیت قانون در فرهنگ و تربیت نظام اسلامی.....
۵۴.....	۴-۱-۲- الزامات نظری قانون گذاری کارآمد و حکیمانه.....
۵۵.....	۴-۱-۲-۱- لزوم تنظیم و تدوین قوانین مبتنی بر شریعت اسلام.....

- ۴-۲-۲-۵۶..... شناخت موضوعات و مصالح کشور
- ۴-۲-۳-۵۷..... لزوم توجه به قانون اساسی در تدوین قوانین عادی
- ۴-۱-۳-۵۸..... الزامات اجرایی قانون‌گذاری مطلوب
- ۴-۱-۳-۵۸..... لزوم توجه به نظریات کارشناسانه در امر قانون‌گذاری
- ۴-۱-۳-۵۹..... عطف توجه کلان و کل نگر به مسائل کشور در قانون‌گذاری
- ۴-۳-۳-۶۰..... ترجیح مصالح کلی بر مصالح منطقه‌ای
- ۴-۳-۴-۶۰..... لزوم طرح مسائل اولویت‌دار در کشور
- ۴-۱-۳-۶۱..... لزوم آرمان‌گرایی و واقع‌بینی در امر قانون‌گذاری
- ۴-۳-۶۲..... لزوم قانون‌گذاری در جهت استحکام بنیان‌های سیاست، فرهنگ و اقتصاد
- ۴-۱-۳-۶۲..... وضع قوانین مستحکم و پایدار
- ۴-۳-۸-۶۳..... عطف توجه به کمیسیون‌ها در امر قانون‌گذاری
- ۴-۱-۳-۹-۶۵..... اهتمام جدی بر لوابح و طرح‌ها به منزله مقدمه تصویب قانون
- ۴-۳-۱۰-۶۶..... توجه به ویژگی‌های شکلی و ماهوی در تدوین قانون
- ۴-۱-۳-۱۱-۶۷..... لزوم ثبات قانون و رعایت مصالح و منافع جمعی در قانون‌گذاری
- ۴-۱-۳-۱۲-۶۸..... لزوم حذف قوانین معارض و مزاحم
- ۴-۳-۱۳-۶۹..... لزوم حضور مادی و معنوی در مجلس
- ۴-۲-۶۹..... صلاحیت‌های نظارتی مجلس شورای اسلامی
- ۴-۱-۲-۷۰..... پیگیری اجرای قوانین
- ۴-۲-۲-۷۰..... لزوم تقویت خودنظارتی مجلس
- ۴-۲-۳-۷۱..... تضمین اجرای قوانین
- ۴-۲-۴-۷۲..... لزوم مبارزه با فساد

۵

پیام‌های امام خمینی رحمته الله علیه و مقام معظم رهبری به مناسبت آغاز به کار ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی

- ۵-۱-۷۵..... پیام به نمایندگان مجلس شورا در افتتاح اولین دوره مجلس (یازده توصیه)
- ۵-۲-۷۸..... پیام به نمایندگان مجلس به مناسبت گشایش دومین دوره مجلس (تعیین اولویت‌ها)
- ۵-۳-۸۹..... پیام به نمایندگان مجلس شورا در افتتاح سومین دوره (رسالت و وظایف مجلس)
- ۵-۴-۹۲..... پیام به مناسبت افتتاح چهارمین دوره مجلس شورای اسلامی

- ۵-۵- پیام به مناسبت آغاز به کار پنجمین دوره ی مجلس شورای اسلامی ۹۶
- ۵-۶- پیام به مناسبت آغاز به کار ششمین دوره ی مجلس شورای اسلامی ۱۰۱
- ۵-۷- پیام به مناسبت آغاز به کار هفتمین دوره ی مجلس شورای اسلامی ۱۰۵
- ۵-۸- پیام به مناسبت آغاز به کار هشتمین دوره ی مجلس شورای اسلامی ۱۰۸
- ۵-۹- پیام به مناسبت آغاز به کار نهمین دوره مجلس شورای اسلامی ۱۱۱
- ۵-۱۰- پیام به مناسبت آغاز به کار دهمین دوره مجلس شورای اسلامی ۱۱۴
- ۵-۱۱- پیام به مناسبت آغاز به کار یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی ۱۱۵

۶

- سیاست های کلی نظام قانون گذاری ۱۱۹

پیشگفتار

در هر نظام حقوقی ساختارها و نهادهای حقوقی را می‌توان به مثابه ظرف اعمال حاکمیت، ارزش‌ها و آرمان‌های یک نظام حقوقی محسوب نمود. دستگاه‌ها، ساختارها و نهادهای اجرایی به مثابه سخت‌افزارهایی هستند که سبب عینی شدن و انضمامی شدن اهداف و آرمان‌های نظام اسلامی می‌گردند. در این میان یکی از لوازم کارآمدی نظام حقوقی ایران، کارآمدی نهادها و ساختارهای آن است. علت این امر آن است که جمهوری اسلامی ایران، نظامی است که در عین برخورداری از ثبات در جهت حرکت به سمت آرمان‌ها و اهداف فطری خود، امکان تغییر در نهادها و ساختارهای آن متناسب با اهداف و اقتضائات زمانه را دارد. بر این اساس یکی از پایه‌های بنیادین کارآمدی نهادها تحول در ساختار، نگاه به اهداف، وظایف و مأموریت‌های آن نهاد است. در این راستا یکی از نهادها و ساختارهایی که لزوم ارتقاء بهره‌وری آن بر اساس نظرات مقام معظم رهبری ضروری به نظر می‌رسد، مجلس شورای اسلامی به عنوان یکی از مهمترین قوای حکومتی است. با مطالعه نظرات مقام معظم رهبری می‌توان دریافت که ضوابط و معیارهای دقیق و مشخصی برای ارتقاء کارآمدی مجلس شورای اسلامی وجود دارد که با به کارگیری آن‌ها می‌توان شاهد ارتقاء عملکرد مجلس شورای اسلامی در عرصه قانون‌گذاری و نظارت و کارآمدی این نهاد در این عرصه‌ها بود.

علی‌حسین درجری

رئیس مرکز مطالعات، کارشناسان رسمی مشاوران خانواده و قوه قضائیه

مقدمه

پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی در ایران به سال ۱۳۵۷ که بر اعتقاد راسخ مردم به آموزه‌های حیات بخش اسلام ناب محمدی بنیان گردیده بود و تشکیل نظام سیاسی مبتنی بر حاکمیت الله و تعالیم شریعت اسلام را در پی داشت؛ فصل نوینی در اندیشه حقوق و سیاسی معاصر رقم زد. انقلاب اسلامی، تشکیل نظام اسلامی و ایجاد دولت اسلامی تنها نخستین اقدامات در جهت دستیابی به هدف مطلوب و محقق نمودن آرمان متعالی انسان‌های مسلمان در عرصه زندگی اجتماعی و به تعبیر دقیق تر تحقق تمدن نوین اسلامی محسوب می‌گردد که جلوه بارز و نمونه‌اعلای آن در دوره ظهور حضرت بقیه الله الاعظم به منصه ظهور خواهد رسید.

دستیابی به این هدف متعالی نیازمند فراهم نمودن مقدمات لازم در زمینه‌های گوناگون فردی و اجتماعی است به نحوی که همه افراد جامعه با هر جنسیت و از هر قوم و قبیله‌ای و در هر جایگاه و سطح اجتماعی باید خود را برای دستیابی به آرمان مطلوب و ایجاد زمینه‌های تحقق تمدن نوین اسلامی آماده و مهیا نمایند. به بیان دقیق تر تمدن نوین اسلامی تنها زمانی برپا خواهد شد که تک تک افراد جامعه تکالیف و وظایف خود را به نحو دقیق شناخته و براساس آن عمل نمایند.

در این بین مجلس شورای اسلامی به عنوان مجموعه‌ای که وظیفه ترسیم باید‌ها و نبایدهای

زندگی فردی و اجتماعی، به منظور تحقق عدالت و سامان بخشی به جریان زندگی انسان‌ها را برعهده دارد، دارای جایگاه تأثیرگذار و نقش به سزایی است. بر همین اساس پژوهش حاضر به دنبال ترسیم وظایف نمایندگان مجلس شورای اسلامی در پیشبرد اهداف دولت اسلامی به سمت تمدن نوین اسلامی است و در حقیقت در مقام پاسخ‌گویی به این سؤال بنیادین است که نمایندگان مجلس شورای اسلامی در مقام انجام وظایف خویش، باید چه بایسته‌هایی را مدنظر قرار دهند و سبک زندگی خود را متناسب با آن تعریف نمایند که موجب افزایش سرعت حرکت به سمت اهداف متعالی طراحی شده برای حکومت اسلامی باشند؟

به نظرمی‌رسد بهترین و سریع‌ترین مسیر برای دستیابی به هدف متعالی ذکر شده، استخراج تکالیف نمایندگان مجلس از نظرگاه مقام معظم رهبری حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای است، چرا که با نگاهی به جایگاه ولی فقیه در اندیشه اسلامی می‌توان به وضوح دریافت که مقام رهبری علاوه بر مدیریت کلان ارزشی در حکومت اسلامی، وظیفه راهبری امت اسلامی به سوی سهل‌الوصول‌ترین مسیرها برای دستیابی به اهداف را نیز برعهده دارد. با در نظر گرفتن این دو مهم، هدف اصلی از این پژوهش ترسیم تکالیف و رسالت‌های مجلس شورای اسلامی و نمایندگان مجلس در منظومه فکری مقام معظم رهبری است. بر همین اساس در این اثر که به روش تفسیر داده گردآوری شده است، مجموعه‌ای از منویات و بیانات مقام معظم رهبری «مدظله‌العالی» از سال ۶۸ تا کنون براساس موضوع-مخاطب مورد انتخاب واقع شده و پس از استخراج، جمع‌آوری و دسته‌بندی مورد بازخوانی، تقریر و تحلیل قرار گرفته است. لازم به ذکر است که مبنای تقسیم‌بندی نیز متخذ از بیانات معظم‌له می‌باشد؛ بدین گونه که مباحث براساس فهرست استخراج شده از بیانات ایشان تدوین شده است. آنچه در این پژوهش مورد توجه است، بازخوانی دیدگاه مقام معظم رهبری «مدظله‌العالی» در رابطه با جایگاه و نقش نمایندگان مجلس شورای اسلامی است که ضمن ایجاد منبعی موثق برای استفاده دست‌اندرکاران امر، برای جامعه علمی و دانشگاهی حقوقی نیز مثمر‌ثمر خواهد بود. علاوه بر این به نظرمی‌رسد که با بررسی دیدگاه‌ها و نظرات معظم‌له در عین این که می‌توان از اندیشه ایشان آگاهی پیدا کرد، بتوان عملکرد مجلس شورای اسلامی را با رهنمودهای امام امت اسلامی سنجید و میزان حرکت آن‌ها را در جهت سیر به سمت اهداف مطلوب آزمود. لازم به ذکر است که مباحث مقام

معظم رهبری به صورت مختصر بیان شده و از بیان مطالب مشابه خودداری شده است. با عنایت به مقدمات مذکور، در بخش اول به بررسی جایگاه مجلس شورای اسلامی در نظام جمهوری اسلامی ایران پرداخته شده است. بخش دوم به بیان اهداف مجلس شورای اسلامی اختصاص یافته است. در بخش سوم، الزامات مجلس شورای اسلامی بررسی می‌شود. در بخش چهارم نیز صلاحیت‌ها و وظایف مجلس شورای اسلامی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در بخش‌های پنجم و ششم نیز پیام‌های امام خمینی رحمته‌الله علیه و مقام معظم رهبری به مناسبت آغاز به کار ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی و سیاست‌های قانونگذاری ابلاغی مورخ ۱۳۹۸/۷/۶ مقام معظم رهبری ذکر شده است. امید است که این اثر بتواند در شناساندن هرچه بهتر جایگاه، تکالیف و رسالت‌های نمایندگان مجلس شورای اسلامی و ایجاد تحول مثبت در عملکرد آنان نقش مثبتی ایفا کند. در این راستا از دیدگاه و نقطه نظرات مخاطبان ارجمند درباره این اثر و پیشنهادهای سازنده درباره موضوعات مذکور به گرمی استقبال خواهد شد.



جایگاه مجلس شورای اسلامی

در جمهوری اسلامی ایران

در نظام جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی دارای جایگاه بسیار مهمی است. مطابق اصل ششم قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی به عنوان یکی از ارکان تصمیم‌گیری و اداره امور کشور معرفی شده است. در کنار شناسایی این جایگاه برای مجلس، مقام معظم رهبری نیز در بیانات خود، جایگاه مجلس را در چارچوب حاکم بر نظام حقوقی جمهوری اسلامی ترسیم نموده که در ادامه ابعاد و وجوه مختلف این جایگاه مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

۱-۱- مجلس شورای اسلامی در رأس امور

«در قانون اساسی شما موظف شده‌اید از دستاوردهای انقلاب و مبانی اسلام دفاع کنید؛ در سوگندتان بود... این سوگند، سوگند حقیقی است؛ یعنی اگر این سوگند نقض بشود، کفاره دارد. سوگند خورده‌اید که مبانی اسلام را و دستاوردهای انقلاب را حفظ کنید؛ خب، این چیز مهمی است. این کی ممکن خواهد شد؟ آن وقتی که مجلس واقعاً در رأس امور باشد؛ این کار هم دست شما است. «مجلس در رأس امور» تعارف نیست که بخواهیم تعارف بکنیم؛ نه واقعاً باید مجلس در رأس امور باشد؛ یعنی تصمیم بگیرد و آن تصمیم اجرایی بشود. البته من این را به شما عرض بکنم که در دولتهای مختلف اتفاق می‌افتاد

یک جاهایی، در یک تنگناهایی گیر میکردیم و الآن دولتها گیر میکنند که از اختیارات ولی فقیه استفاده میکنند؛ این هست، اما در همانها هم بنده مکرراً در نظر داشتم مراقبت بکنم تا آنجایی که ممکن است به مصوبه‌ی مجلس خدشه وارد نشود. یکی از دولتهای گذشته آمده بودند یک چیزی میخواستند که درست نقطه‌ی مقابل قانون بودجه‌ی آن سال بود؛ آن وقت [قانون] برنامه نبود، قانون بودجه بود. هرچه اصرار کردند، من زیر بار نرفتم؛ با اینکه مشکلاتی داشتند اما گفتم ما یک مجلسی داریم که نشسته‌اند تصمیم گرفته‌اند و قانون بودجه را با این همه زحمت تصویب کرده‌اند، حالا شما بیا با یک کلمه حرف، همه‌ی قانون را برگردان از این طرف به آن طرف؛ اینکه نمیشود. مجلس را باید در رأس امور قرار داد. احترام مجلس، وقار مجلس، هیبت مجلس باید محفوظ باشد»^۱

۱-۲- مجلس شورای اسلامی مظهر عزّت ملی، اقتدار و استحکام نظام

«مجلس باید مظهر عزّت ملی و مظهر اقتدار و استحکام نظام باشد؛ مجلس این است؛ چرا؟ برای خاطراینکه مجلس، منتخب عموم مردم کشور در جاهای مختلف است که با یک انگیزه‌ای آمده‌اند این شخص را - این برادر را، این خواهر را - انتخاب کرده‌اند. و امام فرمودند که مجلس، عصاره‌ی فضایل ملت است؛ این نکته، نکته‌ی مهمی است؛ توجه کنید: عصاره‌ی فضایل نه عصاره‌ی همه‌ی خصلتها! بعضی از خصلتها جزو فضایل نیست. مجلس بایستی عصاره‌ی فضایل ملت باشد. فضایل این ملت هم خیلی زیاد است. مجلس نباید نماد تردید باشد، نماد خودکم‌بینی باشد؛ نباید نماد یأس و نومیدی یا نماد عدم اعتنا و عدم مبالغه به مسائل کشور باشد. نباید مجلس نشان بدهد که نگاهش به ظرفیتهای و توانایی‌های ملی، نگاه مأیوسانه است؛ این فضایل ملت که باید اینجا عصاره‌ی آنها جمع بشود، این چیزها است»^۲.

۱ - بیانات در دیدار رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۵/۳/۱۶.

۲ - بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۷/۳/۳۰.

۱-۳- مجلس شورای اسلامی نهاد انقلابی و برآمده از انقلاب اسلامی

«شما» که مجلس شورای اسلامی هستید، یک نهاد انقلابی هستید؛ مجلس شورای اسلامی یک نهاد انقلابی و برآمده‌ی از انقلاب است؛ باید انقلابی عمل کنید، باید انقلابی باشید و بمانید. البته انقلابی بودن صُوری دارد، آشکالی دارد.... بالاخره انقلاب یک ضوابطی دارد، یک مبانی‌ای دارد. به هر حال شما در قانونگذاری انقلابی عمل کنید، در موضع‌گیری‌ها انقلابی عمل کنید؛ موضع‌گیری‌ها هم دوجور است: یکی موضع‌گیری‌های شخصی شما است که در نقطه‌های شما خودش را نشان می‌دهد، یکی موضع‌گیری‌های عمومی است. مجلس نهم در این جهت انصافاً کارنامه‌ی خوبی داشت. در جهت مقابله و مواجهه‌ی با جریانهای معارض و متعارض سیاسی علیه انقلاب، باید موضع‌گیری داشت، باید موضع داشت. شما ببینید، مثلاً فرض کنید حالا کنگره‌ی آمریکا - دولت آمریکا که قطعاً رفتارشان با ما کاملاً خصمانه است؛ یعنی این را که بنده عرض می‌کنم، نه متعصبانه است، نه از روی حدس و گمان است، [بلکه] از روی اطلاعات روشن و دقیق عرض می‌کنم؛ دولت آمریکا برخوردش با جمهوری اسلامی بشدت خصمانه است - اعتراض دارد به دولت آمریکا که شما با ایران مدارا میکنید؛ مرتب هم قطعنامه صادر میکنند و حرف میزنند و چه میکنند. خوب چه کسی باید جواب این‌ها را بدهد؟ چه کسی باید به میدان این‌ها بیاید؟ چه کسی باید دهان این‌ها را ببندد؟ دشمن در عرصه‌ی سیاسی روی عکس‌العمل‌ها محاسبه میکند. اگر او یک چیزی گفت و شما ساکت شدید، یک جور حساب میکند؛ اگر ساکت شدید و سرتان را هم پایین انداختید، یک جور حساب میکند؛ اگر ساکت شدید و سرتان را پایین انداختید و نُچ‌نُچ هم کردید با خودتان، یک جور حساب میکند؛ [اما] اگر سرت را بالا گرفت و جواب دادی، یک جور دیگر حساب میکند. اگر دشمن احساس بکند که شما منفعل هستید، اهل عقب‌نشینی هستید، کوتاه نمی‌آید. اصلاً در عالم سیاست «کوتاه آمدن» نیست، می‌آیند جلو مرتباً زیاده‌خواهی میکنند»^۱

۱ - بیانات در دیدار رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۶/۳/۱۳۹۵.



اهداف مجلس شورای اسلامی

۲-۱- حفظ نظام اسلامی با قانون‌گذاری صحیح

قانون نرم افزار اداره کشور است و نمایندگان بیش از این که نماینده حوزه انتخابیه خود باشند، نمایندگان جامعه ایران هستند، لذا باید بیشترین توان خود را در حفظ نظام اسلامی به کار ببندند. حفظ نظام اسلامی هم فقط به معنای حفظ جغرافیای سیاسی ایران نیست؛ بلکه تشخیص اولویت‌ها در مواقع حساس و تصمیم‌سازنده و لوبرخلاف رفاهیات یک بخش، می‌تواند از مصادیق حفظ نظام اسلامی باشند. حقوق دانان به عنوان عضو فرهیخته و آشنا با قانون و فرآیند قانون‌گذاری می‌توانند، از طریق تعامل فعالانه با نمایندگان در تحقق اهداف مطلوب قوه مقننه و حفظ نظام اسلامی با قانون‌گذاری صحیح به این مهم بیشتر جامه عمل بپوشانند.

«برادران و خواهران! ما امروز در شرایطی خاص هستیم. نظامی به نام اسلام برافراشته شده و سربه آسمان کشیده است. این نظام، در مقابل حرکت قلدرانه و کافران و استبدادی قدرت‌های بزرگ ایستاده و سنگ راه آن‌ها شده است. اگر نظام اسلامی نبود، امروز قدرت‌های بزرگ، در جهت مطامع و هدف‌های نامشروع خودشان گام‌های موفقتیری برمی‌داشتند. این، نظام اسلامی بود که این‌طور، احساس اسلامی را در ملت‌ها بیدار کرد. این، نظام اسلامی بود که در مردم دنیا و ملت‌های ضعیف، احساس امکان اتکا به نفس را دمید. این، نظام

اسلامی بود که به ابرقدرت‌ها تفهیم کرد: چنین نیست که آنچه آن‌ها می‌خواهند عمل خواهد شد و تحقق پیدا خواهد کرد! این نظام، در دنیا یک الگوی بسیار درخشان و یک بنای سربرافراشته‌ای شده است. نگهداشتن این نظام، تلاش مخلصانه لازم دارد. این تلاش مخلصانه، در هر کس به گونه‌ای است. یک بخش از این تلاش مخلصانه، که خیلی هم مهم است، مربوط به نیروی قانون‌گذاری است. باید با اخلاص وارد شد و این بخش را تأمین کرد. امروز، این بار بردوش شماست. دیروز بردوش دیگران بود. فردا هم بردوش دیگری خواهد بود. امروز، در این لحظه، شما مخاطبید. ببینید چگونه عمل خواهید کرد. مصالح جامعه را رعایت کنید. اولویت‌ها را رعایت کنید. از اوقات مجلس، حداکثر استفاده را بکنید.»^۱

۲-۲- دفاع از هویت نظام اسلامی

هویت نظام اسلامی چیزی فراتر از فعالیت‌های تشکیلاتی قوا و مجموعه‌های حقوقی کشور است، لذا قبل از هر اقدام و فعالیت تخصصی، دفاع از این هویت و وظیفه حقوق دانان کشور است. هویت نظام اسلامی را می‌توان در پایه‌های ایمانی، اجرایی و فکری آن یافت و در برابر دشمنان باید از این هویت دفاع کرد. حقوق دانان در عرصه‌های حقوقی نیز دفاع از هویت نظام اسلامی را بردوش دارند. مقام معظم رهبری در این خصوص می‌فرمایند:

«وظیفه ما این است که از هویت انقلاب، اساس انقلاب و اساس این نظام دفاع کنیم و این نخواهد شد، جز این که در نظر داشته باشیم که وظایف ما در این قانون اساسی بحمدالله مترقی و جامع چیست. همین قانون اساسی، مجلس را رکن مهم این نظام قرار داده است. اصل قضیه این است که این رکن، وابسته به این نظام الهی است. کسانِ پُرکار و پُر تلاش و پُر فعالیت هستند که مایل نیستند این نظام با کلیت خودش یا با روح اسلامی خودش باقی بماند. وظیفه همه ما این است که در مقابل تسلط مخالفان این انقلاب و این نظام، محکم و با قدرت باشیم. اگر خدای متعال به بنده هم - که یک خدمت‌گزار دارای مسئولیت هستم - توفیق دهد، مثل شما وظیفه من هم همین است. همه

۱ - بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۲۰/۰۳/۱۳۷۱.

وظیفه دارند در مقابل کسانی که درصددند پایه‌های این نظام را - چه پایه‌های ایمانی آن را، چه پایه‌های فکری آن را، چه پایه‌های اجرایی آن را - سست کنند، بایستند. این وظیفه اساسی همه مسئولان نظام است؛ چه قوه مجریه و در رأس آن رئیس جمهور، چه قوه مقننه که شما برادران و خواهران عزیز هستید، چه قوه قضاییه و چه بقیه مسئولان که این حقیر هم در مجموعه مسئولان قرار دارم. سعادت ما در این است که در این راه بایستیم. ما با خدای متعال تعهد کرده‌ایم که ایستادگی کنیم؛ ان شاء الله به این تعهد عمل هم خواهیم کرد. ما نخواهیم گذاشت که ضداً انقلاب و کسانی که از اساس با این انقلاب مخالف بودند، بتوانند در مراکز اثرگذار بر روی افکار عمومی و بر روی ایمان مردم، مقاصد خودشان را عملی کنند. مردم هم این را از شما می‌خواهند؛ خدا هم این را از شما می‌خواهد.»^۱

۲-۳- نظارت و پیگیری اجرای قوانین

«رئیس محترم مجلس چندی پیش گفتند که فلان قانون را دو سال است که فلان دستگاه اجرا نکرده؛ سؤال بنده این است که خب در این دو سال شما که مجلس هستید، چه کار کردید؟ [اگر] او اجرا نکرد، شما باید دنبال بکنید. چرا اجرا نشود؟ این همه شما خرج میکنید وقت و عمر و پول و امکانات و مانند این‌ها را برای اینکه این قانون تصویب بشود؛ حالا این قانون بعد از این همه مقدمات، تصویب شده، آن مسئول اجرا نمیکند! خب باید یک فکری برایش بکنید. حالا گفتند بعضی از این عدم اجراها را به قوه قضائیه ارجاع داده‌اند، آن‌ها هم گفته‌اند که این جزو عناوین مجرمانه نیست؛ خب، اگر چنانچه بخواهید جزو عناوین مجرمانه باشد، چه کسی باید بکند این کار را؟ باز هم خود مجلس باید بکند. نخیر، [کار] قوه قضائیه نیست؛ قوه قضائیه بایستی عناوین مجرمانه را تعقیب کند؛ چه کسی میتواند بگوید این جزو عناوین مجرمانه است؟ مجلس شورای اسلامی. مجلس بایستی این کار را انجام بدهد. شما بگویید این تخلف اگر چنانچه این جوری شد، این جرم است و این قدر

۱ - بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۱۳۷۹/۰۳/۲۹.

مجازات دارد، بعد این را بفرستید تا آن‌ها بتوانند عمل بکنند؛ یعنی این کار، کار خود مجلس است. بنابراین مسئله‌ی دنبال‌گیری قوانین هم به نظر ما یک مسئله‌ی بسیار مهمی است که بایستی انجام بگیرد»^۱

۴-۲- مبارزه با فساد

«یک کاری که» در وظایف نظارتی مجلس مهم است مسئله‌ی مبارزه‌ی حقیقی با فساد است؛ حقیقتاً مبارزه‌ی با فساد [مهم است] نگهداریم کانونهای چرکین شکل بگیرند که علاج آن‌ها مشکل باشد. اگر نظارت درست باشد، گاهی اوقات در قدمهای اول میشود جلوی یک حرکت خطا و گناه‌آلود را گرفت؛ اگر ما در قدمهای اول جلوی آن را نگیریم و این بیماری پیشرفته شد و این زخم ناسور شد، آن وقت علاج آن مشکل میشود، سخت میشود؛ اگر به علاج هم برسد - که بیم این هست که به خاطر همین عواقب به علاج نرسد - با سختی و با دشواری و با تحمل خسارتها خواهد رسید؛ از اول جلوی آن را باید گرفت»^۲

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۷/۳/۳۰.

۲ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۳/۳/۴.



الزامات مجلس شورای اسلامی
در نظام جمهوری اسلامی

۳-۱- محوریت مبانی دینی

مبنای شکل‌گیری مجلس شورای اسلامی مبتنی بر ولایت الهی است و امر قانون‌گذاری نیز برخاسته و پدید آمده از این ولایت است. یکی از لوازم کارآمدی قوه مقننه این است که با مقررات الهی و احکام اسلامی منطبق باشد. در این راستا طریقی که در قانون اساسی در جهت اعمال ولایت الهی از جانب نماینده مجلس شورای اسلامی معین شده، همان ولایت بر امر قانون‌گذاری است که این مهم نیز یکی از اصلی‌ترین رسالت‌های نمایندگان محسوب می‌گردد.

«یک نکته را ماقبلاً به صورت زیربنایی مشخص کنیم که این قضیه نمایندگی از مردم در تفکر اسلامی، ریشه بسیار عمیقی دارد. قضیه این نمایندگی، قضیه پیروی کردن از عرف متداول دنیا و چون حالا در دنیا انتخابات هست، دموکراسی هست، ما هم برای این که از دنیا عقب نمانیم، نیست؛ مثل بعضی از این کشورهایی که می‌بینید یک صورت دموکراسی‌ای درست می‌کنند، یک چیزی به اسم مجلس تشکیل می‌دهند که هیچ حقیقتی هم ندارد، یا همان جاهایی هم که حالا انتخاباتی هم هست، همین طور است. مبنای فکری ما از آن قبیل نیست. ما یک مبنای روشنی داریم. در بینش اسلامی، ولایت متعلق به خداست؛ یعنی هیچ احادی برد دیگری ولایت ندارد. این که زیدی که بنده

باشم، به عمروی که شما باشید، بگوید آقا شما باید آنجور که من می‌گویم عمل کنید؛ نه، این را در اسلام نداریم. هیچکس برکس دیگری ولایت ندارد. ولایت مال خداست. اگر خدای متعال برای این ولایت مجرای مشخص کرد و روشن کرد، این مجرا می‌شود همان مجرای الهی و مورد قبول و قابل اتباع، که این مجرا را خدای متعال مشخص کرده است؛ در اسلام مشخص شده است. قانون و اجرا بایستی با معیارهای خدایی و با مقررات الهی باشد؛ یعنی با احکام اسلامی یا با احکام مشخص یا با کلیات و آنچه که از اسلام دانسته شده و فهمیده شده است، منطبق باشد و معارض نباشد. افرادی هم که مجری هستند، مشخصات و خصوصیات دارند؛ باید عادل باشند، فاسق نباشند - خصوصیات که در قانون اساسی ما متجسد شده - و قانون اساسی هم همان شکل اجرایی و دالان عبور به سمت آن چیزی است که ولایت الهی برای ما ترسیم می‌کند.

بنابراین ولایتی که امروز شما دارید قانون‌گذاری، ولایت است - یک ولایت الهی است؛ ریشه در ولایت الهی دارد؛ برخاسته و پدید آمده از ولایت الهی است. این مردم‌سالاری دینی که ما می‌گوییم، معنایش این است؛ یعنی نماینده مجلس شورای اسلامی از این طریقی که در قانون اساسی برای مجاری اعمال ولایت الهی معین شده، یک ولایتی پیدا کرده است که این شد یک تکلیف. بنابراین آنچه که در مجلس شورای اسلامی تصویب می‌شود، برای من شخصی و نوعی واجب‌الاتباع است و بایستی بر طبق او عمل کنم. این مبنا، مبنای اسلامی است. در نگاه افرادی که از این مبنای اسلامی دورند، وقتی که به مسئله نگاه می‌کنید، می‌بینید تناقض و تهافت زیاد است. یک روز که آراء مردم به نفع یک جماعتی باشد، آراء مردم اهمیت پیدا می‌کند، جمهوریت اهمیت پیدا می‌کند. «وان یکن لهم الحق یأتوا الیه مذعنین»؛ اگر حق به جانب آن‌ها داده بشود، حق را قبول می‌کنند. تفکر اسلامی بر مبنای یک پایه محکم، برخاسته از ولایت الله، با شیوه مشخص و تدوین شده در قانون اساسی جمهوری اسلامی که خدای متعال به انسان‌ها حق داده که یک حقی را به کسی بسپرنند، بنا شده که بگویند آقا! شما بیا برای ما این کارها را انجام بده. مردم هم این حق را در آراء خودشان در مجلس، در ریاست جمهوری، در آن چیزهایی که به آراء مردم وابسته است، به

افراد می دهند. بنابراین پایه مردم سالاری دینی این است؛ یعنی یک پایه اصیل و عمیق که حقیقتاً مورد اعتقاد است.^۱

در باب محوریت مبانی دینی باید گفت که اسلامی بودن مجلس شورای اسلامی خصوصیتی است که قوانین آن را از قوانین سایر کشورها متمایز می کند، چرا که براساس نظر و رأی بشر بنا نهاده نشده، بلکه مبنای الهی و اسلامی دارد.

«برادران و خواهران عزیز! تفاوت عمده ای بین مجلس شورای اسلامی و همه پارلمان های دنیا وجود دارد و آن، اسلامی بودن است. شوخی نیست؛ امروز صد و پنجاه سال است که برجسته ترین و شریف ترین عناصر سیاسی و دینی ملت ما پرچم حاکمیت اسلام را بلند کرده اند و پایش سینه زده اند و بسیاری در این راه جان دادند؛ امثال مدرّس ها، آخوند خراسانی ها و سید جمال الدین ها. قضیه این طوری است. این، مربوط به امروز ما نیست که بگوییم دین و سیاست یکی است، عده ای هم بگویند یکی است؛ اما یک عده هم بگویند نه، خیلی هم یکی نیست! حرف امروز نیست؛ این حرف، صد و پنجاه سال ریشه دارد. پدر برجسته ترین زبندگان این کشور در راه مبارزه برای این فکر درآمد؛ هزاران جان پاک در این راه شهید شدند؛ مدرّس به آن عظمت سینه را برای این قضیه سپر کرد؛ اصلاً مشروطیت ایران برای همین پیش آمد، اگرچه بعد منحرفش کردند؛ عده ای بد و ناشیانه عمل کردند؛ عده ای هم متکی به قدرت های خارجی زرنگی کردند و آن را از دست مردم قاپیدند؛ بعد هم که امام بزرگوار آمد، از اوّل حرکتش را براین اساس قرار داد و ملت ایران هم این را خواستند و می خواهند. من به شما بگویم حتی ملت های لائیک ترین دولت هایی که امروز حول و حوش ما هستند، همین طورند - من حالا اسم آن کشورها را نمی آورم، خودتان در ذهنتان مجسم کنید - یعنی اگر شرایطی ایجاد شود، انسانی مثل امام وزمینه ای مثل آن روز در این کشورها به وجود آید و پرچمی بلند شود، همین ملت هایی که می بینید دولت هایشان دم از لائیک و لائیسیم می زنند و هرکس ذره ای علیه تفکر سکولاریستی دم بزند یا حرکت کند، پدرش را در می آورند، دور این پرچم جمع خواهند شد. اسلام این است و این درست است و به صلاح ملت هاست؛

۱ - بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۱۳۸۷/۰۳/۲۱.

ملت‌ها این را می‌دانند. اگر امروز احکام اسلام در این مملکت اجرا شود؛ یعنی من و شما این توفیق را بیابیم که احکام اسلامی را اجرا کنیم، همه این گره‌ها و مشکلات بازو حل خواهد شد. ما هرچه عقب مانده‌ایم، به خاطر این است که در این زمینه‌ها یا کوتاهی کرده‌ایم یا نشده است. این فریاد صد و پنجاه سال است که در بین مسلمانان بلند است. مگر می‌شود از آن برگشت؟! حال مظهر این تلاش صد و پنجاه ساله که محصول خون هزاران جان پاک است - آن‌هایی که شهید شدند، آدم‌های معمولی نبودند که شهید شوند؛ مجاهدان، فداکاران، انسان‌های سرافراز، رشید و شجاعی بودند که وارد میدان شدند و جانشان را دادند - چیست؟ مجلس شورای اسلامی، دولت جمهوری اسلامی، نظام اسلامی. این‌ها، محصول این همه تلاش است. فرق مجلس شورای اسلامی با سایر پارلمان‌های دنیا این است. معنای این که باید حکم و قانون منطبق بر اسلام باشد، همین است.^۱

در ادامه باید گفت که مشروعیت نظام اسلامی به خاطر استواری بر پایه تفکر اسلامی است؛ یعنی نمایندگی مردم مبتنی بر اسلام است و از طرفی مردم هم حکومت اسلامی را پذیرفته‌اند. در این راستا نمایندگان نیز به عنوان عنصر اثرگذار در تصویب قوانین، این التزام را باید درک کنند و نسبت به تصویب آن حساس باشند. مقام معظم رهبری در این خصوص می‌فرمایند:

«مشروعیت این نظام به تفکر اسلامی و به استواری بر پایه اسلام است؛ مشروعیت مجلس و رهبری هم بر همین اساس است. امام یک وقت فرمود: «اگر من هم از اسلام روی برگردانم، مردم مرا کنار می‌گذارند.» راست هم می‌گفت. مردم امام را به اسلام شناختند؛ به خاطر فداکاری و عظمت او در راه اسلام دنبالش راه افتادند، که همه ما، بنده و شما هم همین‌طور هستیم. اگر ما از این راه منحرف و منحرف شویم، خودمان ضرر می‌کنیم؛ اما این حرکت و جریان راه افتاده و متوقف شدنی نیست. حقیقتاً نظام اسلامی به ما و امثال من و شما وابسته نیست. امام یک وقت می‌فرمود: «نظام اسلامی به من وابسته نیست!» ما واقعاً تعجب می‌کردیم، چون امام خالق این انقلاب و در واقع پدیدآورنده این نظام بود

۱ - بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۱۳۸۲/۰۳/۰۷.

و واقعاً تفکیک بین بقای امام و بقای نظام هم برای ما مشکل بود؛ اما امام قُرص و محکم می‌گفت نخیر، نظام اسلامی به من وابسته نیست. حالا وقتی امام با آن عظمت، وجودش ملازم با وجود نظام نباشد و با نبودن او این مردم انقلاب و اسلام را حفظ کنند، دیگر امثال من چه جای حرف زدن دارند که بگوییم اسلام و نظام به من وابسته است! نه؛ صدها نفر از قبیل ما باید قربان اسلام شویم؛ جانمان، مالمان، آبرویمان را بدهیم تا نظام اسلامی بماند و پایه‌های آن استوار شود.^۱

۳-۲- محوریت مردم‌سالاری دینی

یکی دیگر از الزامات قوهٔ مقننه در حکومت اسلامی آن است که مجلس شورای اسلامی مظهر مردم‌سالاری دینی است، یعنی در عین ابتناء بر مبانی اسلامی باید متکی به آراء مردم باشد و همین امر سبب شده که به عنوان الگوی موفق در جهان نمایان گردد.

«و اما در رابطهٔ مسئولیت با آنچه محتوا و مضمون این مسئولیت است. البته وظایفی بر عهدهٔ انسان هست که اگر این وظایف را رعایت کنیم، همین چیزی که گفتیم، حاصل خواهد شد. مهم‌ترین چیزی که در باب مجلس شورای اسلامی وجود دارد، این است که این مجلس مظهر مردم‌سالاری دینی است. الگویی که نظام اسلامی در خصوص مردم‌سالاری دینی به دنیا ارائه داد و در عرصهٔ سیاست جهانی مطرح کرد، بدون شک تجربهٔ موفق از آب درآمد. آنچه در آن، هم رأی و اراده و شخصیت و خواست مردم در آینده‌سازی جامعه تأثیر دارد و هم چارچوب این حرکت، ارزش‌های معنوی و الهی است، همان چیزی است که امروز بشریت نیازمند آن است و از نبود آن دارد رنج می‌برد. این جنگ‌ها، استکبارها، ظلم‌ها، شکافهای طبقاتی، غارت ثروت ملت‌ها و فقر عجیبی که بر بخش عظیمی از مردم دنیا حاکم است، همه بر اثر نبود معنویت است. این فسادها و احساس پوچی‌ها و هرزه‌درایی‌ها و هرزه‌گرایی‌هایی که در بین نسل‌های گوناگون انسان در سطح دنیا دارد مشاهده می‌شود، همه بر اثر کمبود معنویت است. ما ملت ایران آمده‌ایم معنویت را به شکل جوهری، اصولی و ریشه‌یی - نه به شکل

۱ - بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۱۳۸۲/۰۳/۰۷.

سرّبار و تعارفی - در الگوی جدید خود گنجانده ایم. مردم سالاری دینی، این است. مظهر این مردم سالاری، مجلس شورای اسلامی است؛ هم «شورا» است، هم «اسلامی» است؛ هم انتخاب مردم است، هم جهت گیری اسلامی است، که در اصول متعدد قانون اساسی و در سوگند نمایندگی آشکار است. این الگو، بی نظیر است. مجلس، مهم ترین مظهر مردم سالاری دینی است؛ بنابراین از جایگاه خودتان غفلت نکنید. توجه داشته باشید این جا کجاست و مجلس شورای اسلامی یعنی چه. اهمیت تصمیم و موضع گیری را در این مجلس مورد غفلت قرار ندهید. این جا مرکز و قله و به تعبیری ویتترین مجموعه نظام اسلامی است که جلوی چشم قرار دارد.^۱

مردم سالاری دینی به عنوان یکی از مؤلفه های نظام مقدس جمهوری اسلامی زمانی محقق خواهد شد که مردم در سرنوشت حکومت خود دخیل باشند. مجلس شورای اسلامی به عنوان خانه ملت این مهم را باید ارج نهد و در تصمیمات حکومتی مؤثر باشد و نه این که نمایندگان فقط نام نمایندگی مردم را با خود به دنبال بکشد.

«ما به این قانع نیستیم که مجلس شورای اسلامی داریم. تقریباً بیست و پنج سال است که مجلس شورای اسلامی داریم. ما باید سازوکاری پیدا و دنبال کنیم که مجلس روز به روز در همین جهت صحیح و به سمت اهداف رشد کند و پیش برود؛ کارایی و تأثیرش در کشور زیاد شود تا بتواند به طور واقعی اثرگذاری کند و حرکت کلی کشور را با ایجاد قوانین و با نظارت های بجا و با موضع گیری های درست، روز به روز پیشرفته تر و متعالی تر کند؛ به خصوص که دشمنان نظام اسلامی همواره یک مجلس بینقش را خواسته اند؛ مجلسی که تأثیری نداشته باشد، یا تأثیر منفی داشته باشد. نخیر، مجلس باید اثرگذار، پُررنگ، فعال و دارای نقش باشد؛ همه تلاش باید دنبال این باشد. به این هم قانع نیستیم و کافی نمی دانیم که بگوییم ما هم مثل کشورهای که نام دموکراسی را به دوش می کشند، پارلمان داریم؛ نه، آن پارلمان ها در کنار نقاط قوتی که احیاناً دارند - و لابد دارند؛ هیچ مرکزی بدون نقطه قوت و نقطه ضعف نیست - نقاط ضعف

۱ - بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۱۳۸۳/۰۳/۲۷.

اساسی هم دارند؛ ما باید از نقاط ضعف اساسی آن‌ها پرهیز کنیم.^۱ در خصوص مردمی بودن بودن مجلس شورای اسلامی باید گفت که این مجلس متشکل از یک حقیقت و یک ظاهر و لفظی است که در بیشتر کشورها ادعای دموکراسی و مردمی بودن مجلس مطرح می‌گردد اما در عمل خلاف آن اتفاق می‌افتد. در مقابل مردمی بودن مجلس شورای اسلام نیز واقعیتی است که در عمل عینیت پیدا کرده و اجرایی شده است.

«گفتن این حرف‌ها که مجلس مرکز آراء مردم است، مظهر اراده مردم است، اداه کننده حقیقی کشور در سایه قوانین است، یک مرحله است؛ عمل به این‌ها و تحقق این‌ها یک مرحله دیگر است. آنچه ما در جمهوری اسلامی به آن سرافرازیم، این دومی است و الا در همه جای دنیا و در همه زمان‌ها این حرف‌ها گفته می‌شود. زمان‌های بعد از مشروطیت، در همین کشور ما هم این حرف‌ها بود. می‌گفتند مجلس، می‌گفتند قانون، می‌گفتند انتخاب؛ لیکن میان حقیقت و آنچه که اتفاق می‌افتاد و واقعیت امر بود، با آنچه که گفته می‌شد، فاصله‌های زیادی وجود داشت. مردم ما حقیقتاً از دوران مشروطیت تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، حضور خود را در اداره کشور به شکل قانون‌گذاری تجربه نکرده بودند؛ شاید یک یا دو دوره دو ساله در اوایل کار مجلس شورای ملی - مثلاً دوره دوم، سوم؛ آن هم با مناقشات و خدشه‌هایی - تا حدودی این معانی را با خود داشت؛ اما آنچه بود، حرف بود؛ بر روی کاغذ بود؛ در امواج هوا بود، یواش یواش همان هم نبود! این طوری است که وقتی انحراف عمیق شود، مردم خودشان را ملزم هم نمی‌دانند که حتی در زبان هم نام حقیقت را بیاورند؛ خطر این جاست. در دوره قبل از پیروزی انقلاب، این گونه بود.»^۲

قانون‌گذاری و نظارت دو وظیفه مهم مجلس شورای اسلامی است که در میان این دو وظیفه، قانون‌گذاری اصلی‌تر و اساسی‌تر محسوب می‌گردد، چرا که مسیر و ریل تصمیمات اجرایی کشور را مشخص می‌کند. البته نظارت بر سایر قوا هم وظیفه دیگری است که در نوبه خود مهم می‌باشد.

«مسئله قانون‌گذاری و مسئله نظارت، هر دو مهم است؛ البته مسئله قانون‌گذاری اساسی‌تر

۱ - همان.

۲ - بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۱۳۷۸/۳/۱۰.

است. قانون، جاده ای است که شما به سمت هدف‌هایی که کشور و مدیران اجرایی و مسئولان باید به آنجا برسند، باز می‌کنید. قانون اساسی برای ما در همه بخش‌های خود هدف‌هایی را معین کرده است؛ هم در بخش حقوق مردم، هم در بخش تشکیلات دولتی، هم در سایر بخش‌ها. هر اصلی از اصول قانون اساسی در واقع هدف و سرمنزلی است که باید به آن رسید. برای رفتن به این سمت، حتماً لازم است جاده‌ای وجود داشته باشد؛ بدون جاده نمی‌شود حرکت کرد. دستگاه اجرایی کشور باید به سمت آن هدف‌ها برود.^۱ «برادران و خواهران عزیز! آنچه مهم است، این است که امروز شما تمکنی دارید که دیروز که نماینده نبودید، نداشتید: تمکن قانون‌گذاری. وظیفه اصلی مجلس، قانون‌گذاری است. البته وظایف دیگر هم دارد که در قانون اساسی مشخص شده است؛ مثل نظارت بر امور دولت و تعیین وزراء و از این قبیل. اهم این وظایف، قانون‌گذاری است. نباید قانون‌گذاری را به چشم یک امر کوچک و فردی و جدای از یکدیگر نگاه کرد. مجموعه قوانینی که شما می‌گذارید - چه به صورت قانون‌های جدا جدا، چه به صورت قانون بودجه یک‌ساله، چه به صورت برنامه‌های بلندمدت پنج‌ساله و یا اگر همت کنند، بیشتر - همه این‌ها عبارت است از آن چیزی که این کشور در آن طریق سیر خواهد کرد. راه این کشور و این ملت، همین قانونی است که شما می‌گذارید. دولت هم تابع شماست. قانون شماست که دولت را موظف و مکلف می‌کند که باید از این طرف و یا از آن طرف حرکت کند. پس، همه چیز به شما برگشت.»^۲

۳-۳- محوریّت وجود نماینده طراز انقلاب اسلامی

۳-۳-۱- ویژگی‌های نماینده طراز انقلاب اسلامی

حفظ جایگاه والای مجلس شورای اسلامی و پیش‌برد اهداف متصور برای آن مستلزم آن است که افرادی تصدی منصب نمایندگی را بر عهده بگیرند که با جایگاه و اهداف در نظر گرفته شده برای مجلس تناسب داشته باشند. در همین راستا از منظر مقام معظم رهبری، ویژگی‌ها و اوصافی برای نمایندگی مجلس بیان شده است که توجه به آن‌ها می‌تواند راهگشای انتخاب نمایندگان طراز نظام جمهوری اسلامی باشد. این ویژگی‌ها که از باب

۱ - بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۱۳۸۱/۰۳/۰۷.
۲ - بیانات دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۵/۰۳/۲۹.

نمونه به برخی از آن‌ها پرداخته می‌شود، عبارت‌اند از: (۱) انقلابی و استکبارستیز (۲) مردمی و ساده‌زیست (۳) وابسته نبودن به کانون‌های قدرت و ثروت (۴) عدالت‌خواه، فسادستیز و حامی محرومان (۵) شجاع و مدافع حق (۶) بصیر و دشمن‌شناس و دارای موضع روشن در قبال فتنه و انحراف که مقام رهبری در سخنرانی‌های مختلف به این ویژگی‌ها اشاره کرده‌اند که ذیلاً به آن‌ها اشاره می‌شود:

۳-۱-۱-۳- انقلابی و استکبارستیز

«نماینده باید انقلابی باشد؛ روحیه و نشاط و امید و قوت و روحیه‌ی انقلابی در او وجود داشته باشد تا بتواند راههایی را که به نظرین بست می‌رسد، بشکافد و پیش برود.»^۱ «نکته‌ی بعدی هم این است که مجلس باید مجلسی باشد که بتواند در مقابل زورگوییها و زیاده‌خواهیها و مرعوب کردنها و تطمیع کردنهای قدرتمندان جهانی بایستد و مصالح کشور و ملت را محاسبه کند و دنبال آن برود. امام رضوان‌الله‌علیه بارها اسم «مدرّس» را می‌آوردند. مگر خصوصیت مدرّس چه بود؟ از مدرّس عالم‌تر هم داشتیم. مدرّس خصوصیت عمده‌اش این بود که هیچ عامل ارباب و تهدید و تطمیع و فریبگیری در او اثر نمی‌کرد. همان وقتی که علی‌الظاهر فضا را برضدّ او آن چنان متشنّج کرده بودند که علیه‌ش شعار می‌دادند، او ایستاد و حرف خودش را زد. این خصوصیت یک نماینده‌ی خوب در مجلس است. بعضیها زود مرعوب می‌شوند! من بارها عرض کرده‌ام که قدرتهای استکباری - یعنی همین قدرتهای سلطه‌گر جهانی - که مرتّب روی این کشور و آن کشور دست می‌اندازند و دولتها و ملتها را زیر یوغ خودش می‌کشانند، عمده‌ی کارشان از ترساندن می‌گذرد. قدرت واقعی‌شان آن قدر نیست که بر زبان می‌آورند. بدیهی است این همه که این‌ها با این انقلاب و با این کشور بدند، اگر قدرت داشتند، تاکنون این انقلاب این‌طور رشد نمی‌کرد و این‌گونه نمی‌ماند. آیا این خود دلیل نیست که سلطه‌گران آمریکا و صهیونیستهای عالم، آن چنان که ادّعا می‌کنند، قدرت ندارند؟! این‌ها عمده‌ی کارشان را از راه تهدید و مرعوب کردن پیش می‌برند. نماینده باید کسی باشد که مرعوب نشود. چه کسی مرعوب نمی‌شود؟ آدمی که دلش به خدا متّکی باشد. وقتی انسان به خدا متوکّل بود، از هیچ‌کس مرعوب نمی‌شود. ما یک نمونه‌ی زنده‌ی کسانی را که مرعوب نمی‌شوند در زمان خودمان دیدیم -

۱. بیانات در دیدار اجتماع بزرگ مردم قزوین، ۱۳۸۲/۹/۲۵

یعنی امام رحمته الله علیه - و هزاران نمونه‌ی دیگر را در میدان جنگ و در میدانهای سیاست ملاحظه کردیم. این جوانان مؤمن و پاکبخته، از خدا ترسیدند؛ از هیچ کس غیر خدا ترسیدند: «الذین قال لهم الناس ان الناس قد جمعوا لكم فاخشوهم فزادهم ايمانا و قالوا حسبنا الله و نعم الوكيل». در گوشه و کنار، افراد و رادیوها و عوامل دشمن، مرتب به این‌ها می‌گفتند: علیه شما توطئه می‌کنند؛ بناست ضربه بزنند؛ بناست چنین کنند؛ بناست چنان کنند؛ برای این‌که این‌ها را بترسانند؛ اما این‌ها گفتند نه. ایمانشان بیشتر شد؛ گفتند: «حسبنا الله و نعم الوكيل»؛ خدا ما را کافی است؛ ما به خدا اعتماد داریم و به او اطمینان می‌کنیم. آن وقت خدای متعال می‌فرماید: «فانقلبوا بنعمه من الله و فضل لم يمسسهم سوء». بله؛ وقتی کسی به خدا اتکا کند، این‌گونه است. آن کسانی که دوران جنگ را دیدند و در آن صحنه‌ها بودند، می‌دانند که من چه می‌گویم. تمام قدرتهای مسلح عالم، دست به دست هم دادند برای این‌که بتوانند یک وجب از خاک این کشور را بگیرند؛ بتوانند بگویند مرز ایران از این نقطه چند کیلومتر عقب آمد؛ اما نتوانستند. این ملت در مقابلشان ایستاد؛ لذا نتوانستند. خدا کمک می‌کند و نمی‌گذارد دشمن غلبه پیدا کند. مرعوب شدن، صفت خیلی بدی است. حالا یک وقت انسان در خانه‌ی خودش نشسته است و مرعوب می‌شود - این یک نفر آدم است - اما یک وقت انسان در مسند مسؤولیتی نشسته است - در مجلس است، در دولت است - او اگر مرعوب شد، واویلاست! مرعوب شدن او، یعنی از دست دادن بسیاری از امکانات این ملت! نماینده نباید مرعوب شود.^۱

۳-۳-۱-۲- مردمی و ساده‌زیست

«نماینده مردم باید نماینده توده مردم باشد؛ به خصوص نماینده کسانی باشد که به حضور نماینده‌شان در سطوح تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی کشور بیشترین نیاز دارند؛ آن‌هایی که دستشان به جایی نمی‌رسد و محرومیت بیشتری را دارند. پس در درجه اول، نمایندگی از مردم محروم را برای خودتان تعریف کنید. درست است که هریک از شما نماینده همه ملت ایرانید؛ نماینده جمع خاصی، نماینده آن منطقه و نماینده فقط رأی دهندگان نیستند - مجلس، نماینده همه ملت ایران است - اما در عین حال، برخی از اقشار ملت ایران به حضور نماینده خود در مناطق تصمیم‌گیری نیاز دارند؛ چون محرومند، چون مشکلات

۱. بیانات در دیدار کارگزاران حج، ۱۳۷۸/۱۱/۲۶

دارند، چون از فقر و کمبود امکانات و تبعیض‌ها رنج می‌برند و از فسادهایی که دیگران به راه می‌اندازند، آن‌ها صدمه می‌بینند. بنابراین خودتان را در درجه اول، نماینده این‌ها بدانید»^۱ «یک نکته دیگری که من لازم می‌دانم به برادرها عرض کنم - توی آن پیامی هم که خدمت دوستان فرستادم، روی این نکته تکیه کردم - این است که آقایان و خانم‌های نماینده سعی کنند مردمی بمانند. مردمی بودن هم فقط این نیست که انسان هرگاهی یک بار به محل انتخابات سر بزند. البته آن خیلی لازم است، باید رفت، سرزد، با مردم ملاقات کرد، منقطع از مردم نباید شد؛ در این شکی نیست؛ اما فقط این نیست! نباید ما در جمهوری اسلامی کمک کنیم به ایجاد یک طبقه جدید، یک طبقه برخوردار اشرافی جدید. نباید بگذاریم این کار انجام بگیرد. این هم با دستور و حکم و فرمان حاصل نمی‌شود، با دل، با ایمان، با انگیزه، شدنی است»^۲ از دیگر شاخصه‌های نمایندگی مجلس این است که «باید دلسوز مردم باشد، صادق باشد، صمیمی باشد و بخواهد برای مردم کار کند.»^۳ «آن نماینده‌ای که وارد مجلس می‌شود، بایستی یک انسان صالح باشد.»^۴

۳-۱-۳-۳- وابسته نبودن به کانون‌های قدرت و ثروت

«یک مسئله‌ی دیگر هم نزدیک شدن به صاحبان قدرت و ثروت است... این خیلی خطر بزرگی است که کسی به خاطر تأمین نمایندگی در یک دوره، نزدیک بشود به صاحبان ثروت یا به صاحبان قدرت؛ این خیلی چیز بدی است؛ این از آن چیزهایی است که خدای متعال از آن‌ها نمی‌گذرد و انتقام خواهد گرفت. این چیزها روی شخص، روی عاقبت - عاقبت به خیری که اینقدر برایش اهمیت قائلیم - و روی جامعه اثر منفی می‌گذارد.»^۵

۳-۱-۳-۴- عدالت‌خواه، فسادستیز و حامی محرومان

«نماینده باید خدوم، امتحان داده، با کفایت، برنامه‌دار، خوشنام و جوانگرا باشد و به جوانان اعتقاد داشته باشد.»^۶ «دیگر اینکه باید طرفدار محرومین باشد؛ بداند که در کشور

۱. بیانات در دیدار با نمایندگان دوره هفتم مجلس، ۱۳۸۳/۳/۲۷.

۲. بیانات در دیدار با نمایندگان دوره هشتم مجلس، ۱۳۸۷/۳/۲.

۳. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه (۱۳۷۱/۰۱/۰۷).

۴. بیانات در دیدار اعضای هیأت مرکزی نظارت بر انتخابات مجلس (۱۳۷۰/۱۲/۰۴).

۵. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۰/۰۳/۰۸).

۶. بیانات در دیدار اجتماع بزرگ مردم قزوین، ۱۳۸۲/۹/۲۵.

محرومیت هست و سعی و همت او باشد که رفع محرومیت کند. باید ضد فساد هم باشد و با فساد مالی و اقتصادی به شدت و به جد، از بُن دندان و نه به لفظ، مخالف باشد، تا با فساد مبارزه کند. البته توانمند، با اخلاص و عالم هم باشد.^۱

«بر اساس اسلام عزیز در کمیسیون‌ها با طرح قوانین و لوایح به سمتی حرکت کنند که مشکلات اساسی کشور مرتفع و سیاست‌های زیربنایی کشور در امور فرهنگی و اقتصادی و اجتماعی و سیاسی در راستای کمک به محرومین و رفع استضعاف مدون و به مورد اجرا در آید.»^۲

نماینده‌ی مجلس باید «فدایی اسلام»^۳ و «کارآمد، دلسوز و شجاع»^۴ و «امین، معتقد به عدالت اجتماعی - استقرار عدالت در سرتاسر کشور - متنفر از فساد در هر بخشی و در هر طبقه‌ای از طبقات مسئولین، معتقد به عزت جمهوری اسلامی»^۵ و «طرفدار حقوق محرومین»^۶ پایبند به مبانی اسلام و ارزشهای اسلامی و خط امام» باشد.^۷

۳-۱-۵- بصیر و دشمن‌شناس و دارای موضع روشن در قبال فتنه و انحراف

«برای نماینده، آگاهی سیاسی؛ جرات و جسارت در برخورد با مسائل لازم؛ آگاهی از مسائل کشور و آگاهی از مسائل جهان لازم است.»^۸ «نماینده باید دارای فهم و درک سیاسی باشد و مسائل کشور را بفهمد، هم مسائل خارجی و توطئه‌های دشمنان را و هم مسائل داخلی را.»^۹

۳-۱-۶- شجاع و مدافع حق

«ملت ایران مجلسی میخواهند که به وظایف خودش آشنا باشد؛ بداند که چه برعهده‌ی او است در قانون اساسی؛ متعهد باشد، متدین باشد، شجاع باشد، مرعوب آمریکا نباشد؛ علاقه‌مند واقعی به پیشرفت کشور باشد، پیشرفت کشور را در تربیت علمی جوانان با استعداد این کشور و این ملت بداند. این جور مجلسی را میخواهند؛ مجلسی که درد

۱. بیانات در دیدار مردم قم (۱۳۸۲/۱۰/۱۸).

۲. پیام امام خمینی (ره) به نمایندگان مجلس شورا در افتتاح سومین دوره (رسالت و وظایف مجلس)، ۱۳۶۷/۳/۷.

۳. بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم رضوی (۱۳۷۵/۰۱/۰۴).

۴. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه (۱۳۸۲/۱۱/۲۴).

۵. بیانات در دیدار اقشار متلف مردم (۱۳۸۶/۱۲/۲۲).

۶. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۷۱/۳/۷.

۷. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم، ۱۳۸۶/۱۲/۲۲.

۸. مصاحبه در پایان بازدید از نمایشگاه کتاب (۱۳۷۱/۰۲/۱۷).

۹. بیانات در خطبه‌های نماز جمعه تهران، ۱۳۷۱/۱/۷.

مردم را بشناسد، درد کشور را بشناسد، درصدد درمان و علاج آن دردها باشد - قانون‌گذاری یعنی این - مردم این جور مجلسی را میخواهند.^۱ «مجلس متدین، مجلس متعهد، مجلس شجاع، مجلس فریب‌نخور که فریب‌ترفند دشمن را نخورد؛ مجلسی که به عزت ملی و استقلال ملی اهمیت بدهد و عزت ملی را پایمال نکند، استقلال ملی را پایمال نکند؛ بایستد در مقابل طمع‌ورزی و زیاده‌خواهی استکبار، در مقابل طمع‌ورزی قدرتهایی که دستشان از ایران کوتاه شده و دارند تلاش میکنند که دوباره برگردند و زمام قدرت را در این کشور در دست بگیرند؛ این جور مجلسی... مردم مجلسی میخواهند که برای اقتصاد درون‌زا، به معنای واقعی کلمه وقت‌گذاری کند، ریل‌گذاری کند و دولت موظف بشود بر اساس این حرکت بکند؛ آنچه مردم میخواهند این‌ها است.»^۲

۳-۳-۲- الزامات رفتاری نمایندگان مجلس شورای اسلامی

هر حرفه‌ای به منظور انجام وظایف و کارویژه‌هایش نیازمند رعایت ضوابط و چارچوب‌هایی تحت عنوان «اخلاق حرفه‌ای» است. در همین راستا، اقتضای ایفای صحیح وظایف و صلاحیت‌های نمایندگان مجلس شورای اسلامی نیز ایجاب می‌کند که نمایندگان مجلس شورای اسلامی در کنار آگاهی از کارویژه‌های تخصصی خود، موازین اسلامی و چارچوب‌های اخلاقی را در مناسبات کاری خود مدنظر قرار دهند. در همین زمینه، مقام معظم رهبری، چارچوب‌ها و ضوابط اخلاقی را برای نمایندگان مجلس شورای اسلامی برشمرده‌اند.

۳-۳-۲-۱- لزوم شرکت در جلسات اخلاقی و معرفتی

«شما [نمایندگان مجلس] که میخواهید رعایت اخلاق اسلامی را در قوانینتان مورد توجه قرار بدهید، خوب است که عملاً هم جلسات اخلاقی و معرفتی داشته باشید. انسان خالی میشود. در بحبوحه‌ی کار، انسان تهی میشود. یک مقداری باید در وسط این گرماگرم کارهای اجرائی، آسمانی شد، خدائی شد، بالا رفت، سبک شد و دوباره برگشت. بنده یک وقتی مثال می‌زدم به این آبی که از آسمان می‌آید پاکیزه و طاهر و طیب، بعد توی این

۱. بیانات در دیدار مردم نجف‌آباد (۱۳۹۴/۱۲/۰۵).

۲. همان.

استخرها و توی این دریاها و دریاچه‌ها آلوده میشود؛ بعد از آلوده شدن، باز تبخیر میشود، میرود بالا؛ دوباره پاکیزه میشود، برمیگردد. برویم بالا و پاکیزه شویم و برگردیم. من و شما خیلی احتیاج داریم.^۱

۳-۲-۲-۳- لزوم حاکم شدن روح معنوی و الهی بر همه‌ی فعالیت‌ها و اقدامات

«حاکم شدن روح معنوی و الهی بر همه‌ی فعالیت‌ها و اقدامات نمایندگان مجلس بود. «روح خدمت، تقرّب الی الله است؛ همه‌ی کارهایی که شما میکنید، چه در صحن مجلس، چه در کمیسیون‌ها، چه در دستگاه‌های مرتبط با مجلس - همه‌ی این خدمات - اگر چنانچه برای خدا و در راه خدا انجام بگیرد، خدمت واقعی است و مایه‌ی تقرّب الی الله است.»^۲ «اگر چنانچه در کارهایمان همین را رعایت بکنیم که ببینیم این اقدامی که می‌خواهیم بکنیم، این حرفی که می‌خواهیم بزنیم، این قانونی که می‌خواهیم تصویب بکنیم، این نظر مشورتی‌ای که می‌خواهیم بدهیم، این حرکت خدماتی که انجام میدهیم، برای خدا است، مورد رضای خدا است، اقدام کنیم و اگر احساس کردیم که مورد رضای خدا نیست، اقدام نکنیم.»^۳ «اگر با این دید به نمایندگی نگاه کردید، آن وقت همه‌ی آنات شما حسنه است. بدانید هیچ عبادتی هم دیگر بالاتر از کاری که شما می‌کنید، نخواهد بود. هیچ کس غصه نخورد که من با آمدن به مجلس، مثلاً از فلان وظیفه‌ی عبادی بازماندم و فرضاً دیگر عمره و یا زیارت نمی‌توانم بروم. نخیر؛ این به مراتب از آن بالاتر است. اگر این گونه عمل کردید، از هر عبادتی در میزان الهی سنگین‌تر است. با احساس مسئولیت و مراقبت نمایندگان الهی و کرام‌الکاتبین و «كنت انت الرقیب علی من وارثهم و الشاهد لما خفی عنهم»، خود خدای متعال هم مراقب شماست. یک مجلس این‌گونه، در طول چهار سال می‌تواند بزرگترین خدمات را به این کشور و این ملت بکند و هر چه بعد از انقلاب در این مملکت، کار خوب شده است، ثواب و حسنه‌ی بخش عمده‌ای از آن، به نمایندگان متعلق است که در دوره‌های چهارگانه‌ی گذشته بوده‌اند و خوب عمل کرده‌اند و تلاش مناسب انجام داده‌اند.»^۴

۱. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۸۸/۰۴/۰۳).

۲. بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۷/۰۳/۳۰).

۳. همان.

۴. بیانات در دیدار نمایندگان پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی (۱۳۷۵/۰۳/۲۹).

۳-۲-۳- لزوم رعایت تقوای فردی و جمعی

«خداوند در آیات آخر سوره‌ی مبارکه‌ی حشر می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَالتَّنْظُرْ نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لَعْدٍ؛ تقوا پیشه کنید - یعنی مراقب خودتان باشید - و حواستان باشد که لغزش و اشتباه و انحرافی پیش نیاید؛ و نتیجه‌ی این مواظبت - «والتَّنْظُرْ نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لَعْدٍ» - باید این باشد که بینیم برای فردا چه فراهم کرده و از پیش فرستاده‌ایم. بعد بلافاصله می‌فرماید: «وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ»^۱؛ خدای متعال بینا و داناست. ما باید مراقب خود و بینای کار خود باشیم و حواسمان باشد؛ به نظر من، این خط و جهت اصلی است. اگر این رعایت شد و اهتمام به این گماشته شد، هم طرح‌های خوب در مجلس مطرح خواهد شد؛ هم لوایح بموقع تصویب خواهد شد؛ هم وظیفه‌ی نظارتی، خوب انجام خواهد شد؛ هم ملاحظه‌ی حال مردم خواهد شد؛ هم ملاحظه‌ی توسعه‌ی کشور خواهد شد؛ هم ملاحظه‌ی عدالت خواهد شد؛ یک مقدارش را خود ما می‌فهمیم، یک مقدارش را هم خدا به ما کمک می‌کند و ما را هدایت و دستگیری می‌کند. اگر این قدم از اول در این جهت برداشته نشد، همه نوع احتمالی وجود دارد و واقعاً انسان نمی‌تواند مطمئن باشد که چه خواهد کرد و چگونه خواهد شد.»^۲

در نهاد تقنینی کشور نه تنها تقوای فردی مورد نظر است که «اینجا جای تقوای جمعی است. ما یک تقوای فردی داریم، که هر کسی خود را تحت مراقبت دائم داشته باشد. تقوای کامل این است که انسان به طور دائم خود را تحت مراقبت داشته باشد؛ مثل کسی که در یک محوطه‌ی پوشیده‌ی از خارهای دامنگیر دارد حرکت میکند - این مثال، هم در روایات هست، هم در کلمات بزرگان هست - باید دائم حواسش باشد؛ یعنی زیرپایش را نگاه کند. اگر غفلت کنید، خار دامن شما را می‌گیرد، لباس شما را پاره می‌کند، پای شما را مجروح خواهد کرد. تقوا را تشبیه کرده‌اند به حرکت در خارستان. خب، این تقوای فردی است و لازم است؛ راه دستیابی به فوز و فلاح هم فقط همین است. اگر کسی بخواهد به فلاح برسد، به فوز برسد، به نجات ابدی برسد، بایستی تقوا داشته باشد. هر مقدار این حالت بیشتر بود، فوز و فلاح بیشتر است.»^۳ در عین حال «نماینده باید متدین باشد؛

۱. سوره حشر، آیه ۱۸.

۲. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس (۱۳۸۴/۰۳/۰۸).

۳. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۰/۰۳/۰۸).

انسانهای متدین می‌توانند مورد اعتماد قرار گیرند.»^۱ «نماینده‌ی متدین، از تربیون مجلس برای گفتن سخن ناحق، استفاده نمی‌کند.»^۲ «نماینده‌ی متدین، مصالح انقلاب و کشور را بر مسائل شخصی یا گروهی، مقدم می‌داند.»^۳

۳-۲-۴- لزوم توصیه و نصیحت یکدیگر

«واقعاً نمایندگان باید یکدیگر را نصیحت و حفظ کنند. گفتن و توصیه کردن، بسیار مهم است.»^۴ چراکه «بسترهای ارتباط آلوده با دستگاه‌های اجرایی همیشه وجود دارد و مسئولان بالای اجرایی هم از آن باخبر نمی‌شوند. در این میان، دستهایی به دنبال این هستند که ارتباطهای ناسالمی را به وجود بیاورند؛ باید خیلی مراقب باشید. هم هیأت رئیسه‌ی محترم مجلس و رؤسای کمیسیون‌ها و هم خود شما نمایندگان باید به این رهنمود الهی عمل کنید؛ «و تواصوا بالحق و تواصوا بالصبر»^{۵، ۶}

۳-۲-۵- لزوم رعایت آداب و اخلاق اسلامی در گفتار

«رعایت تقوا و اخلاق و ادب اسلامی در گفتگوها و مباحثات، از جمله‌ی مسائل مهم و قابل توجه نمایندگان و مجلس محترم است.»^۷ و «باید توجه کنند که هر کار و گفتار آنان، در جامعه منعکس می‌شود و تأثیر سیاسی و اخلاقی ویژه‌ای بر فضای کشور می‌گذارد.»^۸ «اگر تقوا و امانت و اخلاق و احساس مسئولیت و نشاط کار، در مجلس دیده شود، این در جامعه اثر می‌گذارد؛ در درجه‌ی اول مردم را نسبت به نمایندگان مجلس علاقه‌مند و خوشبین و متعهد می‌کند، در درجه‌ی بعد رفتار آن‌ها را به رفتار این نمایندگان عزیز - که خب قله هستند، چهره هستند، برجسته هستند - نزدیک می‌کند. اگر در تعبیراتی که نماینده‌ی محترم مجلس به کار می‌برد؛ چه در نطقهای پیش از دستور، چه در اظهارات، چه در بگویمگوها، ملاحظه شد که ادب وجود دارد، پرهیز از اهانت وجود دارد، پرهیز از تعبیرات ناپسند و سخیف وجود دارد - دیدن این‌ها را انسان احساس می‌کند؛ وقتی انسان

۱. بیانات در دیدار مردم قزوین (۱۳۸۲/۰۹/۲۵).

۲. مصاحبه در پایان بازدید از نمایشگاه (۱۳۷۱/۰۲/۱۷).

۳. همان.

۴. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس (۱۳۸۴/۰۳/۰۸).

۵. سوره عصر، آیه ۳.

۶. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس (۱۳۸۴/۰۳/۰۸).

۷. پیام به مناسبت آغاز به کار چهارمین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی (۱۳۷۱/۰۳/۰۷).

۸. همان.

پای رادیو نشسته است و دارد گوش می‌دهد، می‌فهمد که این آقا می‌توانست در اینجا این تعبیر اهانت آمیز را به کار ببرد، ولی به کار نبرد - این در من مستمع هم اثر می‌گذارد؛ اما اگر چنانچه نه، خدای ناکرده عکس این دیده شد؛ یعنی ناپرهیزی در بیان، در گفتار، در تعبیرات، تعبیرات اهانت آمیز یا غیر مؤدبانه، یا رفتار غیر مؤدبانه دیده شد، این بلافاصله اثر می‌گذارد. یعنی آن شنونده با اینکه این رفتار را تحسین نمی‌کند، در عین حال خودش تحت تأثیر قرار می‌گیرد. مردم مثل بچه‌ای نیستند که از رفتار پدر تأثیر می‌پذیرد، بدون اینکه زشتی یا خوبی آن رفتار را بفهمد؛ نه، مردم زشتی و خوبی رفتار را می‌فهمند؛ طبیعت قضیه اینجوری است. شما ملاحظه کنید؛ در محیط‌های مختلف، جماعات مختلف، کسی یک کاری را می‌کند؛ تعبیری را، حرفی را بر زبان می‌آورد؛ انسان خوشش هم نمی‌آید، اما در عین حال تأثیر می‌گذارد؛ یعنی تکرار آن رفتار را برای انسان تسهیل می‌کند، آسان می‌کند؛ طبیعت قضیه این است.^۱

«این عادت باید در مجلس ریشه‌کن شود که وقتی یک نماینده‌ای دارد حرف می‌زند، یا یک وزیری، یک مسئول دولتی ای دارد حرف می‌زند، از یک گوشه‌ی مجلس چهار نفر شروع کنند یک صدائی در آوردن! این خیلی چیز بدی است.»^۲

«شما [در مجلس] مثل یک قله هستید؛ آنچه از دل این قله می‌جوشد، بردامنه و پیکره سرازیر می‌شود. رفتار، آداب، خُلقیات، چگونگی تعامل در مجلس شورای اسلامی، مثل بقیه‌ی قله‌هایی که در کشور وجود دارد، بر روی رفتار، آداب، اخلاق و منش آحاد جامعه اثر می‌گذارد؛ این یک امر طبیعی است، یک امر همیشگی است. اگر در مجلس، عقل و فکر و طمأنینه و سکینه و آرامش و محبت حکمفرما باشد و از بلندگوهای مجلس این قضیه در سطح جامعه منعکس شود، همین خصوصیات بتدریج در جامعه اثر می‌گذارد. اگر در مجلس تشنج باشد، بغض باشد، کم‌کاری باشد، این باز به نوبه‌ی خود در رفتار مردم منعکس می‌شود؛ این تأثیر، طبیعی است. این تأثیر، دفعی و برجسته و نمایان نیست، اما بمرور و بتدریج آثار خودش را نشان می‌دهد؛ این، مسئولیت مسئولان محترم را افزایش می‌دهد. لذا به نظر من، دوستان عزیزو نمایندگان محترم از این نقطه نظر هم بر روی منش و رفتار خودشان یک مراقبت کاملی داشته باشند.»^۳ چراکه «اگر در مجلس، عقل و فکر و طمأنینه و سکینه و آرامش و محبت حکمفرما

۱. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۲/۰۳/۰۸).

۲. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس نهم، ۱۳۹۱/۳/۲۴.

۳. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۲/۳/۸).

باشد و از بلندگوهای مجلس این قضیه در سطح جامعه منعکس شود، همین خصوصیات بتدریج در جامعه اثر میگذارد.^۱ ولی «اگر در مجلس تشنج به وجود بیاید این تشنج سرریز میشود روی ملت، در داخل مردم تشنج ایجاد میکند؛ ولو از لحاظ روانی. اگر در مجلس آرامش باشد، این آرامش سرریز پیدا میکند بر مردم و این آرامش خیلی مهم است؛ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ»^۲

۳-۳-۲-۶- لزوم کار برای خدا

«اگر برای نماینده، هدف خدا باشد، هدف خدمت به کشور باشد، خدمت به انقلاب باشد، نفس کشیدنش هم حسنه است»^۳. و این موقعیت‌ها «برای انسان نمی‌ماند؛ آنچه می‌ماند، «ما عند الله» است؛ این «خیر و باقی» است؛ این ماندنی است. هدف از نمایندگی باید این باشد؛ در این صورت ضرر نمی‌کنید»^۴ و بر این طریق باید استقامت ورزید، «راه را باید درست و مستمر رفت. و الا اگر چهار صباح خوب و درست رفتیم، ولی بعد رها کردیم، فایده‌ای ندارد»^۵. «و ان لو استقاموا على الطريقة لأسقيناهم ماء غدقا»^۶

۳-۳-۲-۷- توکل و اعتماد به خداوند متعال

«در راه‌های طولانی گاهی انسان قوه هم دارد، زانو و پاها اصلاً خسته نشده، اما آدم از حرکت خسته روحی می‌شود. این خستگی روحی انسان را از رسیدن به اهداف باز می‌دارد. برای این که این خستگی روحی پیش نیاید - که از خستگی جسمی گاهی خطرش هم بیشتر است - استمداد از پروردگار، توکل به خدا و امیدواری به کمک الهی لازم است؛ این را از دست ندهید و این را داشته باشید»^۷

۱. همان.

۲. بیانات در دیدار رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۵/۰۳/۱۶).

۳. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس (۱۳۷۱/۰۳/۲۰).

۴. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس (۱۳۸۳/۰۳/۲۷).

۵. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس (۱۳۷۳/۰۳/۱۱).

۶. سوره جن، آیه ۱۶.

۷ - بیانات در دیدار اعضای هیأت دولت، ۱۳۸۴/۰۷/۱۷.

۳-۲-۸- دوری از غفلت و غرور

«اگر بخواهیم استغفار- این نعمت الهی- را به دست بیاوریم، دو خصلت را باید از خودمان دور کنیم، یکی غفلت و دیگری غرور. غفلت، یعنی انسان به‌کلی متوجه و متنبّه نباشد که گناهی از او سر می‌زند. مثل بعضی از مردم بعضی از این افراد غافل، اصلاً به ثواب و عقاب عقیده‌ای ندارند. بعضی به ثواب و عقاب هم عقیده دارند، اما غرق در غفلت‌اند و اصلاً ملتفت نیستند که چه کار می‌کنند. اگر این را در زندگی روزمره خودمان قدری ریز کنیم، خواهیم دید که بعضی از حالات زندگی ما شبیه حالات غافلان است. غفلت، دشمنی بسیار عجیب و خطر بزرگی است. شاید واقعاً برای انسان هیچ خطری بالاتر و هیچ دشمنی بزرگ‌تر از غفلت نباشد.»^۱

۳-۲-۹- لزوم اقدام جهادی و ارتقای مجلس

از جمله مؤلفه‌های مدیریت جهادی، کار و تلاش با نیت الهی و مبتنی بر علم و درایت^۲ است که نمایندگان مجلس در موضع‌گیری‌ها، در رأی‌گیری‌ها، در نطق‌های پیش از دستور و در شئون مختلف خود از تقنین گرفته تا شأن نظارتی خود، باید این مسئله را مطمح نظر قرار دهند.

«در هر دوره‌ای نمایندگان مجلس و مسئولان عالی مجلس باید سعی کنند که این دوره امتیاز بیشتری کسب کند، برتری‌ای پیدا کند و کیفیت مجلس را سعی کنند بالا ببرند. خوب، اگر بخواهیم امتیاز بیشتری کسب بکنیم، راهش این است که کار بیشتری انجام بدهیم، کار بهتری انجام بدهیم؛ میدان کار و خدمت این جوری است دیگر؛ اینجا اگر انسان بخواهد صدر جدول قرار بگیرد باید کار بکند، باید تلاش بکند؛ کار برتر لازم است، اقدام لازم است، عمل اساسی لازم است.»^۳

«ارزش یک دقیقه وقت شما خیلی زیاد است. نبایستی یک دقیقه وقت مقرر و موظف مجلس - چه در کمیسیونها و چه در داخل صحن مجلس - تلف و ضایع شود. باید فعال حرکت کنید. واقعاً مسؤولیت سنگینی است. خدای متعال در روز قیامت، از یکایک دقائق و اقدامات شما

۱ - بیانات در خطبه‌های نماز جمعه‌ی تهران، ۱۳۷۵/۱۰/۲۸.

۲ - دیدار شهردار و اعضای شورای اسلامی شهر تهران با رهبرانقلاب (۱۳۹۲/۱۰/۲۳).

۳ - بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۷/۰۳/۳۰).

در این کار سؤال خواهد کرد. از همه‌ی آن تأییدها یا ردهایی که می‌کنید، سؤال خواهد کرد. اگر تأیید نکنید و بگویید پس حالا که این قدر سخت است، کارت سفید می‌دهیم یا در این مجلس بی‌طرف می‌شویم؛ از این هم سؤال خواهد کرد که چرا رأی ندادید؟ باید رأی دهید. وقتی که شما در امری حکم هستید و برای تصمیم‌گیری جهت کاری بزرگ، شما را در آن جان نصب کرده‌اند، باید آن کار را انجام دهید. اگر انجام هم ندهید، مؤاخذه خواهید شد. اولاً موظفید انجام دهید، ثانیاً خوب و درست و متقن انجام دهید. قضیه این است. کار بسیار سنگینی است.^۱ «گاهی اوقات انسان می‌بیند خیلی از صندلی‌ها خالی است؛ به قدری که از نصاب جایز فراتر است! حالا یک تعدادی صندلی قهراً همیشه یک عذری برایش وجود دارد، اما بالاخره این یک نصابی دارد. گاهی که انسان می‌بیند از این نصاب بالاتر است، احساس میکند که بر طبق وظیفه عمل نشده است. گاهی هم بعضی در مجلس هستند - این هم یک پدیده‌ای است - در رأی‌گیری شرکت نمی‌کنند؛ آقایان آن عقب مجلس می‌نشینند، گعده می‌کنند! این هم مصلحت نیست. یعنی هم حضور جسمانی در مجلس، هم حضور قلب در مجلس - یعنی متوجه آن مسئله بودن، حرف موافق و حرف مخالف را شنیدن - لازم است؛ این‌ها جزو وظائفی است که قوام نمایندگی به این‌ها است و نمیشود از این‌ها صرف نظر کرد؛ این‌ها خیلی چیزهای مهمی است.»^۲ «گاهی گفته میشود که در کمیسیون‌ها امکان رأی‌گیری به خاطر به حد نصاب نرسیدن حضور نمایندگان نیست؛ بایستی هر نماینده‌ای خود را موظف بداند که در تمام ساعات و دقایقی که لازم است در مجلس باشد یا در کمیسیون باشد، حضور پیدا کند.»^۳ «واقعاً درخواست من از برادران و خواهران عزیز نماینده این است که به این مسئله توجه کنند، اهتمام بورزند؛ هم برای حضور در مجلس، به معنای حضور جسمانی و مادی؛ هم به معنای حضور معنوی و روحانی، یعنی حضور قلب و حضور ذهن؛ این مسئله‌ی مهمی است.»^۴

۱. بیانات در دیدار نمایندگان پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی (۱۳۷۵/۰۳/۲۹).

۲. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۲/۰۳/۰۸).

۳. بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۷/۰۳/۳۰).

۴. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۲/۰۳/۰۸).



صلاحیت‌ها و وظایف مجلس
شورای اسلامی

مجموعه‌ی صلاحیت‌های مجلس شورای اسلامی را می‌توان در دو دسته صلاحیت‌های تقنینی و صلاحیت‌های نظارتی دسته‌بندی نمود. در ادامه هر یک از صلاحیت‌ها از نظرگاه مقام معظم رهبری مورد مذاقه و مطالعه قرار می‌گیرد.

۴-۱- صلاحیت قانون‌گذاری مجلس شورای اسلامی

مطابق اصل ۵۸ قانون اساسی، اعمال قوه مقننه و صلاحیت قانون‌گذاری علی‌الاصول از طریق مجلس شورای اسلامی که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌شود، صورت می‌پذیرد اما لازم به ذکر است که به صورت استثنایی در مسائل بسیار مهم اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، اصل ۵۹ قانون اساسی، امکان قانون‌گذاری از راه همه‌پرسی و مراجعه مستقیم به آراء مردم را به رسمیت شناخته است. با این مقدمه در ادامه جایگاه و اهمیت قانون، الزامات نظری قانون‌گذاری کارآمد و حکیمانه و الزامات اجرایی قانون‌گذاری مطلوب از منظر مقام معظم رهبری مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

۴-۱-۱- جایگاه و اهمیت قانون در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران

۴-۱-۱-۱- جایگاه قانون در نظام حقوقی ایران

قانون از جایگاه بسیار مهمی در اداره کشور برخوردار است و به عنوان نرم افزار اداره کشور محسوب می گردد. هنگامی که وضع قانون با رعایت معیارهای صحیح، جامع، فنی و مؤثر صورت گیرد، سبب می شود که دستگاه های اجرایی، که به عنوان سخت افزار تلقی می شوند، وظایف خود را به درستی انجام دهند. بنابراین یکی از رسالت های اصلی نهاد قانون گذاری این است که با آگاهی نسبت به اهمیت فوق العاده قانون، نسبت به وضع قوانین صحیح و کارآمد بپردازد.

«قانون، نرم افزار اداره کشور است؛ دستگاه های اجرایی در حکم سخت افزارها هستند. اگر شما بتوانید این نرم افزار را هوشمندانه، صحیح، جامع، مؤثر در ابعاد گوناگون زندگی و پُرکننده خلأها فراهم کنید، سخت افزارها کار خودشان را درست انجام خواهند داد. البته سخت افزار هم گاهی اوقات تعمیر می خواهد، گاهی اوقات روغنکاری می خواهد، گاهی اوقات دورانداختن می خواهد؛ لیکن یک سخت افزار خوب هم بایک نرم افزار ناقص و غلط هیچ محصولی نخواهد داشت. شما در واقع در این جا دارید نرم افزار مدیریت کشور یا بخش عمده ای از آن را فراهم می کنید.»^۱

«قانون، جاده ای است که شما به سمت هدف هایی که کشور و مدیران اجرایی و مسئولان باید به آن جا برسند، باز می کنید. قانون اساسی برای ما در همه بخش های خود هدف هایی را معین کرده است؛ هم در بخش حقوق مردم، هم در بخش تشکیلات دولتی، هم در سایر بخش ها. هر اصلی از اصول قانون اساسی در واقع هدف و سرمنزلی است که باید به آن رسید. برای رفتن به این سمت، حتماً لازم است جاده ای وجود داشته باشد؛ بدون جاده نمی شود حرکت کرد. دستگاه اجرایی کشور باید به سمت آن هدف ها برود.»^۲

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس، ۱۳۸۴/۰۳/۰۸.

۲ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس، ۱۳۸۱/۰۳/۰۷.

۴-۱-۲- اهمیت قانون در فرهنگ و تربیت نظام اسلامی

قانون به جهت برخورداری از جنبه‌های الزام‌آوری و داشتن ضمانت اجرا از سوی حاکمیت، به شدت بر فرهنگ یک ملت تأثیرگذار است و می‌تواند عرف مردمی را نیز تغییر دهد. لذا تلاش و کوشش نمایندگان مجلس در این حوزه به شدت در ارتقاء فرهنگ جامعه مؤثر خواهد بود. فرهنگ یک جامعه از قانون تأثیر می‌پذیرد، لذا در مصادیق مهمی مانند عدالت و رفع تبعیض به صورت مستقیم می‌تواند نفوذ کند. دقت در قانون‌گذاری جهت مبارزه با فقر و اختلاف طبقاتی موضوعی است که باید در همه جوامع از سوی حقوق‌دانان مورد تدقیق و تحقیق قرار گیرد.

«یک نکته دیگر این است که قانون جنبه الزام‌آور و حاکمیتی و ولایتی دارد. شما با قانون دارید اعمال ولایت می‌کنید بر جامعه، اعمال اقتدار می‌کنید بر جامعه؛ لذا قانون الزام‌آور است. این‌ها به جای خود محفوظ و درست. یعنی طرف شما در جامعه که آحاد مردم - از جمله خود شما - هستند، در زیر اقتدار قانون قرار می‌گیرند؛ قانون بر آن‌ها اعمال ولایت می‌کند؛ این جنبه واضح قانون است. یک جنبه دیگری وجود دارد و آن، تأثیر فرهنگی و تربیتی قانون در جامعه است. هر قانونی که شما بگذارید، ولو به حسب ظاهر این قانون ارتباط با مسائل تربیتی و فرهنگی هم ندارد - یک قانون اقتصادی فرض بفرمایید - این یک اثر مستقیم یا غیرمستقیم فرهنگی و اخلاقی و تربیتی بر روی مردم دارد. رفتارها و خلیات و تربیت‌ها اثر متقابل دارند؛ هم اخلاق در رفتار تأثیر می‌گذارد، هم رفتار بر اخلاق تأثیر می‌گذارد. شما ببینید: «ثم کان عاقبه الذین اساءوا السوء». کاربرد که می‌کنیم، روی دل ما اثر می‌گذارد، روی اخلاق ما اثر می‌گذارد، گاهی روی برداشت‌ها و تلقی‌های ما اثر می‌گذارد؛ دلبستگی که پیدا می‌کنیم، این دلبستگی روی ذهنیات ما اثر می‌گذارد. اعمال و رفتار از یک طرف و اخلاق و تربیت از یک طرف؛ این‌ها تأثیر متقابل دارند. قانون هم همین جور است دیگر. شما هر قانونی بگذارید، مربوط به حمل و نقل جاده‌ای باشد، مربوط به گمرک باشد، مربوط به اقتصاد باشد، مربوط به سیاست خارجی باشد، هر چه باشد، یک آثار تربیتی و اخلاقی هم دارد؛ به این جنبه از قانون توجه بشود. اگرما قانونی می‌گذاریم که روح قانون‌پذیری را در مردم تقویت می‌کند، این خوب است؛ اگر

به عکس، قانونی می‌گذاریم که روح قانون‌شکنی و بی‌اعتنایی به قانون را در مردم به وجود می‌آورد - ولو به طور غیرمستقیم - این مرجوح است. اگر قانونی می‌گذاریم که روح قناعت را در مردم تقویت می‌کند، این خوب است؛ اگر به عکس، روح اسراف را در مردم تقویت می‌کند، این بد است. اگر روح دینداری را در مردم تقویت می‌کند، این خوب است؛ اگر روح لاپالایی‌گری را در مردم تقویت می‌کند، این بد است. به این جنبه توجه کنید: تأثیر متقابل حقوق و اخلاق؛ ملازمات مسائل حقوقی و مسائل اخلاقی. این‌ها مسائل بسیار مهمی است.^۱

۴-۱-۲- الزامات نظری قانون‌گذاری کارآمد و حکیمانه

قانون‌گذاری و نظارت دو وظیفه مهم مجلس شورای اسلامی است که در میان این دو وظیفه، قانون‌گذاری وظیفه اصلی‌تر و اساسی‌تر محسوب می‌گردد، چرا که مسیر و ریل تصمیمات اجرایی کشور را مشخص می‌کند. البته نظارت بر سایر قوا هم وظیفه دیگری است که در نوبه خود مهم می‌باشد.

«مسئله قانون‌گذاری و مسئله نظارت، هر دو مهم است؛ البته مسئله قانون‌گذاری اساسی‌تر است. قانون، جاده‌ای است که شما به سمت هدف‌هایی که کشور و مدیران اجرایی و مسئولان باید به آن جا برسند، باز می‌کنید. قانون اساسی برای ما در همه بخش‌های خود هدف‌هایی را معین کرده است؛ هم در بخش حقوق مردم، هم در بخش تشکیلات دولتی، هم در سایر بخش‌ها. هر اصلی از اصول قانون اساسی در واقع هدف و سرمنزلی است که باید به آن رسید. برای رفتن به این سمت، حتماً لازم است جاده‌ای وجود داشته باشد؛ بدون جاده نمی‌شود حرکت کرد. دستگاه اجرایی کشور باید به سمت آن هدف‌ها برود.»^۲

«برادران و خواهران عزیز! آنچه مهم است، این است که امروز شما تمکنی دارید که دیروز که نماینده نبودید، نداشتید: تمکن قانون‌گذاری. وظیفه اصلی مجلس، قانون‌گذاری است. البته وظایف دیگر هم دارد که در قانون اساسی مشخص شده است؛ مثل نظارت بر امور دولت و تعیین وزراء و از این قبیل. اهم این وظایف، قانون‌گذاری است. نباید قانون‌گذاری را به چشم یک امر کوچک و فردی و جدای از یکدیگر نگاه کرد. مجموعه قوانینی که شما

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس، ۱۳۸۸/۰۴/۰۳.

۲ - بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۱۳۸۱/۰۳/۰۷.

می‌گذارید - چه به صورت قانون‌های جدا جدا، چه به صورت قانون بودجه یک‌ساله، چه به صورت برنامه‌های بلندمدت پنج‌ساله و یا اگر همت کنند، بیشتر - همه این‌ها عبارت است از آن چیزی که این کشور در آن طریق سیر خواهد کرد. راه این کشور و این ملت، همین قانونی است که شما می‌گذارید. دولت هم تابع شماست. قانون شماست که دولت را موظف و مکلف می‌کند که باید از این طرف و یا از آن طرف حرکت کند. پس، همه چیز به شما برگشت.»^۱

۴-۱-۲-۱- لزوم تنظیم و تدوین قوانین مبتنی بر شریعت اسلام

لازمه قانون کارآمد این است که براساس شریعت مقدس اسلام تنظیم گردد، چرا که شریعت اسلام تأمین‌کننده نیازها و سعادت مردم بوده و قوانین منطبق با شرع است که می‌تواند پاسخ‌گوی نیازهای جامعه باشد و به هدف متعالی یک ملت، جامعه عمل بپوشاند:

«باید همه تلاش نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی این باشد که قوانین را صددرصد منطبق با شرع مقدس اسلام تنظیم کنند؛ زیرا شرع مقدس اسلام تأمین‌کننده نیاز و سعادت مردم است؛ همچنان که تا به امروز بوده است. بحمدالله قوانین جمهوری اسلامی جزو مترقی‌ترین قوانین و منطبق‌ترین آن‌ها با قوانین اسلامی است. قوانین اقتصادی و جزایی و قوانین گوناگون مربوط به مسائل حقوقی و ارتباطات و مناسبات گوناگون مردم با یکدیگر، براساس اسلام است.»^۲

در اندیشه امام خمینی رحمه الله نیز جایگاه مجلس و اهمیت در آن است که در رأس همه امور قرار دارد و به مثابه قوه مفکره کشور محسوب می‌گردد که در لباس قانون تجلی می‌کند. این قوه مفکره باید متصل به خداوند و مبتنی بر نیاز مردم باشد یعنی مشروعیت و مقبولیت داشته باشد.

«مجلس قوه مفکره کشور است. فکر در لباس قانون تجلی می‌کند، بعد در سراسر وجود کشور سریان و جریان پیدا می‌کند. چیزی که دائم باید در نظر باشد، این است که ببینیم فکراین قوه مفکره اولاً نسبتش با ارزش‌های اساسی انقلاب چیست - چون این شاخه‌ای روئیده بر بدنه عظیم و قد کشیده و مستحکم

۱ - بیانات دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۵/۰۳/۲۹.

۲ - بیانات در دیدار کارگزاران نظام، ۱۳۷۳/۰۶/۰۴.

انقلاب است دیگر - ثانیاً نسبتش با جامعه، با مشکلات کشور و با نیازهای مردم چیست. یک نگاه به مبدأ، یک نگاه به انتها؛ یک نگاه به خاستگاه، یک نگاه به هدف؛ این باید روشن باشد. اگر این شد، آن وقت قوانین، هم اصیل خواهد بود، درست خواهد بود، صحیح خواهد بود، هم کارآمد خواهد بود. اگر اولی نباشد، قانون مثل شاخه از درخت بریده است؛ اصالت خود را از دست خواهد داد و دیگر قانون اصیلی نیست. اگر دومی نباشد، قانون اصیل است، مشروعیت دارد، اما مقبولیت ندارد. اگر منطبق بر خواسته‌های جامعه و نیازهای فوری و به‌روز و نیز نیازهای بلندمدت جامعه نباشد، آن وقت دیگر مقبولیت نخواهد داشت به حسب هر مقداری که در آن جهت کمبود دارد.^۱

۴-۱-۲-۲- شناخت موضوعات و مصالح کشور

لازمه دیگر کارآمدی قانون‌گذاری در مجلس شورای اسلامی را می‌توان در ترسیم اهداف و شناخت موضوعات و مصالح کشور بیان کرد که در نظر گرفتن این امر سبب استحکام قوانین و کارآمدی بیشتر آن خواهد شد. مجلس شورای اسلامی به مثابه قوه مفکره دستگاه‌های اجرایی محسوب می‌شود و مصداق این هدف‌گذاری، ریل‌گذاری و شناخت مصالح کشور را می‌توان در مسائل فرهنگی یا اقتصادی نظیر رفع تبعیض مشاهده کرد. «دستگاه اجرایی، اعم از قوه مجریه و قوه قضاییه و نیروهای مسلح و همه دستگاه‌هایی است که نهادهای دولتی هستند و بخشی از اداره کشور بر عهده آن‌هاست؛ این‌ها باید به سمت این هدف‌ها حرکت کنند. شما با وضع قانون، راه‌های صحیح را معین می‌کنید و دستگاه‌های پیشرونده را از غلتیدن در ورطه‌های خطرناک باز می‌دارید. عظمت و اهمیت قانون، این‌گونه معلوم می‌شود. بنابراین قانون‌گذاری، بسیار بسیار مهم است و هر چه قانون با نگاه آگاهانه‌تر و خبره‌تر و شناخت موضوعات و مصالح کشور بیشتر همراه باشد، استحکام آن بیشتر است. وقتی استحکام قانون بیشتر بود، کارایی آن بیشتر خواهد بود و مدت زمان بیشتری می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. بنابراین نقش

۱ - بیانات دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۸/۰۴/۰۳.

قانون خیلی مهم است.^۱

۴-۱-۲-۳- لزوم توجه به قانون اساسی در تدوین قوانین عادی

دین اسلام روح حاکم بر شکل‌گیری قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است. قانون اساسی به عنوان ترجمان خواسته‌ها و آرمان‌های ملت ایران، معیار تدوین سایر قوانین است. به گونه‌ای که قوانین، مقررات و سیاست‌های کلی نظام باید در چارچوب قانون اساسی تدوین گردد و مغایرتی با قانون اساسی نداشته باشد:

«روح حاکم بر قانون اساسی، اسلام است که معیار قوانین را تعیین می‌کند. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ترجمان خواسته‌ها و آرمان‌های ملت ایران و نشان‌دهنده جهت و مسیر حرکت مردم و چارچوب کلی برای تدوین قوانین و سیاست‌های کلی نظام است.»^۲

انطباق سایر قوانین و مقررات با قانون اساسی از این جهت است که قانون اساسی به عنوان منشور اصلی جمهوری اسلامی ایران از یک طرف با توزیع صحیح، منطقی و عادلانه قدرت در میان ارکان و ساختارهای حقوقی کشور و از طرف دیگر با ایجاد پیوندی دینی و عاطفی بین مردم و مسئولان کشور، رویکرد جدیدی در فلسفه حقوق و سیاست ایجاد کرده است.

«منشور اصلی جمهوری اسلامی که قانون اساسی مترقی و جامع ما است، با توزیع صحیح و منطقی و عادلانه قدرت در میان ارکانی که معیارهای اسلامی در تشکیل آن‌ها به کار گرفته شده و با ایجاد پیوندی دینی و عاطفی میان مردم با مسئولان کشور، تازه‌ترین سخن را در فلسفه سیاسی به میدان آورده و نظام‌های متکی به سلاح کودتاگران، یا سرمایه‌های حرام کمپانی داران، یا وراثت نامعقول و نامشروع پادشاهان را در برابر سؤال‌های بی پاسخ قرار داده است.»^۳

دلیل دیگر انطباق قوانین و مقررات با قانون اساسی این است که، قانون اساسی انعطاف‌پذیر بوده و می‌تواند خود را با شرایط و تحولات زمانه منطبق نماید:

«یکی از ویژگی‌های ممتاز قانون اساسی، قدرت انعطاف و انطباق با شرایط و تحولات است و برای خروج از معضلات و تنگناها و استفاده بیشتر از نظرات

۱- بیانات دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۱/۰۳/۰۷.

۲- نامه به سران قوای سه‌گانه و ابلاغ سیاست‌های کلی نظام، ۱۳۷۹/۱۲/۲۰.

۳- پیام به مناسبت اولین اجلاس دوره سوم مجلس خبرگان، ۱۳۷۷/۱۲/۰۳.

افراد خبره و صاحب نظران راه حل های عملی ارائه نموده است.^۱ در همین راستا باید توجه نمود که عمل به قانون اساسی علاج اساسی دردهای نظام اسلامی است، مشروط بر این که عمل کنندگان نیز در مقام عمل، اخلاص، مسئولیت و انجام وظیفه را ملاک و نصب العین خود قرار دهند. ایشان در این زمینه می فرمایند:

«عمل به قانون اساسی، علاج اساسی دردهای این کشور است. و عمل هم متوقف بر این است که عناصر عمل کننده؛ چه آن هایی که مجاری اجرای قانون اساسی را معین می کنند - مثل دستگاه های قانون گذاری - چه کسانی که آن را اجرا می کنند - مثل قوه مجریه - چه کسانی که عدالت و تخلف ها را مورد ملاحظه قرار می دهند - مثل قوه قضاییه - و همه دست اندرکاران این کشور، در مقام عمل، اخلاص و صفا و مسئولیت و انجام وظیفه را ملاک خودشان قرار دهند. این اساس قضیه است.»^۲

۴-۱-۳- الزامات اجرایی قانون گذاری مطلوب

قانون گذاری وظیفه اساسی مجلس شورای اسلامی است و مجلس برای بهتر شدن فرآیند قانون گذاری نیازمند التزام به بایسته هایی است. در ادامه مهم ترین الزامات قانون گذاری در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران بیان می شود:

۴-۱-۳-۱- لزوم توجه به نظریات کارشناسانه در امر قانون گذاری

قانون گذاری در هر حوزه ای نیازمند تخصص و کارشناسی دقیق در آن حوزه است چرا که قانون محدودیت و آزادی عمل برای اجرای هرامری را تعیین می کند. لذا حقوق دانان به عنوان کارشناسانی در حوزه قانون گذاری می توانند در امر تشخیص ضوابط و معیارهای قانونی اثرگذار باشند:

«شما هستید که باید اولویت ها را پیدا و روی آن ها بحث کنید. نظرات پخته و سنجیده را بگیرید. نظرات کارشناسان را بگیرید. البته کارشناس را باید بشناسید. هر کارشناسی مورد اعتماد نیست. ای بسا کارشناسانی که مسئولین

۱ - نامه به سران قوای سه گانه و ابلاغ سیاست های کلی نظام، ۱۳۷۹/۱۲/۲۰.
۲ - بیانات در دیدار با نمایندگان دوره ششم مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۹/۰۳/۲۹.

بالا را گمراه کردند! ما در این چند سال، این‌ها را دیده‌ایم. این‌ها جزء تجربیات ماست؛ که کارشناسی، راهی را جلو نماینده مجلس یا مسئول می‌گذارد که به وسیله آن، واقعیتی را واژگونه و غلط به او معرفی می‌کند. این‌طور نیست که شما بتوانید به هر کارشناسی اعتماد کنید. کارشناس باید شناخته شده باشد؛ باید مورد اعتماد باشد؛ باید به انگیزه و عشق اسلامی و انقلابی و میهنی او، اطمینان حاصل شده باشد و بدخواه نباشد. با استفاده از چنین کارشناسانی، با تأمل و فکر و مطالعه روی طرح‌ها و لوایح و مشورت صحیح و واقعی - که صحنه مجلس و کمیسیون‌ها جای مشورت واقعی است - باید شما بهترین قوانین را پیدا و تصویب کنید و به دولت بگویید که این بهترین راه را می‌شناسد.^۱

با عنایت به مطالب مذکور باید گفت که از منظر مقام معظم رهبری، مرکز پژوهش‌های مجلس یکی از نهادهای کارشناسی است که نمایندگان مجلس شورای اسلامی باید در ایفای صحیح و کارآمد تکالیف خود از ظرفیت‌های این مرکز استفاده نمایند.

«مرکز پژوهش‌های مجلس، مرکز خوبی است؛ گزارش‌هایی که بنده از این مرکز پژوهش‌ها دارم، خبرهای خوبی را از آن جا به ما منتقل می‌کنند؛ امکان کارشناسی خوبی در آن جا متراکم و متمرکز است؛ حداکثر استفاده را از آن باید کرد؛ علاوه بر این - که این یک بازوی توانمند کارشناسی مجلس است و از این باید استفاده کرد - بایستی از نخبگان بیرون از محیط مجلس هم استفاده بشود»^۲

۴-۳-۲- عطف توجه کلان و کل نگر به مسائل کشور در قانون‌گذاری

در نگاه ساده انگارانه به مجلس چنین به ذهن می‌رسد که مجلس مجموعه‌ای است از نمایندگان بخش‌های مختلف کشور که دور هم جمع شده‌اند و فقط برای حوزه انتخابیه خود بودجه جذب می‌کنند، در حالی که مجلس آئینه تمام قد اقتدار و عزت ملی است و ایستادگی مجلس در برابر منافع ملی جایگاهی بسیار فراتر از انتخاب در حوزه نمایندگی است. توجه مجلس و حقوق دانان کشور به مسائل کلان انقلاب اسلامی موضوعی است که حائز اهمیت فراوانی است:

۱ - بیانات دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۱/۰۳/۲۰.
۲ - بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۷/۳/۳۰.

«نمایندگان محترم در قانون‌گذاری‌ها نگاهشان به کل کشور باشد. البته مصلحت منطقه خودشان را حتماً باید در نظر بگیرند - شکی نیست - لیکن آن مصلحت بایستی داخل بشود در مجموعه نگاه به کل کشور؛ و الا اگر قرار باشد که نماینده شرق برای شرق کار کند، ولو بر علیه غرب؛ نماینده غرب به نفع غرب کار کند، ولو بر علیه شرق، این که نمی‌شود. نماینده شرق بودن یا نماینده شمال بودن یا نماینده جنوب بودن خاصیتش این است که در وضع قانون، نیاز آن منطقه را شما میدانید و در قانون دخالت می‌دهید، نه این که قانون را فقط برای آن منطقه می‌نویسید؛ قانون برای همه است. این، نگاه عام به کشور در باب قانون‌گذاری»^۱

۴-۱-۳-۳- ترجیح مصالح کلی بر مصالح منطقه‌ای

یکی دیگر از لوازم قانون‌گذاری صحیح و حکیمانه توجه به مصالح کلی و کلان نظام اسلامی و ارجحیت آن نسبت به مصالح منطقه‌ای می‌باشد که مقام معظم رهبری در این خصوص می‌فرمایند:

«مسئله بعد، ترجیح مصالح کلی بر مصالح منطقه‌ای است؛ این هم از چیزهایی است که به زبان خیلی آسان است، اما در عمل خیلی مشکل است. بنده هم یک وقت در مجلس بوده‌ام و میدانم نمایندگی چگونه است؛ با مجلس هم که سال‌هاست سروکار داریم. مصالح منطقه‌ای را بر مصالح کلی ترجیح ندهید»^۲

۴-۱-۳-۴- لزوم طرح مسائل اولویت‌دار در کشور

لازمه دیگر قانون‌گذاری صحیح و کارآمد، توجه و طرح مسائل و موضوعات اولویت‌دار در کشور است

«بعضی از قوانین ممکن است مطرح بشود، وقت مجلس را هم بگیرد، یک مسئله‌ای را هم در محیط اجتماعی کشور درست بکند در حالی که هیچ اولویتی هم ندارد؛ این‌ها را باید کنار گذاشت؛ یعنی مثل پولی که انسان احتیاج ندارد

۱ - بیانات دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۸/۰۴/۰۳.

۲ - بیانات دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۳/۰۳/۲۷.

و همین‌طور بی‌دریغ خرج می‌کند، وقت مجلس را این‌جوری نباید خرج کرد. وقت مجلس محدود است؛ شما چهار سال بیشتر که وقت ندارید، باید از ذره‌ذره و لحظه‌لحظه‌ی این وقت استفاده کرد. بنابراین صرفاً موضوعات اولویت‌دار [مطرح شود].^۱

۴-۱-۳-۵- لزوم آرمان‌گرایی و واقع‌بینی در امر قانون‌گذاری

آرمان‌گرایی و واقع‌بینی دو مفهومی نسبی است که باید در کنار یکدیگر مورد توجه قرار بگیرد. حقوق‌دانان در عرصه قانون‌گذاری باید اهداف بلند و آرمانی داشته باشند و قانون را به مثابه پله‌های رسیدن به آن آرمان به‌طور واقعی تدوین کنند. آرمان‌گرایی بدون واقع‌بینی همان قدر ناخوشایند به نظر می‌رسد که واقع‌بینی بدون لحاظ کردن آرمان‌گرایی ناقص است. مقام معظم رهبری در این باره می‌فرماید:

«در نگاه به مسائل کشور - که در مورد مسئولیت شما، به شکل قانون و قانونگذاری تجلی می‌کند - بایستی دو خصوصیت «آرمان‌گرایی» و «واقع‌بینی» را در نظر داشت. نگاهتان نگاه آرمان‌گرا باشد. از آرمان‌ها پائین نیایید، کوتاه نیایید. نگاه باید نگاه آرمانی باشد، منتها با توجه به واقعیت. سقفی را معین می‌کنیم؛ منتها تکلیفی را که برای خودمان یا دولت یا مسئولین معین خواهیم کرد، بایستی با توجه به واقعیت‌های موجود باشد، منتها به طرف آن آرمان، تا هی این توانایی‌ها روزه‌روز بیشتر شود. واقع‌گرایی به معنایی که در مقابل آرمان‌گرایی است، مطلوب نیست. ملاک این است که ما می‌خواهیم به آن آرمان‌ها برسیم؛ منتها در کنار این، واقع‌بینی لازم است؛ نباید دچار توهم شد. گاهی ممکن است انسان در تصمیم‌گیری، در آنچه که باید انجام بگیرد، دچار توهم باشد؛ خوب، این هم غلط است. آرمان‌ها را باید در نظر داشت. پله‌ها را باید مطابق با واقعیت‌هایی که وجود دارد، یکی پس از دیگری چید و به سمت آن آرمان‌ها پیش رفت. این یک نکته است.»^۲

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۷/۳/۳۰.

۲ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۹/۰۳/۱۸.

۴-۱-۳-۶- لزوم قانونگذاری در جهت استحکام بنیان‌های سیاست، فرهنگ و اقتصاد

نیاز کشور به قانونگذاری در حوزه‌های سیاست، فرهنگ و اقتصاد به مثابه یک مدیریت جهادی است. این بدین معناست که اولویت موضوعات قانونگذاری و نیز حذف قوانین مزاحم و معارض نیازمند مدیریت مجلس است. این مدیریت جهادی باید با آرمان‌گرایی مجلس همراه باشد و بالاترین قله‌ها را اهداف خود بداند اما در عین حال واقع‌بینی خود را از دست ندهند. تشخیص فوریت‌ها جهت طرح مسائل و نیز تشخیص کارشناسان مناسب، لوازم همین قانونگذاری است.

«به نظر من آنچه امروز وظیفه اصلی ماست، این است که در بخش‌های سه‌گانه - یعنی سیاسی، اقتصادی و فرهنگی - پایه‌ها را مستحکم کنیم. اگر پایه‌های فرهنگی بخواهد مستحکم شود، شرط اصلی این است که ایمان مردم به دین و مواریت فرهنگی خودشان روزبه‌روز استحکام پیدا کند و تضعیف نشود. ما نمی‌خواهیم در یک جزیره زندگی کنیم و فکر نمی‌کنیم در دنیای امروز می‌شود در یک جزیره زندگی کرد. ما می‌خواهیم مردم به مواریت و ثروت فرهنگی خود بیایند و احساس حقارت نکنند. تلاش بعضی‌ها این است که در مقابل ثروت فرهنگی مردم - که بسیار عظیم است - یک حالت گله‌گذاری و بدهکاری به وجود آورند؛ این خطاست. ثروت فرهنگی ما بسیار عظیم است و بخش عمده آن، ایمان به خدا و اسلام و توکل به خدا و مفاهیم اسلامی است که بحمدالله در مردم ما کاملاً نافذ و راسخ است؛ بخشی از آن هم مربوط به مسائل فرهنگی ماست. این‌ها را باید قدر دانست و حفظ کرد. قوانین باید در این جهت باشد. استقلال اقتصادی کشور نیز در کنار کارایی بخش‌های اقتصادی، بسیار مهم است. در گزارش هم اشاره شد که بحمدالله در بخش‌های اقتصادی، قانونگذاری‌های زیادی شده است.»^۱

۴-۱-۳-۷- وضع قوانین مستحکم و پایدار

روند قانونگذاری باید با ثبات و دقت بیشتری صورت گیرد. گاهی یک قانون چندین بار نسخ می‌شود مجدداً تصویب می‌شود. کارشناسی، مشاوره، کمیسیون‌ها و مباحثه از

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۱/۰۳/۰۷.

اقداماتی است که می‌تواند در تهیه قانون مستحکم مؤثر باشند. لذا حقوق دانان به عنوان کارشناسان این حوزه در نحوه قانون‌گذاری و نیز در تهیه قانون می‌توانند وظایف و تکالیف خود را بهتر به ثمر برسانند.

«سعی شود قوانینی که در مجلس می‌گذرد، مستحکم و باثبات باشد. بحمدالله سیاست‌های اصل ۴۴ با ملاحظه جوانب و رعایت آن مبانی و اصول، به سه قوه ابلاغ شد؛ این احتیاج دارد به قوانین. شما، هم در کمیسیون‌های اختصاصی و هم بخصوص در مرکز پژوهش‌ها حقیقتاً می‌توانید بر این پایه، طراح نظام اقتصادی باثباتی باشید که قوانین خودش را هم با خود داشته باشد؛ بعضی از قوانین حذف شود و بعضی از قوانین بیاید؛ منتها با یک ساخت مستحکم و پایدار که هر روز نخواهیم قوانین را وصله‌پینه کنیم. یکی از اشکالات بزرگ این است که قوانین طوری با بی دقتی یا عدم مراجعه لازم به مواردی که باید مراجعه کرد، تنظیم شود که اندکی نگذشته، احتیاج به تجدید نظر پیدا کند و یک مقدار وقت مجلس به تصویب مجدد قانون بگذرد. گفت: یک روز صرف بستن دل شد به این و آن روز دگر به کندن دل زین و آن گذشت. یک روز قانون را درست کنیم، یک روز قانون را رد کنیم و یا تغییر کلی بدهیم؛ این طوری نباشد؛ قوانین با ثبات و مستحکم باشد.»^۱

۴-۱-۳-۸- عطف توجه به کمیسیون‌ها در امر قانون‌گذاری

کمیسیون‌ها اتاق‌های فکر مجلس هستند. حضور کارشناسان و متخصصان در کمیسیون‌های مجلس و نیز به چالش کشیدن و استدلال کردن در بحث‌های کمیسیون‌هاست که می‌تواند بهترین طرح را برای ارائه در صحن علنی مجلس آماده کند. نمایندگان مجلس با اهتمام به این موضوع در تقویت کمیسیون‌ها به شدت می‌توانند مؤثر باشند.

«نکته دیگری که می‌خواهیم عرض کنیم، مورد تأیید برادرانی از مجلس است که صاحب نظرند، سابقه دارند. کمیسیون‌ها در مجلس خیلی وظیفه و نقش بر عهده دارند. کمیسیون‌ها خیلی باید کار کنند. صحن علنی مجلس البته جای

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس، ۱۳۸۴/۰۳/۰۸.

تصمیم‌گیری است، اما کار بنیانی در کمیسیون‌ها انجام می‌گیرد؛ بلکه حتی ما در طول این سال‌های متمادی در مجلس کسانی را سراغ داشتیم که قبل از این‌که بیایند توی کمیسیون اظهار نظر کنند، خودشان پیش مطالعه می‌کردند، می‌رفتند نگاه می‌کردند، مطالعه می‌کردند، جوانب قضیه را می‌سنجیدند. این جور کاری خیلی خوب است. آن وقت شما هنگامی که وارد مجلس شدید، وارد صحن شدید، قانون که مطرح شد، موافق و مخالف که صحبت می‌کنند، هر نکته‌ای از سخنان آن‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد. این که نباشد، آدم خالی‌الذهن باشد، حرف موافق و مخالف مثل این است که یک چیزی دارند توی فضا و هوا می‌گویند؛ تصمیم‌گیری انسان هم تصمیم‌گیری متکی به حجت نخواهد بود؛ چه درباره قانون، چه درباره‌ی بعضی از مصوبات دیگر؛ تعیین اشخاص، وزیر، غیر وزیر. وقتی قبلاً مطالعه شده باشد، انسان با حجت وارد می‌شود. گاهی می‌شود که ده نفر مخالفت می‌کنند، فضا فضایی مخالف است؛ اما شما که موافقید، استدلال دارید، فکر دارید و برطبق آن اجتهاد و فهمی که از مسئله دارید، عمل می‌کنید؛ این درست است. یعنی می‌خواهم خدمت آقایان و خانم‌ها عرض کنم که کار بررسی در کمیسیون، بلکه قبل از کمیسیون را باید جدی گرفت. لذا حضور در کمیسیون‌ها خیلی مهم است و حضور سرساعت و حضور مستمر خیلی اهمیت دارد.^۱ «از این کمیسیون‌ها نباید غفلت کرد؛ این کمیسیون‌ها مهم است؛ این‌ها اتاق‌های فکرند برای پخته کردن مسائل در صحن مجلس؛ بعد هم تصمیم‌گیری در صحن مجلس، یعنی تصمیم‌گیری برای سرنوشت کشور، نه فقط برای چهار سال. گاهی شما یک قانونی می‌گذارید، این قانون بیست سال در کشور اثرگذار است؛ یک خطی را معین می‌کند.»^۲

حضور حداکثری نمایندگان مجلس در کمیسیون‌ها از منظر مقام معظم رهبری در حالی است که در برخی از موارد به دلیل عدم پابندی نمایندگان مجلس به حضور در کمیسیون‌های مجلس نصاب لازم رأی فراهم نمی‌شود

«گاهی گفته میشود که در کمیسیون‌ها امکان رأی‌گیری به خاطر به حد نصاب

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۹/۰۳/۱۸.

۲ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۹/۰۳/۲۴.

نرسیدن حضور نمایندگان نیست؛ بایستی هر نماینده‌ای خود را موظف بداند که در تمام ساعات و دقایقی که لازم است در مجلس باشد یا در کمیسیون باشد، حضور پیدا کند.^۱

۴-۱-۳-۹- اهتمام جدی بر لوایح و طرح‌ها به منزله مقدمه تصویب قانون

نگاه سیاسی به طرح‌ها و لوایح از آسیب‌هایی است که تخصص یک حقوقدان را در عرصه قانون‌گذاری مورد مناقشه قرار می‌دهد. گاهی یک طرح بدون تحقیق و تفحص حذف می‌شود یا اینکه به همین منوال تصویب می‌شود. این نحوه مواجهه با طرح‌ها و لوایح صحیح نیست و نیازمند تدقیق و تحقیق بیشتری از جانب نمایندگان و ارائه نظرات کارشناسانه از جانب حقوق‌دانان می‌باشد لذا است که حقوق‌دانان و نمایندگان در حوزه قانون‌گذاری باید یا به مثابه مجتهدانی در استنباط حکم عمل کنند و یا در غیر این صورت با مشاوره از حقوق‌دانان لوایح و طرح‌های مناسب و متناسب را با اقتضائات نظام اسلامی تهیه نمایند.

«کار کردن بر روی لوایح و طرح‌ها، یک وظیفه‌ای است به عنوان ادای حق مردم - این که حالا یک امر قطعی و روشنی است - یعنی وقتی لایحه‌ای به مجلس می‌آید یا طرحی را شما در مجلس تهیه می‌کنید و می‌خواهید این را در یک بخشی از بخش‌های کشور که می‌تواند جدول فعالیت کلان کشور را پر کند، به کار بیندازید، دقت شما، مراقبت شما، اهتمام شما، تحقیق شما، مطالعه شما، که به پخته شدن این طرح یا لایحه کمک می‌کند، یک حقی است برای مردم بردوش شما. لایحه‌ای به مجلس می‌آید - بنده خودم هم در مجلس بودم و این موارد را از نزدیک تجربه کردم - وقتی که لایحه به کمیسیون داده می‌شود و در معرض دید این نماینده قرار می‌گیرد، گاهی با این لایحه مثل یک کار مربوط به شخص خود رفتار می‌کند؛ دقت می‌کند، مطالعه می‌کند، تحقیق می‌کند، با کارشناس می‌نشیند مباحثه می‌کند، مطلب را در ذهن خود به صورت محقق ترسیم می‌کند؛ گاهی هم نه، لایحه می‌آید یا مثلاً طرحی در مجلس می‌خواهد تصویب شود، این نماینده خیلی محتوای لایحه و طرح را نمی‌داند، خیلی

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۷/۳/۳۰.

احساس مسئولیت نمی‌کند، رسیدگی نمی‌کند؛ نه در کمیسیون، نه در صحن مجلس. این رأی «آری» یا «نه» او به یک چنین لایحه یا طرحی، خالی از شبهه نیست؛ رأی ممتنع او هم خالی از شبهه نیست. ما که نیامدیم اینجا بنشینیم رأی ممتنع بدهیم؛ ما آمده‌ایم بگوییم این بشود، این نشود. رأی ممتنع مال آنجایی است که انسان زحمت خودش را کشید، کار خودش را کرد، بالاخره ذهنش به جایی نرسید؛ خب، اینجا البته انسان رأی ممتنع می‌دهد؛ مثل فقیه و مجتهدی که زحمت خودش را می‌کشد، به منابع مراجعه می‌کند، ادلهٔ اجتهادی و ادلهٔ فقه‌ای را می‌بیند، بعد ذهنش به جایی نمی‌رسد؛ می‌گوید خب، اینجا احتیاط کنید؛ می‌گوید من رأی ندارم، فتوا ندارم. رأی ممتنع مال اینجا است؛ اما این که ما مطالعه نکنیم، کار نکنیم، بعد برای اینکه خودمان را اسیر «آری» یا «نه» بی‌دلیل و غیرمستند نکرده باشیم، می‌گوییم خیلی خوب، ما رأی ممتنع می‌دهیم! این نمی‌شود. پس یکی از کارهای بسیار مهم و لازم و اصلی در مجلس، همین کار بر روی لوایح است؛ چه لوایحی که دولت می‌فرستد، چه طرح‌هایی که خود شما در مجلس آن‌ها را تنظیم می‌کنید. واقعاً باید کار شود. هر کس اگر اهل اجتهاد در این فن است، به صورت اجتهادی؛ و اگر چنانچه خودش صاحب رأی نیست، با مشاوره گرفتن از این و آن، به یک نتیجهٔ قطعی برسد؛ این یکی از کارهای بسیار اساسی است.^۱

۴-۱-۳-۱۰- توجه به ویژگی‌های شکلی و ماهوی در تدوین قانون

یکی از بایسته‌های قانون‌گذاری کارآمد، احصاء اولویت‌های کشور و قانون‌گذاری با توجه به این اولویت‌ها همچنین با رعایت ویژگی‌های شکلی و ماهوی مانند کارآمدی، روزآمدی، شفافیت، معطوف به نیازهای عمومی و تأمین منافع ملی است:

«در صدر این همه، قانون قرار دارد. قانون باید کارآمد، روزآمد، شفاف، معطوف به نیازهای عمومی و تأمین‌کنندهٔ منافع ملی باشد. در دههٔ پیشرفت و عدالت، همهٔ قوانین باید به تحقق این دو شاخص عمومی کمک کند و با نگاه بلندمدت، گستره‌ای هرچه طولانی‌تر و پهن‌تر داشته باشد. اولویت‌های کشور باید احصاء

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۲/۰۳/۰۸.

شود و جایگاهی شایسته را در اهتمام به قانون‌گذاری بیابد.^۱ یکی دیگر از لوازم قانون کارآمد آن است که دائماً با عوارض گوناگون تغییر پیدا نکند، چرا که طبع اکثری و طبیعی قوانین این است که کامل، ماندگار، جامع، گره‌گشا، مفید، صریح، شفاف، غیر قابل تأویل، قابل تطبیق با شرایط گوناگون و ناظر به حل مشکلات زندگی مردم باشد:

«قانون باید جامع باشد، باید کامل باشد، باید ماندگار باشد، باید کارشناسی شده باشد، باید گره‌گشا باشد، باید ناظر به مشکلات زندگی مردم باشد. نمی‌گوییم قانونی که برای کوتاه‌مدت یک گره‌ای را باز می‌کند، لازم نیست، چرا؛ بعضی از قوانین هست که یک گره کوتاه‌مدت را باز می‌کند، چاره‌ای هم نیست، بایستی این قانون گذاشته شود - اینجور قوانین هم داریم - لیکن طبع اکثری و طبیعی قوانین این است که ماندگار، قابل تطبیق با شرایط گوناگون، مفید، صریح، شفاف و غیر قابل تأویل باشد؛ در چارچوب همان حدود و اختیاراتی که قانون اساسی برای مجلس شورای اسلامی معین کرده است.»^۲

بنابراین قانون باید متناسب با نیازهای جامعه و مردم وضع گردد و نشأت گرفته از اغراض نفسانی نباشد که منجر به ایجاد قوانینی ناپایدار و گذرا شود و با عوارض گوناگون تغییر پیدا کند.

۴-۱-۳-۱۱- لزوم ثبات قانون و رعایت مصالح و منافع جمعی در قانون‌گذاری

یکی دیگر از شرایطی که در امر قانون‌گذاری باید مورد توجه قانون‌گذاران قرار بگیرد این است که قوانین به صورت موقت و با عمر کوتاه تصویب نگردد، همچنین تحت تأثیر سلیقه‌ها و نفوذ منافع شخصی دائماً دستخوش تغییر نباشد، بلکه با ملاحظه منافع و مصالح جمعی، قوانینی ماندگار و پایدار تصویب گردد:

«در این چارچوب قانون بایستی صادر بشود و ماندگار، که یکی از اهمیت‌های قانون همین است که قانون هر روز با عوارض گوناگون تغییر پیدا نکند؛ یعنی قانون‌گذار ملاحظه خاطر جمعی مخاطب خودش را که مردم هستند، بکند.

۱ - پیام به مناسبت آغاز به کار نهمین دوره مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۱/۰۳/۰۷.

۲ - بیانات در اولین دیدار با نمایندگان مجلس هشتم، ۱۳۸۷/۰۳/۲۰.

کسی می‌خواهد اقدامی بکند، کسی می‌خواهد سرمایه‌گذاری ای بکند، کسی می‌خواهد یک حرکتی انجام بدهد، کسی می‌خواهد یک رشته کاری را برای خودش انتخاب کند، خاطر جمع باشند که این قانون، قانونی نیست که امروز می‌آید، فردا با یک انگیزه دیگری عوض می‌شود. قانون تحت تأثیر نفوذ این و آن هم نباید قرار بگیرد. ما در مجالس قانون‌گذاری دنیا شنیدیم - شاید حالا یک مواردی هم در بین خودمان دیده شده است، نمی‌توانیم بکلی بگوییم نبوده است - که گاهی برای این‌که منفعت یک کسی یا یک کسان معدودی تأمین بشود، با عجله تمام یک قانونی در یک مجلسی از مجالس دنیا گذشته است و بعد که آن غرض حاصل شده است، به فاصله مدت کوتاهی - چند ماه - آن قانون نسخ شده! از این قبیل موارد داشته‌ایم.^۱

۴-۱-۳-۱۲- لزوم حذف قوانین معارض و مزاحم

یکی دیگر از لوازم کارآمدسازی قوانین، لزوم بازنگری و اصلاح قوانین متعارض می‌باشد تا در نتیجه آن قوانینی که از مبانی شرعی اتخاذ نشده و با قانون اساسی نیز مغایرت دارد، صورت قانونی پیدا نکند. در این زمینه یکی از رسالت‌های اصلی حقوق دانان این است که به اصلاح قوانین معارض پردازند و همچنین قوانین مورد نیاز مبتنی بر شریعت اسلام و مطابق با قانون اساسی تصویب نمایند:

«قوانین و مقررات در داخل قوه قضائیه بایستی مورد توجه قرار بگیرد، مورد تجدیدنظر قرار بگیرد، قوانین لازم به میدان بیاید. البته ما اطلاع داریم که آئین دادرسی و قوانین جزا، با تفصیل فراوان، در چرخه تصویب قرار دارد؛ این بایستی به کل قوانین تعمیم پیدا کند. گاهی یک قانون غلط باقیمانده از دوران طاغوت - دورانی که اساس قوه قضائیه بر مبنای غلطی بود مشکلاتی را ایجاد می‌کند. تعارض در قوانین، مشکلات گوناگونی را برای دادگاه‌ها به وجود می‌آورد. سال گذشته عرض کردیم؛ عدم انطباق احکام دادگاه‌های بدوی با دادگاه‌های بعدی، بسیاری اش ناشی از همین مشکلات است؛ این‌ها بایستی اصلاح بشود.

البته کار سنگین و عظیمی است»^۱

۴-۱-۳-۱۳- لزوم حضور مادی و معنوی در مجلس

گاهی اوقات انسان می بیند خیلی از صندلی ها خالی است؛ به قدری که از نصاب جایز فراتر است! حالا یک تعدادی صندلی قهراً همیشه یک عذری برایش وجود دارد، اما بالاخره این یک نصابی دارد. گاهی که انسان می بیند از این نصاب بالاتر است، احساس میکند که بر طبق وظیفه عمل نشده است. گاهی هم بعضی در مجلس هستند - این هم یک پدیده ای است - در رأی گیری شرکت نمیکنند؛ آقایان آن عقب مجلس می نشینند، گعده میکنند! این هم مصلحت نیست. یعنی هم حضور جسمانی در مجلس، هم حضور قلب در مجلس - یعنی متوجه آن مسئله بودن، حرف موافق و حرف مخالف را شنیدن - لازم است؛ این ها جزو وظائفی است که قوام نمایندگی به این ها است و نمیشود از این ها صرف نظر کرد؛ این ها خیلی چیزهای مهمی است. واقعاً درخواست من از برادران و خواهران عزیز نماینده این است که به این مسئله توجه کنند، اهتمام بورزند؛ هم برای حضور در مجلس، به معنای حضور جسمانی و مادی؛ هم به معنای حضور معنوی و روحانی، یعنی حضور قلب و حضور ذهن؛ این مسئله ی مهمی است^۲

۴-۲- صلاحیت های نظارتی مجلس شورای اسلامی

در کنار وظیفه تقنینی، وظایف نظارتی متعددی بر عهده مجلس شورای اسلامی قرار گرفته است. در ادامه تکالیف نمایندگان در رابطه با ایفای این صلاحیت مورد مطالعه قرار می گیرد.

۱ - بیانات در دیدار رئیس و مسئولان قوه ی قضائیه، ۱۳۸۹/۰۴/۰۷.

۲ . بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۲/۳/۸.

۴-۲-۱- پیگیری اجرای قوانین

«رئیس محترم مجلس چندی پیش گفتند که فلان قانون را دو سال است که فلان دستگاه اجرا نکرده؛ سؤال بنده این است که خب در این دو سال شما که مجلس هستید، چه کار کردید؟ [اگر] او اجرا نکرد، شما باید دنبال بکنید. چرا اجرا نشود؟ این همه شما خرج میکنید وقت و عمر و پول و امکانات و مانند این‌ها را برای اینکه این قانون تصویب بشود؛ حالا این قانون بعد از این همه مقدمات، تصویب شده، آن مسئول اجرا نمیکند! خب باید یک فکری برایش بکنید. حالا گفتند بعضی از این عدم اجراها را به قوه قضائیه ارجاع داده‌اند، آن‌ها هم گفته‌اند که این جزو عناوین مجرمانه نیست؛ خب، اگر چنانچه بخواهید جزو عناوین مجرمانه باشد، چه کسی باید بکند این کار را؟ باز هم خود مجلس باید بکند. نخیر، [کار] قوه قضائیه نیست؛ قوه قضائیه بایستی عناوین مجرمانه را تعقیب کند؛ چه کسی میتواند بگوید این جزو عناوین مجرمانه است؟ مجلس شورای اسلامی. مجلس بایستی این کار را انجام بدهد. شما بگویید این تخلف اگر چنانچه این جوری شد، این جرم است و این قدر مجازات دارد، بعد این را بفرستید تا آن‌ها بتوانند عمل بکنند؛ یعنی این کار، کار خود مجلس است. بنابراین مسئله‌ی دنبال‌گیری قوانین هم به نظر ما یک مسئله‌ی بسیار مهمی است که بایستی انجام بگیرد»^۱

۴-۲-۲- لزوم تقویت خودنظارتی مجلس

«یکی از چیزهایی که به معنای واقعی کلمه میتواند این را در مجلس تأمین کند و تضمین کند، نظارت مجلس بر خویشتن است؛ مجلس بر خودش نظارت کند. بالاخره مجلس تشکیل میشود از تعدادی انسان؛ ما انسانها همه‌مان در معرض خطا هستیم؛ یعنی شوخی ندارد، بزرگ و کوچک هم ندارد، پیرو جوان هم ندارد، همه‌مان در معرض خطا و در معرض لغزش هستیم. چه کسی باید جلوی این لغزش را بگیرد؟ خود مجلس. انواع و اقسام لغزشها هم متصور است؛ مجلس اگر نظارت کرد، جلوی لغزش نماینده را گرفت و نماینده توانست این

۱ - بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۷/۳/۳۰.

پاکیزگی و طهارت خودش را در طول این چند سال حفظ کند، آن وقت زبانش باز خواهد بود؛ آن وقت میتواند اگر چنانچه نقطه‌ی اشکالی در هرجا دید آن را بیان کند؛ این را باید مجلس رعایت بکند. من خواهش میکنم مسئله‌ی خودنظارتی، خویشتن نظارتی مجلس را دست‌کم نگیرید. این را حفظ کنید.^۱ «این، همان تقوای جمعی است. مجموعه، خود را بیاید. حالا حرفهائی گوشه کنار زدند که نماینده باید آزاد باشد، چه باشد. کسی با آزادی نماینده مخالف نیست؛ با کجرفتاری نماینده مخالف است. یک نماینده‌ی کجرفتار ممکن است مجلس شورای اسلامی را بدنام کند، متهم کند؛ حیف نیست؟ مجلس به این عظمت، این نهاد قانونی اساسی در کشور.»^۲ «نمایندگان مجلس همت کردند و یک مجموعه‌ی نظارت بر رفتار نمایندگان درست شد، باید تقویت کنید؛ یعنی باید کاری کنید که به معنای واقعی کلمه [نظارت شود]؛ حالا شما نظارت بر دولت و رفتارهای دیگران را که بر عهده‌تان دارید، این به نظر من مهم‌تر از آن است؛ این نظارت بر نفس است، نظارت بر خویشتن است، نظارت بر سلامت مجلس است.»^۳

۴-۲-۳- تضمین اجرای قوانین

شما موقعیت خوبی گیرتان آمده؛ چهار سال در مجلس شورای اسلامی جایی که اداره‌ی کشور و قانونگذاری کشور آن جا است. اهمیت این قانونگذاری خیلی زیاد است؛ ... ریل‌گذاری است. شما حرکت دولت را اولاً ریل‌گذاری میکنید، بعد با اختیاراتی که قانون اساسی به شما داده - که از جمله‌اش تحقیق و تفحص است که در قانون اساسی تصریح شده - میتوانید تضمین کنید که این حرکت انجام بگیرد. صرف توصیه نیست؛ برطبق قانون میتوانید دنبال کنید، تحقیق کنید، تفحص کنید؛ هیچ منافاتی هم با همکاری با دولت ندارد. اعتقاد بنده این است و همیشه عقیده‌ام در همه‌ی دولت‌ها این بوده که مجلس باید با دولت همکاری کند؛ اما این همکاری به معنای گذشت از حقوق مجلس نیست؛

۱. بیانات در دیدار رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۵/۰۳/۱۶).

۲. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۱۳۹۰/۰۳/۰۸).

۳ - بیانات در دیدار نمایندگان و کارکنان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۷/۳/۳۰

بایستی حَقَّت‌ان را استیفاء کنید؛ تحقیق کنید، تفحص کنید، مؤاخذه کنید که چرا نشد، چرا کم شد، چرا جور دیگر شد. این یک فرصت بسیار مهمی است؛ این را قدر بدانید^۱.

۴-۲-۴- لزوم مبارزه با فساد

[یک کاری که] در وظایف نظارتی مجلس مهم است مسئله‌ی مبارزه‌ی حقیقی با فساد است؛ حقیقتاً مبارزه‌ی با فساد [مهم است] نگهداریم کانونهای چرکین شکل بگیرند که علاج آن‌ها مشکل باشد. اگر نظارت درستی باشد، گاهی اوقات در قدمهای اول میشود جلوی یک حرکت خطا و گناه‌آلود را گرفت؛ اگرما در قدمهای اول جلوی آن را نگیریم و این بیماری پیشرفته شد و این زخم ناسور شد، آن وقت علاج آن مشکل میشود، سخت میشود؛ اگر به علاج هم برسد - که بیم این هست که به خاطر همین عواقب به علاج نرسد - با سختی و بادشواری و با تحمل خسارتها خواهد رسید؛ از اول جلوی آن را باید گرفت^۲.

۱. بیانات در دیدار رئیس و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۵/۳/۱۶.

۲. بیانات در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۳/۳/۴.



پیام‌های امام خمینی رحمة الله علیه و مقام
معظم رهبری

به مناسبت آغاز به کار
ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی

۵-۱- پیام به نمایندگان مجلس شورا در افتتاح اولین دوره مجلس (یازده توصیه)

بسم الله الرحمن الرحيم

با خواست خداوند متعال و به مبارکی و میمنت در روزی بسیار بزرگ، مجلس شورای اسلامی افتتاح می‌شود. روز سیزدهم رجب که روز ولادت با برکت و سعادت بزرگمرد تاریخ و معجزه دهر امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب. صلوات الله و سلامه علیه. مجلس مقدس شورای اسلامی که اولین مجلس جمهوری اسلامی است و اولین مجلس است که با انتخابات آزاد انجام گرفت، گشایش می‌یابد. و من امیدوارم که این مجلس به برکت این روز مبارک، مجلس عدالت و پیرو اسلام و به نفع مسلمین و کشور اسلامی باشد. سپاس خداوند بزرگ را که در مدتی کوتاه ملت شریف ایران موفق شد که اساس جمهوری اسلامی را با آزادی و آرامش بنیان گذارد؛ و این از برکت اسلام و وحدت کلمه قشرهای متعهد اسلامی است. اینجانب طلیعه این مجلس مبارک را به ملت بزرگ ایران و شما نمایندگان محترم تبریک عرض می‌کنم و تذکراتی را که دوستان من، خود نیز توجه دارند تکرار می‌نمایم:

۱. شما دوستان محترم نماینده ملتی هستید که جز به اسلام بزرگ و عدالت الهی. اسلامی فکر نمی‌کنند؛ و انتخاب شما برای پیاده نمودن عدالت اسلامی که در طول سلطنت ظالمانه و غاصبانۀ رژیم شاهنشاهی از آن محروم بودند؛ رژیمی که ثروت سرشار کشور را به خود و هم پیمانان نامیمون خود اختصاص داد و برای ادامه سلطۀ جبارانه خود به جیب

ابرقدرتها ریخت و ملت مظلوم را در سطح بسیار وسیعی از اولین احتیاجات محروم و به خاک سیاه نشانند و کشور را در تمام زمینه‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و نظامی وابسته به اجانب و خصوصاً آمریکا کرد. بینیم شما و دولت منتخب شما با ملت مستضعف که به حرکت انقلابش همه ما را از انزوا خارج نمود چه خواهید کرد.

۲. امید آن است که رسیدگی به حال مستضعفین و مستمندان کشور که قسمت اعظم ملت مظلوم را در برمی‌گیرد در رأس برنامه‌ها قرار گیرد و در نخستین مجلس شورای اسلامی طرح‌هایی جدی در رفاه حال این طبقه محروم داده شود و از طرف دولت منتخب شما بدون مسامحه به مورد اجرا گذاشته شود تا در پیشگاه خداوند متعال، بعضی از دیون خودتان را به این طبقه عزیز که جان خود را برای اسلام و آزادی و استقلال کشور در طبق اخلاص گذاشته و پیروزی را برای انقلاب اسلامی به ارمغان آوردند ادا کرده باشید.

۳. شما منتخبین مجلس که از پشتیبانی جدی ملت عزیز برخوردارید، باید با کمال قدرت در مقابل قدرتهای شیطانی که در رژیم دست‌نشانده سابق، حاکم بر سرنوشت ما بودند بایستید و از هیچ قدرتی غیر از قدرت خداوند قادر نه‌راسید و جز به مصالح کشور به چیز دیگری فکر نکنید. متوجه باشید که در خارج از مجلس با صحنه‌سازیها و اغفال، چه بسا چپ‌گرایان و یا راست‌گرایان و یا ریشه‌های فاسد رژیم سابق طمع کنند که با نفوذ در مجلس مقاصد شوم اجانب را تحمیل نمایند. باید همه با هوشیاری در طرح‌ها و مسائل روز دقت فرمایید و از کُید دشمنان به خدای تعالی پناه ببرید. خداوند متعال همه ما را از لغزشها ننگه دارد.

۴. بحمدالله در مجلس، دانشمندان و علمای آشنا به احکام شرع مطهر حضور دارند و فقهای نگهبان حاضرند؛ لکن لازم است طرح‌هایی که در مجلس می‌گذرد مخالف با احکام مقدسه اسلام نباشد و با کمال قدرت، با پیشنهادهای مخالف با شرع مقدس که ممکن است از روی ناآگاهی و غفلت طرح شود شدیداً مخالفت نمایید و از قلم‌های مسموم و گفتار منحرفین هراسی نداشته باشید و سخط خالق را برای رضای مخلوق تحصیل نکنید و خداوند قاهر و قادر را حاضر و ناظر بدانید.

۵. این مجلس که اولین دوره در جمهوری اسلامی است، الگویی است برای مجالس آینده؛ و هر سنت حسنه و یا سیئه‌ای ممکن است در مجالس دیگر اثرگذار و برای شما اجر جزیل و یا خدای نخواستہ وزر و وبال به بار آورد. لازم است در مذاکرات و برخوردها به

طور آرام و با احترام متقابل عمل شود، نه مثل دوره‌های رضاخان و بعد از آن. و لازم است از دسته بندیها و جهتگیریهای غیراصولی برای کوبیدن طرف مقابل جداً احتراز شود که تنها حل مسائل در محیط آرام امکانپذیر است.

۶. ویژگی این مجلس و محیط کشور در این دوره ایجاب می‌کند که مجلس و دولت هماهنگ شود تا بر مشکلات کشور فائق آیند. و هیچ یک از نهادهای جمهوری اسلامی خصوصاً مجلس و رئیس جمهوری و دولت برای یکدیگر و دیگران کارشکنی نکنند و خود را به طور جدی در خدمت اسلام و کشور درآورند تا خدای متعال آن‌ها را پشتیبانی فرماید. و ندای آسمانی انسان ساز وَاَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعاً وَلَا تَفَرَّقُوا را در نظر داشته و اطاعت نمایند و از منازعه و تفرقه اجتناب نمایند و به امرآموزنده الهی گوش فرا دهند و لَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ که دنباله آن تنازع، فشل و شکست و رفتن رنگ و بو و آبروست. ۷. سیاست «نه شرقی و نه غربی» را در تمام زمینه‌های داخلی و روابط خارجی حفظ کنید و کسی را که خدای نخواست به شرق و یا به غرب گرایش دارد هدایت کنید و اگر نپذیرفت، او را منزوی نمایید. و اگر در وزارتخانه‌ها و نهادهای دیگر کشور چنین گرایشی باشد که مخالف مسیر اسلام و ملت است اول هدایت و در صورت تخلف، استیضاح نمایید که وجود چنین عناصر توطئه‌گر در رأس امور یا در قطبهای حساس، موجب تباهی کشور خواهد شد.

۸. طرحها و پیشنهادهایی که مربوط به عمران و رفاه حال ملت خصوصاً مستضعفین است انقلابی و با سرعت تصویب کنید و از نکته سنجیها و تغییر عبارات غیر لازم که موجب تعویق امر است اجتناب کنید و از وزارتخانه‌ها و مأموران اجرا بخواهید که از کاغذ بازیها و غلط کاریهای زمان طاغوت اجتناب کنند و رفاه ملت مظلوم و عقب افتادگیهای آن‌ها را به طور ضربتی تحصیل و ترمیم کنند.

۹. در ادارات دولتی، قوانین دست و پاگیری که در مجالس غیرقانونی رژیم سابق به تصویب رسیده و موجب تعویق و یا تعطیل امور شده و می‌شود و جامعه را به تنگ آورده است به طور انقلابی لغو کنید. گرچه خود لغو است. و به جای آن‌ها قوانین مرفقی را که رفاه ملت در آن‌ها به بهترین وجه ملاحظه شده باشد جایگزین گردانید.

۱۰. مجلس جمهوری اسلامی همان سان که در خدمت مسلمین است و برای رفاه آنان فعالیت می‌نماید، برای رفاه و آسایش اقلیتهای مذهبی. که در اسلام احترام خاصی دارند

و از قشرهای محترم کشور هستند. اقدام و فعالیت می نماید و اساساً آنان با مسلمانان در صف واحد و برای کشور خدمت می کنند و در صف واحد از تمام ارزشها و مآثر آن برخوردار می باشند.

۱۱. از حضرات فقهای نگهبان تقاضا می شود که در مأموریت مهم خود به هیچ وجه ملاحظه اشخاص و یا گروههای انحرافی را ننموده و به وظیفه بسیار خطیر خود قیام و اقدام نموده و نگهبانی از اسلام و احکام مترقی آن نمایند و خدمت خود را با قدرت تمام در پیشگاه خداوند متعال و ولی مطلق او حضرت ولی الله اعظم امام عصر. عجل الله تعالی فرجه الشریف. عرضه دارند. از خداوند متعال عظمت اسلام و مسلمین و کشور عزیز را خواستارم. والسلام علی المسلمین و علی عباد الله الصالحین.

چهارشنبه ۷ خردادماه ۱۳/۵۹ رجب ۱۴۰۰

روح الله الموسوی الخمینی

۵-۲- پیام به نمایندگان مجلس به مناسبت گشایش دومین دوره مجلس (تعیین اولویت ها)

بسم الله الرحمن الرحيم

با عنایات خداوند متعال. جل و علا. و تأیید حضرت بقیة الله. ارواحنا لمقدمه الفداء. مجلس مقدس شورای اسلامی دومین دوره را آغاز نمود. و این در حالی است که بحمدالله و له الشکر جمهوری اسلامی با برخورداری کامل از پشتیبانی ملت عزیز حاضر در صحنه، مشکلات انقلاب را یکی پس از دیگری تا حد زیادی پشت سر گذاشته و پایه های مبارک آن استقرار یافته و قلوب مؤمنین و مستضعفان جهان را به خود جلب کرده است و موج پر عظمت اسلام، ملتهای محروم و تحت ستم سراسر عالم را تکان داده؛ و به رغم پیش بینیها و آرزوهای ابرقدرتها و وابستگان بیوطن آنان، به راه پرافتخار خود ادامه می دهد؛ و بی هراس از چنگ و دندان ابرقدرتها و هیاهوی رسانه های گروهی وابسته به شرق و غرب، چون سیل خروشان، حشیشها و تفاله ها را بیرون رانده و خود بر جای مانده است. فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ. و به خواست قادر متعال، در مدت کوتاه پس از پیروزی انقلاب، در ابعاد فرهنگی و سیاسی و اجتماعی و اقتصادی و نظامی از قدرتمندترین

کشورهای اسلامی است. و ما این توفیقات و پیروزیها را از سرچشمه قدرت مطلقه و برکات اسلام بزرگ و ایمان به خدای قادر و پیروی از احکام مقدس اسلام می‌دانیم؛ و خود را ناچیز دانسته، و مفتخریم که عنایات خاصه خدای متعال. جل جلاله. شامل حال این ملت تحت ستم گردیده و آن را از گرداب مهالک نجات بخشیده است. و امیدواریم با ادامه تعهد ملت به اسلام و کوشش تمام ارگانهای جمهوری اسلامی، شمول این عنایات بر ملت و کشور اسلامی برقرار و دائمی باشد؛ و از دعای خیر ولی الله الأعظم. عجل الله تعالی فرجه. برخوردار باشیم. در اینجا لازم است از کوششها و مجاهدات نمایندگان محترم مجلس اول تشکر و قدردانی نمایم؛ که با همه مشکلات و کارشکنیها و ناهماهنگیها به کارهای مهمی موفق و از خط و صراط مستقیم اسلامی منحرف نشدند؛ و در مقابل منحرفان استقامت نموده و کار بسیار مهم خود را، آن هم در دوره اول مجلس و جو اغتشاش و آشوب، که در انقلاب مستقل عظیمی مثل انقلاب ایران قابل اجتناب نبود، با افتخار و سرافرازی به پایان رساندند. باید این مجلس را از این جهت که در حال غلیان انقلاب و نابسامانیهای لازم آن و نفوذ افراد منحرف بازیگر در کارهای کلیدی و کسب به ناحق مقامات بلندپایه و نیز تازه کار بودن و کم تجربگی در مسائل بسیار پیچیده، توانست با زحمت و پشتکار و تعهد به جمهوری اسلامی و با حرکت به سوی اسلامی شدن قوانین و حرکت به نفع مستضعفان موفقیت چشمگیری به دست آورد، مجلسی نمونه به حساب آوریم. و برای شهدای مظلومی که در راه اسلام داده است از مقام مقدس ربوبی رحمت تقاضا نموده و به بازماندگان محترمشان تسلیت عرض کنیم. جَزَاهُمْ اللهُ عَنِ الْإِسْلَامِ خَيْرًا.

و اما دوره دوم مجلس جمهوری اسلامی در آغاز گشوده شدن، برخوردار از پشتیبانی بیدریغ عموم ملت انقلابی و متعهد به اسلام و جمهوری اسلامی است. و نمایندگان محترم آن ناظر نشیب و فرازها و برخوردار از تجربه‌ها و اندوخته‌های چهار ساله نمایندگان محترم مجلس اول و آشنا به بسیاری از پیچ و خمها و توطئه‌ها و بازیهای به اصطلاح سیاسی بوده و می‌باشند؛ و شاهد فداکاریها و جانبازیها و از خود گذشتگیهای ملت معظم از اول انقلاب تا کنون بوده اند، چه در زمان ستمشاهی و شهادت دسته جمعی زن و مرد و صغیر و کبیر ملت شجاع؛ و چه پس از پیروزی و خیانتها جنایتهای گروهکها و گروههای منافق متظاهربه اسلام و ملیت و طرفداری از توده‌ها و کشتار بیرحمانه مظلومان و طبقات ضعیف

و ستمکش؛ و چه شاهد تحمیل جنگ از سوی ابرقدرتهای شرق و غرب و وابستگان مرتجع آنان، که حرث و نسل این ملت عدالت طلب و اسلامجورا به آتش کشیده و به نابودی سپرده اند و جوانان عزیز را که مدافع آرمانهای اسلام و قرآن کریم بوده و هستند با سلاحهای پیشرفته شرق و غرب و سلاحهای شیمیایی به شهادت رسانده اند. حال که شاهد همه این جریانات بوده اند، باید دقیقاً توجه کنند که مسئولیت بسیار عظیم و سرنوشت سازی را به عهده گرفته اند، که به پایان رساندن آن به طور شایسته و خداپسند جز با «جهاد اکبر» میسر نخواهد شد.

اینجانب از خداوند متعال، در این ماه پربرکت شعبان المعظم که شاهد ولادت با سعادت منجی بشر و عدالت گستر شرق و غرب و فریادرس مظلومان و مستضعفان جهان، حضرت بقیه الله الأعظم. ارواحنا لتراب مقدمه الفداء. بوده است، عاجزانه خواستارم که نمایندگان و قاطبه ملت مظلوم ایران را در مسئولیتهایی که در این عصر پر آشوب و فتنه زا، که می توان گفت حکومت جنگل بر آن غلبه دارد، به دوش گرفته اند به طور شایسته از عهده برآیند و در این جهاد بزرگ موفق شوند؛ و با افتخار و سرافرازی به محضر مبارک حق تعالی وارد شوند.

اینک تذکراتی برادرانه و مخلصانه به حضرات نمایندگان محترم. حفظهم الله تعالی و ایدهم. عرضه می دارم باشد که نافع شود. وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ.

۱- [آن] که در رأس همه تذکرات است و با رسیدن به آن، همه چیز اصلاح می شود و سعادت فراگیر می گردد، آن است که به قلوب محجوب و منکوس خود برسانیم که عالم، از اعلایین تا اسفل سافلین، جلوه حق. جل و علا. و در قبضه قدرت اوست؛ و هیچ موجودی، از روحانیون ملاً اعلی و انبیای معظم و اولیای مکرم، تا اشقیا و هر جا بروید، از خود چیزی ندارند؛ بلکه چیزی نیست جز آنکه به جلوه او نورانی و هست شود. و این تذکر همان است که موجب اطمینان قلوب می شود که اَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ. و با این باور است که خوفها از غیر او از دلها رخت ببندند؛ و امیدها و رجایا بجز به او از قلوب زایل شوند. بارالها، ما گرچه محجوبیم و در سلاسل جهنم نفس مقید، توبه وسیله اولیای دست ما گيرو ما را از خود و شرّ خود برهان؛ تا جز تو نبینیم و جز از تو خوف نداشته باشیم و امید به کس نبندیم. خدایا!، ما این پیروزیها را در جبهه ها و در پشت جبهه ها و در ارگانه های ملی و دولتی از تو می دانیم. و اگر نبود عنایت خاص و پر تو رحمت تو بر این ملت

ضعیف، که چنگ و دندانها از اطراف عالم به او نشان می دهند و توطئه های شرق و غرب برای براندازی اسلام و جمهوری اسلامی به هم پیوند خورده اند و سازمانهای عریض و طویل حقوق بشر و امنیت جهانی با رسانه های گروهی چپ و راست یک صدا به مقابله با آن برخاسته اند و دولتهای به اصطلاح اسلامی با پیوند با اسرائیل غاصب و ارباب غاصبتر آن آمریکا در براندازی آن مجهز شده اند، در همان نفسهای اول سرکوب شده بود. این عنایت بزرگ تو است که مجلس، ملت و دولت ما چون سدی عظیم و خلل ناپذیر ایستاده و فریاد اسلام را به جهانیان رسانده و مستضعفان را در کنار کاخ سفید و کرملین و در گوشه و کنار زمین به حرکت و فریاد در آورده است. و امید آن است که مسلمانان و مستضعفان جهان بپا خیزند و داد خود را از مستکبران بگیرند و مقدمات فرج آل محمد - صلی الله علیه و آله - را فراهم نمایند.

۲- چنانچه این انقلاب اسلامی یک انقلاب عادی نیست و متکی به هیچ یک از دو قطب شرق و غرب نمی باشد، از این جهت، ویژگیهای خاص خود را داشته و دارد. و با پیمودن صراط مستقیم «لا شرقیه ولا غربیه» در مقابل هر دو قطب ایستاده است و از هیچیک از قدرتهای افسانه ای نهرا سیده است که همین موجب پیروزیهای معجزه آسایش گردید؛ گر چه موجب توطئه ها و آتش افروزیهای فراوان علیه خودش هم شد لکن در هیچ مرحله ای عقبگرد نکرد.

مجلس جوشیده از این ملت انقلابی نیز یک مجلس عادی نیست؛ که یک پدیده خاص به خود با ویژگیهای خاص است. امروز به جرأت می توان ادعا کرد که در زیر این آسمان کبود تنها مجلسی است که متکی به آرای توده میلیونی مردم است که با رأی مستقل و مستقیم مردم به دور از اعمال نفوذ خانها و سرمایه دارها و مالکها و سلطه ها و بست و بندهای به اصطلاح سیاسی و فعالیتهای انحرافی، به وجود آمده و از قلدریهای رژیم شاهنشاهی و وابستگان به آن خالص بوده است. قهراً مسئولیتهایی که چنین مجلسی دارد بسیار بزرگ است: مسئولیت مقابله با سیاست بازیهای غرب و جناح سرمایه داری آن و دیکتاتوری شرق و قطب کمونیستی آن. این مجلسی است که باید سیاست «نه شرقی و نه غربی» را در جهان دو قطبی اجرا کند؛ و احکام سیاسی و اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی اسلام را که به طاق فراموشی سپرده شده بود و قرنهای منزوی بود به صحنه آورد و چنین مجلسی است که قدرت روحی مافوق عادی و قدرت تشخیص مسائل پیچیده جهان و قدرت تصمیم

گیریهای قاطع بی گرایش به دو قطب الحادی و سرمایه داری را لازم دارد. قدرتی که اگر همه جهان در مقابل آن به سوی باطل روند، بی وحشت به سوی حق رود. قدرتی که جو سازیهها و شایعه پردازیها را به هیچ شمارد. چنین مجلسی در کمیسیونهای مختلفش کارشناسان و متخصصان متعهد و زبردست لازم دارد. هر چند برای مشورت در هر رشته خصوصاً در سیاست خارجی و نیز سیاست اقتصادی که امروز از اهم امور است از اشخاص کاردان دعوت کنند و چون مقصد همه ان شاء الله پیشرفت احکام اسلام و خدمت به بندگان خدای متعال است، باید از اینکه از خارج مجلس استمداد می کنند خوشوقت باشند.

۳- مجلس محترم دوره اول گرچه کارهای بسیار ارزنده ای انجام داد و با کوشش و مشکلات فراوان از عهده وظایف خود به درآمد لکن تراکم مشکلات پس از انقلاب و خیانتهای رژیم سابق آنچنان زیاد بود که قهراً بسیاری از مشکلات به عهده مجلس حاضر است. از آن جمله حل مسائل بسیار مهم اقتصادی و مبارزه با تورم و حل مسئله مسکن و زمین است و رسیدگی هر چه بیشتر به امور محرومان و قشرهای کم درآمد و از آن جمله افراد محترمی می باشند که در دستگاههای دولتی با حقوق محدود مشغول خدمت هستند. این کارمندان زحمتکش اکثر قریب به اتفاقشان درآمد دیگری ندارند و به حقیقت از قشر محروم هستند. چنانچه حل مسائل کشاورزی که از مهمات امور کشور است به عهده دولت با پشتیبانی مجلس است. و در تمام این امور آنچه لازم است بدون مسامحه عمل شود موافق بودن قوانین مربوط به این امور و سایر امور کشور با قوانین مقدس اسلام اعم از احکام اولیه یا احکام ثانویه است؛ که اگر جزئی انحرافی خدای نخواسته در این مجلس از شرع اسلام پیدا شود سنت سیئه ای خواهد شد که دنبال آن سنتهای سیئه دیگر خواهد آمد؛ و وزر و گناه آن و گناه هر کس که به آن عمل کند به گردن آنان است. و اگر ان شاء الله فعالیتهای نمایندگان محترم در جانب هر چه بهتر کردن کشور و رفاه حال محرومین با موازین اسلامی باشد، اجر آن مثل اجر هر کس [که] به آن عمل کند برای سنت گذاران است. کسی گمان نکند که به نفع محرومین و خدمت به آنان اگر به طور غیر مشروع هم باشد مانع ندارد. که این یک انحراف و خیانت به اسلام و جمهوری اسلامی بلکه به محرومین است که از مال حرام و غصب و با ظلم به دیگران آنان را مبتلا به آتش جهنم کنند. اینجانب گمان ندارم که در کشوری که همه چیز خود را برای اسلام و اجرای قوانین اسلامی فدا کرده چنین مسائلی واقع شود. و حضرات نمایندگان محترم کوشش نمایند که امر مخالف با شرع و قانون اساسی

به تصویب نرسد؛ که علاوه بر آنکه رأی برضد قوانین الهی دادن خود گناه است، بی شک شورای محترم نگهبان آن را رد می کند و موجب عقب افتادن کارها می شود.

۴- می دانید و می دانیم که مجلس شورای اسلامی دارای وظایف بزرگ و ظریف می باشد؛ چرا که در کشوری که مردم برای اسلام و حکومت اسلامی و اجرای قوانین نورانی قرآن کریم و قطع ظلم و ستم به هرنحوه و از هر نوع باشد قیام کرده اند و شما را به مجلس فرستاده اند، مجلسی که منعکس کننده اقوال و احوال و طرز روحیه و افکار تان است و از آن جا که همه این ها به صورتی وسیع در سراسر کشور و نیز در بسیاری از کشورهایی که موج رادیو، تلویزیون به آن جا می رسد و گاهی در تمام دنیا به واسطه رسانه های گروهی جهان منتشر می شود، لازم دانستم به حکم وظیفه و اخوت اسلامی به بعضی از آن ها اشاره کنم. و این اموری است که اسلام و اخلاق اسلامی و ارزشهای انسانی و ملتهای متعهد اسلام از آنان خصوصاً و از همگان عموماً توقع دارند.

الف) کیفیت برخورد با یکدیگر در محیط مجلس و مباحثات بین مخالف و موافق؛ از نمایندگان متوقع است که مراعات آداب اسلامی در محاورات بشود؛ و انگیزه آن یافتن حق و راه حل باشد و این امور در محیط دوستی و صفا چون بحثهای علمی در محیط مدارس فقهاتی که مقصود، یافتن واقعیت نه تحمیل عقیده است، آقایان را بهتر و آسانتر به حقیقت می رساند و مجادلات با حال غضب و عصبانیت انسان را از واقع دور می کند و چون مقصود از بحثها یافتن طریق هر چه بهتر برای خدمت به اسلام و کشور و ملت است و از عبادات و مقربات الهی محسوب است، حقاً لازم است از آنچه مخالف رضای خداوند متعال است اجتناب شود و محیط مجلس طوری باشد که علاوه بر یافتن راه صحیح برای شنوندگان، آموزنده اخلاق اسلامی و آداب انسانی باشد، که این خود یک عبادت دیگر است. و اگر خدای نخواست در این محیط مقدس مقصود کسی اعمال غرض و تحمیل عقیده و احیاناً تسویه حساب باشد که قهراً به هتک یک مسلمان ورد و بدل الفاظ غیر مناسب منجر می شود علاوه بر آنکه از مسیر حق دور می شود و برخلاف آنچه وظیفه وکیل است می باشد گاهی اشاعه فحشا در یک محیط بسیار وسیع است که معصیتی عظیم است. اینجانب امیدوارم خداوند توفیق دهد که همان سان که جوانهای عزیز رزمنده، سنگرها را به مسجد و معبد تبدیل کردند، حضرات وکلا، مجلس را معبدی کنند منزّه از اعمال و اقوال زمان طاغوت، تا مجلسی نمونه شود؛ باشد که مجالس دیگر کشورهای

اسلامی از آن تبعیت کنند.

ب) کیفیت برخورد با دولت و وزرا و سایر کارمندان؛ شک نیست که مجلس به همه امور کشور نظارت دارد؛ و حق نمایندگان است که از هر انحراف و خلافی که از وزرا و ادارات می بینند به حکم قانونی جلوگیری کنند و دولت را تا حد استیضاح بکشانند. لکن فرقه‌است بین نظارت و استیضاح و بین عیبجویی و انتقامگیری. و این فرق را همه کس پس از رجوع به وجدان خویش می فهمد. انسان با کمی تفکر در حال خود تشخیص می دهد که احضار دولت یا وزیر برای خدا و مصالح اسلام و کشور است و در آن جز هدایت و جلوگیری از انحراف و حفظ مصالح ملت چیز دیگری دخالت ندارد؛ یا از معیارهای غیر الهی، چون حُب و بغض، دوستی و دشمنی، هواهای نفسانی چون خودنمایی، عرض اندام و از این قبیل مکاید نفسانی و شیطانی، برخوردار است. و محک تشخیص معیار الهی از شیطانی آن است که پس از مراجعه به خود بیاید که آنچه که او می خواهد نفس عمل است گرچه این کار را دیگری انجام دهد؛ و یا آنچه را که بدان سبب شخصی را احضار کرده است اگر از دوستان عزیز او سر می زد، با او همان می کرد که با این انجام می دهد. و این است معنای روابط و ضوابط و صراط مستقیم که از ارزشهای انسانی برخوردار است. خداوند قادر ما را بر آن هدایت فرماید و از ما دستگیری کند.

مرحله ای دیگر: به فرض آنکه هیچ مقصدی جز حقجویی و جلوگیری از انحراف نباشد، در کیفیت ادای وظیفه و بیان اشکال می توان معیار الهی و نفسانی را تشخیص داد. معیار الهی آن است که اثبات مدعا مبنی بر استدلال و شواهد متقن باشد، و از کلمات نیشدار و اهانت آمیز و کردار ناروا مبرا باشد. و در غیر این صورت، باید دانست که دست شیطان و نفس اماره بالسوء در کار است و گوینده بازیچه هوای نفس است.

نمایندگان محترم و خواهران و برادران گرامی، مسئله بسیار مهم است. آبرو و حیثیت یک مسلمان یا یک انسان در کار است. چه بسا با یک انحراف شما یک انسان آبرومند در جامعه ساقط شود و شرف یک مؤمن خدشه دار گردد. اگر انحرافی دیدید، نخست بدون سرو صدا دنبال تحقیق روید. پس از آنکه مسلماً معلوم شد، قبل از کشیده شدن به مجلس با طرف به گفتگو بنشینید و مسئله را حتی الامکان با خود او حل کنید. اگر در این مرحله توفیق حاصل نشد، در کمیسیون مربوط او را بخواهید و با کمک دوستان فیصله دهید. و اگر فیصله نشد و شخص مذکور می خواهد برخلاف مصالح اسلام و کشور و ملت

عمل کند و در انحراف پافشاری نماید، حفظ مصلحت عمومی و اسلام مقدم است بر حفظ مصلحت شخص، هر کس باشد؛ در این صورت تقاضا کنید و با استدلال و منطق، بدون کوچکترین اهانت، مطلب را عرضه کنید. و مهلت دهید تا در محیطی آرام و بی تشنج از خود دفاع کند. در این موقع مجلس به هر چه تکلیف قانونی و شرعی دارد عمل کند، بی کوچکترین توهین. و ما همه باید بدانیم که مجرمی که بالاترین جرم را دارد و به سوی چوبه دار می رود، جز اجرای حد شرعی احدی حق آزار او را لفظاً و عملاً ندارد؛ و مرتکب، خود ظالم است و مستحق کیفر.

ج) از امور لازم التذکرراجع به نطقهای قبل از دستور است؛ چه بسا که ناطق احیاناً گمان کند بی قید و شرط و بی تعهد و تکلیف باید هر چه بخواهد بگوید و به هر کس، چه حاضر جلسه و چه غایب، می تواند به اصطلاح حمله کند و میزانی الهی و شرعی و اخلاقی در کار نیست و مسئولیتی حتی شرعی ندارد. و گاهی بعضی نطقها موجب تأسف بسیار و تأثر است؛ و چه بسا که اهانت به یک مسلمان و مؤمن را به حد اعلی می کشاند و حیثیات انسانها را لکه دار می کند؛ و گاهی ارقام و اقلام بسیار از گوشه و کنار اعم از صحیح و فاسد جمع آوری می کند و با آبروی دولت و اشخاص، بلکه مجلس بازی می کند؛ و مجلس شورای اسلامی را بی توجه همچون مجلس طاغوت می نماید و مورد تاخت و تاز اعراض مسلمانان در سراسر کشور قرار می دهد. آقایان می دانند مجلس اسلامی که حاصل سالهای دراز رنج و زحمت و خونهاى محترم صدها هزار شهید و جانباز است برای تحقق احکام نورانی اسلام و تحول از رژیم طاغوت به رژیم الهی ـ اسلامی است. نمایندگان آن باید از اخلاق اسلامی بالا و والایی برخوردار باشند؛ و خدای بزرگ را حاضر و ناظر بر اعمال و گفتار خود بدانند و از رفتار و گفتار رژیمهای طاغوتی احتراز نمایند. و اگر خدای نخواستہ کسی از حدود شرعی، چه در نطقهای قبل از دستور و چه در مذاکرات و محاورات دیگر خارج شد، وظیفه فریضه بزرگ نهی از منکر را فراموش نکنند؛ که خدای نخواستہ حق و عرض و حیثیت مردم در مکانی که حافظ مصالح اسلام

و مسلمین و مردم کشور است ضایع نگردد بلکه وکلای محترم در برخوردها و نطقها، که در همه جا منتشر می شود آموزنده اخلاق کریم انسانی و اسلامی باشند و مردم را به کیفیت سالم برخورد با یکدیگر آشنا سازند که این خود یک خدمت بزرگ به اسلام و مسلمین و بشریت است. اینجانب با اینکه میل نداشتم این مسائل را به طور سرباز عرض نمایم لکن

علاوه برآنکه احساس تکلیف شرعی نمودم اکیداً علاقه مندم که قداست مجلس معظم و وکلای محترم محفوظ باشد، تا الگویی باشند برای مجلسهای جهان و مجالس آتیه ایران. این نکته نیز قابل ذکر است که اگر در مجلس به کسی که حاضر نیست و راه به مجلس ندارد که از خود دفاع نماید حمله‌ای شد، به او اجازه داده شود یا در مجلس از خود دفاع کند و اگر قانوناً اشکالی در این عمل می‌بینند، رادیو-تلویزیون و مطبوعات این وظیفه سنگین را به دوش کشند؛ تا حق مظلومی ضایع نشود و شخصیتی بی دلیل خُرد نگردد و راهگشای این امر خود نمایندگان و رئیس محترم مجلس هستند که با تعهدی که دارند و مسئولیتی که بردوش آنهاست این حق را به اشخاص غایب بدهند؛ تا به وسیله مجلس، که نگهدار مصالح کشور و ملت است، حق ضایع نشود و انسانی مظلوم نگردد. و اگر به کسی چه از دولتیها یا دیگران، تهمتی زده شد، حق شکایت به قوه قضاییه را دارد تا رسیدگی شود و مجرم تعقیب و تعزیر شود. و اگر به یک وزارتخانه یا بنگاه تهمت زده شد حق دفاع با وزیر و رئیس بنگاه است و حق شکایت دارند و قوه قضاییه تعقیب خواهد کرد. و بالجمله با هر ترتیب ممکن باید از این اعمال غیراسلامی جلوگیری شود. البته این بدان معنا نیست که مجلس از حق قانونی و شرعی خود دست بردارد، بلکه نمایندگان محترم در محدوده قانون و شرع آزاد و مختارند و هیچ کس نمی‌تواند از حقوق قانونی آنان جلوگیری نماید.

(د) امروز مسئله اصلی کشور چنانکه معلوم است جنگ است؛ دفاع از اسلام و کشور اسلامی است. در حالی که هرتیری از هر طرف رها شود به سوی ایران و به جرم اسلامی بودن آن است و هر صدایی از هر گوشه جهان از هر حلقوم و از هر موج رادیویی برای منطقه بلند شود در رأس برنامه هایشان تضعیف و توهین و تحقیر ایران است و آنچه در کشور ما می‌گذرد به طور معکوس در سراسر دنیا منعکس می‌شود، سازمانهای به اصطلاح «حقوق بشر» و «شورای امنیت» و «عفو بین الملل» و دیگران هم خود را صرف محکوم نمودن اسلام و ایران نموده‌اند. مدعیان صلح طلبی و انساندوستی با تمام توان سعی در افروختن آتش فتنه و جنگ در همه جا بخصوص در ایران می‌نمایند و با اسلحه‌های کشنده و بمبهای آتشزا و شیمیایی به دشمنان اسلام کمکهای بیدریغ می‌کنند، و هزاران شکر خدای متعال را که با دست عنایت خود تحولی در این ملت عظیم الشان ایجاد فرموده که همه اقشار آن به هم پیوسته و یگانه شده‌اند و با اتکال به قدرت الهی در مقابل همه ایستاده و از این هیاهوها و جنگ و دندان نشان دادن آنها به خود هراس راه نمی‌دهند و هر روز مصمم‌تر و مهیاتر برای

دفاع از آرمانهای اسلامی هستند. در این حال، تکلیف و وظیفه همگان بویژه روحانیون معظم و مجلس محترم و دولت و سران قوای مسلح بسیار حساس و سنگین است. اینان حافظان این وحدت و انسجامند و با اعمال شایسته خود می توانند اسلام و کشور را از میان این فتنه های غم انگیز نجات دهند. شک نیست که مقدم بر هر چیز وحدت و انسجام خود حضرات نمایندگان و دست اندرکاران و پشتیبانی هر قشر از سایر اقشار است. امروز با وضع حاضر جهان نسبت به ایران، اختلافات و تفرقه در داخل هر قشر یا قشری با اقشار دیگر که ناچار به اقشار ملت نیز سرایت می کند سم مهلکی است که اول خود و در پی آن کشور و ملت و بالاتر از همه اسلام بزرگ را به خطر نابودی می کشاند. و در عصر حاضر و وضع موجود گناهی عظیم تر و جنایتی هولناک تر از آن نخواهید یافت. حضرات علمای اعلام و ائمه جمعه. کثر الله امثالهم. توجه کنند که گاه یک جمله آنان یا یک مصاحبه و خطبه، جمهوری اسلامی را در سطح جهان زیر سؤال می برد و در داخل فاجعه می انگیزد و منشأ اختلاف و تفرقه می شود و موجب تضعیف سپاه و ارتش و سایر قوای مسلح می شود؛ یا موجب اختلاف بین سپاه و ارتش و سایر قوای مسلح می گردد؛ که خدای نخواستہ منتهی به از بین رفتن زحمات چندین ساله خود آقایان می گردد؛ و یا موجب تضعیف و دلسردی دولت خدمتگزار می شود؛ و با شکست خوردن دولت، پایه های جمهوری اسلامی متزلزل می شود. حضرات وکلای محترم دوره دوم مجلس شورای اسلامی که در آغاز خدمت به اسلام و جمهوری اسلامی می باشند با توجه به اوضاع کنونی کشور و فشارهای اقتصادی و نظامی و گرفتاری فوق طاقت دولت و مخارج عظیم جنگ و پیامدهای آن و گرفتاری آوارگان جنگ و مهمانان افغانی و عراقی که قشرهای عظیمی هستند و خرابیهای جنگی و فسادهای موروث از رژیم سابق و بسیاری از مشکلات کمر شکن دیگر، لازم است به دولت کمک نمایند که مشکلات را با پشتیبانی شما نمایندگان یکی پس از دیگری حل نماید. در عین حال که حق نظارت و حق جلوگیری از انحرافات را دارید لکن در وضعیت کنونی مسائل را روی هم بسنجید و اگر چیزی به نظرتان ناروا بود با وضع گرفتاریهای حاضر بسنجید و ببینید اگر شما به جای دولت بودید با چه قدرتی می توانستید با مشکلات موجود مقابله کنید. و بدانید که روی هم رفته دولت تا کنون به وضع خارق العاده ای خدمت کرده و نقایصی که هست مطمئناً اجتناب ناپذیر است و بالجمله لازم است همه پشتیبان هم باشید تا بر حوادث پیروز شوید و با عملکرد دولت در این مدت کوتاه و خدمتهای ارزنده او در سراسر

کشور باید گفت دولت موفق بوده است. باید به او مهلت داد که توفیق بیشتری به دست آورد. و در کمبودها و نقصانهای موجود باید او را یاری کرد و کمکهای فکری و عملی نمود. کشور از همه است و با اتکا به قدرت ازلی و با کمک همه می‌توان بر هر مشکلی غلبه کرد، ان شاء الله تعالی.

ه) از نمایندگان محترم که با توفیق الهی و رأی آزاد توده‌های محروم برای خدمت به اسلام عزیز و ملت محترم موفق شده‌اند، انتظار می‌رود که در تمام فعالیتها و آرای خود برای شکرگزاری از خدای متعال جانب حق را گرفته و ضوابط را در نظر گیرند. مثلاً در اعتبارنامه‌ها که مورد بحث و نظر واقع می‌شود، بدون ملاحظه دوستی و دشمنی و جهات سیاسی رایج در دنیا آنچه رضای خداست و واقعیت اقتضا می‌کند در نظر گیرند و گرایشهای سیاسی را کنار گذارند. و این رویه را در همه اعمال و اقوال و آرای خود در مدت این خدمت ارزشمند ملحوظ دارند؛ و برای رضای مخلوق، خدای نخواست به سخط خالق مبتلانشوند. و در حقیقت مجریان عدل الهی باشند. و این رویه از همه کس مطلوب است و از کسانی که در جایگاه حساس واقعند مطلوبتر. و شما نمایندگان محترم می‌توانید با یک رأی خود خدمت ارزشمندی به خدا و خلق نمایید و بالعکس؛ و می‌توانید یک خطر بزرگ را از کشور و اسلام رفع کنید و بالعکس. حرکت در راه حق و عمل به آن، خود تفکر آزاد و ذکر خداست که موجب طمأنینه است.

و) اگر بخواهید بی‌خوف و هراس در مقابل باطل بایستید و از حق دفاع کنید و ابرقدرتان و سلاحهای پیشرفته آنان و شیاطین و توطئه‌های آنان در روح شما اثر نگذارد و شما را از میدان به در نکند، خود را به ساده زیستن عادت دهید و از تعلق قلب به مال و منال و جاه و مقام پرهیزید. مردان بزرگ که خدمتهای بزرگ برای ملت‌های خود کرده‌اند اکثر ساده زیست و بی‌علاقه به زخارف دنیا بوده‌اند. آن‌ها که اسیر هواهای پست نفسانی و حیوانی بوده و هستند برای حفظ یا رسیدن به آن تن به هر ذلت و خواری می‌دهند؛ و در مقابل زور و قدرتهای شیطانی خاضع و نسبت به توده‌های ضعیف ستمکار و زورگوهستند. ولی وارستگان به خلاف آنانند. چرا که با زندگانی اشرافی و مصرفی نمی‌توان ارزشهای انسانی، اسلامی را حفظ کرد. جوانان ایران و زنان و مردان که در زمان طاغوت با تربیت طاغوتی بار آمده بودند هرگز نتوانستند با قدرت طاغوتی مقابله کنند. ولی آنگاه که به دست توانای حق، جل و علا به انسان انقلابی دور از علایق شیطانی متحول شدند آن قدرت عظیم را سرکوب کردند. دستهای جنایتکاری

که جوانان عزیز را در رژیم سابق به مراکز فساد کشاند و از انسانهای آزاد، عروسکهای مصرفی تراشید انگیزه و نقشه شان این بود که هر خیانتی که در کشور واقع می شود و هر چه به سر ملت و ذخایر ارزنده آن می آید و هر چه زنجیرهای استعمار به دست و پای مردم محکمتر می شود، در مقابل بی تفاوت باشند یا به حمایت همان رویه برخیزند. امروز هم قشر فعال در جبهه ها و پشت جبهه ها همان طبقات محروم ساده زیست هستند. و در بین آنان از آن وابستگان و دلبستگان به علایق دنیا اثری نمی بینید.

خداوند همه ما را از این قیدهای شیطانی رها فرماید تا بتوانیم این امانت الهی را به سرمنزل مقصود برسانیم و به صاحب امانت، حضرت مهدی موعود. ارواحنا لمقدمه الفداء. رد کنیم. از خداوند متعال خواستارم که نمایندگان محترم دوره اول مجلس شورای اسلامی را که از مشکلات نهراسیدند و برای پیاده کردن احکام اسلام کوشش و تلاش نمودند سعادت و سلامت عنایت فرماید و به نمایندگان دوره دوم توفیق و قدرت تصمیم برای رسیدن به آرمانهای مقدس اسلام عنایت فرماید؛ و عموم مسلمانان جهان را از شر ابرقدرتها حفظ کند. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته.

روح الله الموسوی الخمینی

۷/ خرداد/ ۱۳۶۳

۵-۳- پیام به نمایندگان مجلس شورا در افتتاح سومین دوره (رسالت و وظایف مجلس)

بسم الله الرحمن الرحيم

از عنایت و توجه ذات مقدس حق تعالی سپاسگزاریم که بار دیگر ملت شریف و عزیز ایران را به ادای یکی از بزرگترین فرایض سیاسی و اجتماعی خود مفتخر نمود. و در اوج شرارت شیطان بزرگ و اذنباب پلید او علیه انقلاب و نظام جمهوری اسلامی ایران، توفیق بیعت مجدد با میثاقهای ازلی خود را به آنان کرامت فرمود. و به رغم بدخواهان، انتخابات سومین دوره مجلس شورای اسلامی با صحت و سلامت و در موعد مقرر برگزار گردید، که بحمدالله امروز ما شاهد افتتاح سومین دوره مجلس شورای اسلامی هستیم. و من ضرورتی به ذکر حوادث زمان انتخابات و نیز حماسه های مردم عزیزمان در این مورد نمی بینم و همچنین اهمیت و نقش مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان در نظام کشور اسلامی ایران بر کسی پوشیده نیست. و ان شاء الله نمایندگان محترم مجلس، سنگینی بار

مسئولیت و رسالت خود را در این امر خطیر احساس کرده و می کنند و به خوبی دریافته اند که نظام و مردم از آنان چه انتظاری دارند، که باید گفت مجموعه خواسته ها و انتظارات اسلامی مردم از مجلس، رفع گرفتاریها و محرومیتها و دگرگونی در نظام پریپیچ و خم اداری کشور، از انتظارات بحقی است که باید آن ها را جدی گرفت. و نمایندگان محترم مجلس قبل از پرداختن به لوایح و تبصره ها و مواد غیر ضروری به فکر مسائل اصلی و کلیدی کشور باشند و بر اساس اسلام عزیز در کمیسیونها با طرح قوانین و لوایح به سمتی حرکت کنند که مشکلات اساسی کشور مرتفع و سیاستهای زیربنایی کشور در امور فرهنگی و اقتصادی و اجتماعی و سیاسی در راستای کمک به محرومین و رفع استضعاف، مدون و به مورد اجرا درآید.

و امروز کشور و نظام و مدیریت آن همچون گذشته نیاز به شجاعت در حل مسائل و چه بسا وسوسه ها، ما را از رسیدن به اهداف بزرگتری که در پیش رو و در نظر داریم محروم کند، که امیدوارم این مجلس با هماهنگی و همدلی نمایندگان و نیز با همسویی و ارتباط قوی با مدیران و مجریان و کارشناسان و همچنین با استفاده از نظریات و مشورت با شورای محترم نگهبان، بتواند گامهای بلندی در حل معضلات محرومین و پابرنه ها بردارد و در تنگناها و موانع، از قدرت و قاطعیت و سرعت عمل مجمع تشخیص مصلحت که پشتوانه عظیم و با برکت و پرثمری برای کشور ماست، بهره مند شود.

و اما چیزی که از همه این ها مهمتر است، اینکه چه آنهایی که به مجلس راه یافته اند و خادم منتخب شده اند و چه آن ها که به وظیفه خود عمل نموده اند ولی به مجلس راه نیافته اند و همچنین طرفداران هر دو گروه باید بدانند که همه این امور اعتباری و زودگذر است و همه در محضر حق هستیم و آنچه در صحیفه کردار ما ماندنی است اعمال و رفتار ما و آنچه موجب سعادت و جاودانگی ما می شود، صفای معنویت و ثمرات خلوص بندگی است و ما هم نباید خلوص عمل و جامعه اسلامی خودمان را به زنگار کدورتها و اختلافات آلوده کنیم و رقابتهای گذشته انتخاباتی هم هرگز نباید موجبات تفرقه و جدایی را فراهم نماید.

و من احتمال می دهم که عوامل و دستهای ناپاکی بخواهند از رقابتهای انتخاباتی در رسیدن به آرزوهای خود استفاده کنند و با طرح مسائل پوچ و بی معنا دلها را از یکدیگر جدا سازند و یا با تردید و ایجاد ذهنیتها، صحت و سلامت انتخابات و نهایتاً مشروعیت مجلس را زیر سؤال برند، که در این شرایط همه آحاد ملت ایران و همه روحانیون و دست اندرکاران

کشور باید در کنار هم و دست در دست هم به راه مقدس خود ادامه دهند. و صاحبان قلم و سخن و مطبوعات نیز به طور جدّ مواظب نوشته‌ها و گفته‌های خود باشند و نمایندگان مجلس نیز به عدالت و عطف با یکدیگر برخورد کنند و به مسائل دامن نزنند و خصوصاً در اعتبارنامه‌ها به مسائل شخصی و گروهی نپردازند و در نطقهای قبل از دستور و غیر آن به شخصیت و اعتبار نمایندگی مجلس توجه کنند و حرمت مجلس و نظام و اخلاق کریمه اسلامی را مقدّم دارند و خلاصه کلام اینکه مجلس و نمایندگان باید مؤید وحدت و انسجام جامعه باشند و مسئولین در کنار مردم و مردم همراه و پشتیبان مسئولین به وظیفه خود عمل کنند و از برکات مادی و معنوی اتحاد مقدس خود بهره‌مند شوند و از صحنه‌ها کنار نروند که امروز شاید گناهی بالاتراز کناره‌گیری نباشد و هیچ عذر و بهانه‌ای برای ترک صحنه انقلاب پذیرفته نمی‌شود.

و مردم عزیز ایران بعد از فراغت از انتخابات همچون گذشته به پشتیبانی مادی و معنوی خود از جبهه‌های نبرد و رزمندگان ادامه دهند و سپاهیان نور را حمایت نمایند و همه آنان و رزمندگان عزیز بدانند که در هر صورت پیروزی با ماست و ما به این مسئله با تمام وجود معتقدیم و از آغاز جنگ تاکنون بارها عنایات حق را دیده‌ایم. و ملت بزرگ ایران مطمئن باشند که از آن روزی که در این راه مقدس قدم نهاده‌اند، چیزی را از دست نداده‌اند که نگران حادثه باشند و ضرری نکرده‌اند که از آن احساس غبن و پشیمانی کنند؛ همه سرمایه‌های آنان در پیشگاه مقدس حق تعالی باقی مانده است.

البته کشوری همانند ایران که در صدد تحقق اهداف بلند اسلامی است، ممکن است فرازا و نشیبهایی داشته باشد همان گونه که در صدر اسلام نیز چنین بوده است ولی برای یک ملت بزرگ هیچ پیروزی‌ای بالاتراز تصمیم و عزم و اراده استوار آنان برای رسیدن به حق نیست که بحمدالله خداوند آن را به مردم کشور ایران عنایت نموده است و ما به یاری خدا و با همت و اراده پولادین مردم در برابر همه مشکلات خواهیم ایستاد و همان گونه که به برکت ایمان و توکل مردم و رزمندگان به پیروزیهای بزرگ و معجزه آسایی رسیده‌ایم و هر روز ما روز موفقیت و امتحان جدیدی بوده است، بعد از این نیز به راه خود ادامه می‌دهیم.

رزمندگان عزیز و دلاور ما اعم از ارتش و سپاه و بسیج با تکیه بر ایمان و سلاح و امید به نصرت حق و با حمایت بی شائبه مردم، به نبرد و دفاع مقدس خود ادامه دهند و عزمها را جزم کنند و بردشمن زبون بتازند و با همت خود افتخار نصرت و

پیروزی را به ارمغان آورند که سرنوشت جنگ در جبهه‌ها رقم می‌خورد، نه در میدان مذاکره‌ها. و به یاری خداوند و دعای خیر حضرت بقیة الله - ارواحنا فداه - حرف آخرمان را با صدامیان و جهانخواران در صحنه حماسه جهاد و شهادت می‌زنیم و از خداوند نیز صبر و مدد می‌طلبیم. خداوند یار و ناصر مجاهدان و رزمندگان ما باد.

والسلام علیکم ورحمة الله .

روح الله الموسوی الخمینی

۷ / خرداد / ۱۳۶۷

۵-۴- پیام به مناسبت افتتاح چهارمین دوره مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحیم

خدای بزرگ را سپاسگزارم که ملت ایران را در مرحله‌ی دیگر از جهاد و تلاش انقلابی‌اش موفق گردانید و چهارمین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی مانند دوره‌های قبلی این مجلس، از نمایندگان و برگزیدگان حقیقی این ملت رشید فراهم آمد. یکبار دیگر حضور شورانگیز مردم در صحنه‌ی انتخابات و اراده‌ی آگاهانه‌ی آنان که از دلبستگی و ایمانی عمیق به اسلام ناشی می‌شد، بر شرارت دشمنان مستکبر و خدعه‌های سیاسی و تبلیغاتی آنان فائق آمد و کمک و فضل الهی و عنایات حضرت ولی الله اعظم (روحی فداه) دستگیر این ملت مؤمن شد و انتخابات به گونه‌ی بی‌که‌مایه‌ی افزایش آبرو و ابهت نظام و حاکمی از استقرار و ثبات کشور و نشانه‌ی عزم و نشاط ملت بود، برگزار گشت.

ملت و نمایندگان و مسئولان کشور باید این نعمت بزرگ را شکرگزارند و چنانکه لازمه‌ی قدردانی و نعمت‌شناسی است، با آن رفتار نمایند. این جانب ضمن تشکر دوباره از مردم عزیزمان که این قدم بلند را در مرحله‌ی حساس برداشتند و با درود و سلامی از اعماق جان بر امام رفیع‌الشان، که این حضور و حماسه‌ها را پایه‌گذاری کرد، نکاتی را به نمایندگان محترم یادآوری می‌کنم:

۱- مجلس در نظام اسلامی دارای نقشی حقیقی در اداره و هدایت کشور است و درست ایفاء کردن این نقش تأثیر عمیق و تعیین‌کننده‌ی در سرنوشت و مسیر و جهت‌گیری‌های اصلی کشور، به جای می‌گذارد. بر عهده‌ی یکایک نمایندگان محترم است که مجلس را برادای چنین وظیفه‌ی قادر سازند و حضور و تصمیم‌گیری‌های خود را با توجه به این

نقش حساس و تعیین کننده، تنظیم نمایند.

۲- مجلس شورای اسلامی، به معنای حقیقی کلمه، مظهر اراده و حاکمیت مردم است و همان طور که تشکیل آن با اراده ی ملت است، تصمیم گیریها و جهت گیری کلی آن نیز باید طبق اراده ی مردم و منطبق با نیازهای آنان باشد. نمایندگان محترم برای این که بتوانند این مقصود را برآورده کنند باید با توده های مردم و انتخاب کنندگان خود، در تماس و ارتباط باشند و نیازهای راستین و خواسته های بحق آنان را به درستی و از نزدیک بشناسند و آن را در مصوبات مجلس رعایت کنند.

۳- مشروعیت مجلس به رعایت احکام الهی است و در نظام اسلامی همه ی ارکان و اجزاء نظام، چنین اند. نمایندگان محترم لازم است که با دقت و رعایتی به اندازه، مصوبات مجلس را از مخالفت با مقررات شرعی، برکنار بدارند و برای این منظور از آگاهیهای علمای دین و تجارب نمایندگان دوره های قبل و از همه بالاتر، از نظرات شورای محترم نگهبان در مراحل تصویب لوایح و طرحها بهره گیری کنند.

۴- در تنظیم برنامه های کشور، اصلی ترین مسأله عبارت از رفع فقر و محرومیت و نجات طبقات مستضعف و محروم و پابرهنگان، از تبعات دوران ستمشاهی و آثار سلطه ی بیگانگان است، همه ی برنامه های اقتصادی و تولیدی و سازندگی و رونق اقتصادی باید به این هدف، متوجه باشد و تنها در این صورت است که این برنامه ها درست و قابل قبول است. نمایندگان محترم باید در قوانین مصوب و نیز در مواجهات خود با مسئولین اجرایی کشور، این را اصل بدانند و وظیفه ی کمک به محرومان را سرلوحه ی مسئولیتهای نمایندگی خود قرار دهند.

۵- مجلس انقلاب در همه حال باید منادی شعارهای اصولی انقلاب و پاسدار راه و خط ترسیم شده ی معمار و بنیانگذار انقلاب حضرت امام خمینی (اعلی الله مقامه) باشد. این، تنها راهی است که بر نجات و رستگاری کشور عزیز ما از آثار روزگار سیاه سلطه ی بیگانگان می انجامد و زخمهای کهنه ی دوران ستمشاهی را التیام می بخشد و رشته های ننگین وابستگی و محرومیت را که بیگانگان بخصوص انگلیس و آمریکا و مزدورانشان در گذشته بردست و پای این ملت بزرگ تنیده بودند، بکلی باز می کند. در سیزده سال گذشته، همیشه قدرتهای مداخله گری که از انقلاب، سیلی خورده و از ایران رانده شده اند، سعی کرده اند ملت و دولت را از پیمودن این راه منصرف کنند و همیشه هم شکست

خورده‌اند. مجلس چهارم که محور تبلیغات زهرآگین رسانه‌های استکباری و هدف خدعه‌های جنجالی آنان بوده، بطور ویژه موظف است سرسپردگی خود را به امام همیشه فریادگر خود و پایبندی خود را به راه و خط امام و بیزاری خود را از سلطه‌ی امریکا، در هر فرصت و موقعیتی، به زبان و عمل، آشکار سازد.

۶- مجلس شورای اسلامی، با مصوبات خود، راهی را که دولت اسلامی برای اداره‌ی کشور باید بپیماید ترسیم می‌کند و براین حرکت سرنوشت ساز نظارت می‌نماید. ادای این وظیفه جز با حمایت از دولت و تعاون و یکرنگی با آن میسر نیست. و امروز که دولت خدمتگزار با ریاست یکی از یاران برجسته‌ی امام و یکی از عناصر ممتاز انقلاب که عمرو جوانی خود را در این راه صرف کرده، به خدمت مشغول است، این همراهی و مساعدت، وظیفه‌ی روشن‌تر و فوری‌تر از همیشه است این سخن به معنای آن نیست که نمایندگان به وظیفه‌ی نقد و بررسی و نظارت و انتقاد دلسوزانه و ارائه‌ی راه‌های درست نپردازند. مجلس در همه حال باید حریت و صراحت و حق‌گرایی و استقلال خود را حفظ کند و راه راست را به مجریان امور بنماید و برپیمودن آن نظارت کند. نمایندگان باید پاسخگوی رأی اعتمادی که بر اعضاء دولت می‌دهند باشند. با این حال کارشکنی و فتنه‌گری و اغراء به جهل از هیچکس قابل قبول نیست.

۷- مجلس، فراهم آمده‌ی خون مقدس شهدا و محصول مجاهدتهای عظیم این ملت و یکی از نقاط امید روشن برای آحاد مردم است. هر دقیقه وقت این مجلس با مقیاسهای مادی و معنوی، دارای ارزش والایی است و هیچکس حق ندارد این سرمایه‌ی گرانبهای ملت را به هدر بدهد یا صرف کارها و مباحثات کم ارزش کند. بنابراین در ارائه‌ی لوایح و طرحها تا آن جا که ممکن است باید رعایت اولویتها بشود و مسائل مهم‌تر و فوری‌تر، از تقدم برخوردار شود. امروزه جستجوی راههایی که موجب گشایش اقتصادی برای طبقات کم درآمد است و نیز قوانینی که به رشد فرهنگی و سالم سازی فضای فرهنگی و اخلاقی جامعه بینجامد جزو مسائلی است که از اولویت برخوردارند و شایسته است که نمایندگان محترم بطور جدی به آن بپردازند.

۸- مجلس شورای اسلامی، صحنه‌ی علنی در معرض دید همه‌ی آحاد ملت ایران بلکه همه‌ی مردم جهان است. پخش مستقیم مذاکرات مجلس، یکی از افتخارات نظام اسلامی و نشانه‌ی بارز آزادی اندیشه و بیان است و همه‌ی نمایندگان مردم با هر گرایش سیاسی و

اقتصادی، به برکت این آزادی کم نظیر، قادرند از تریبون مجلس، با آحاد ملت ایران سخن بگویند. این فرصت و امکان بزرگ، از سوی دیگر، وظیفه‌ی شما نمایندگان محترم را بسیار سنگین و خطیر می‌سازد. اگر نماینده‌یی از تریبون مجلس خدای نخواست، سخنی خلاف واقع یا موجب اضطراب و تشویش اذهان عموم، یا متضمن اهانت و افتراء به دیگران، یا همراه با افشای اسرار کشور، یا مایه یأس و سرخوردگی مردم را پخش کند گناه ناشی از آن به عظمت و گستردگی شعاع این رسانه‌ی مهم است و مردم چنین کسی را عفو نخواهند کرد. چه نیکو است که مجلس محترم با پیش‌بینی‌های قانونی لازم، خود پیش‌قدم شده و چنین فرد بی‌مسئولیتی را از غفلت خارج سازد. همچنین رعایت تقوا و اخلاق و ادب اسلامی در گفتگوها و مباحثات از جمله‌ی مسائل مهم و قابل توجه نمایندگان و مجلس محترم است. نمایندگان عزیز باید توجه کنند که هرکار و گفتار آنان در جامعه منعکس شده و تأثیر سیاسی و اخلاقی ویژه‌ی برفضای کشور می‌گذارد، بیگمان هنگامی که در مذاکرات مجلس، نشانه‌های تقوا و راستگویی و پابندی به ارزشهای اخلاقی و حس مسئولیت مشاهده شود، فضای کشور به عطر این خصال پسندیده معطر خواهد شد.

۹- هرچه دقت و سنجیدگی و بکارگرفتن دانش و اطلاعات در کار قانونگذاری بیشتر باشد، پیشرفت و موفقیت و گره‌گشایی در کار اجرا، ممکن‌تر خواهد شد و این حقیقت روشن، بار مسئولیت نمایندگان محترم را سنگین‌تر می‌سازد. بدیهی است که قانونگذاری صحیح و حکیمانه، مستلزم آن است که نمایندگان همه‌ی وقتی را که مجلس شورای اسلامی به آن نیاز دارد، صرف کنند و علاوه بر حضور در جلسات عمومی و کمیسیونها که در آن مباحثه و تبادل نظر انجام می‌شود، ساعاتی را هم صرف مطالعه و تفکر و مشورت با کارشناسان کنند و نیز از وجود کارشناسان امین در کمیسیونها استفاده برند. غیبتهای ناموجه از ساعات کار مجلس، تعدی به حق مردم و بی‌اعتنایی به اعتمادی است که مردم به نماینده‌ی منتخب خود کرده‌اند.

۱۰- برادران و خواهران نماینده را به رعایت تقوا و توکل به خداوند و توجه به معنویت و اخلاق و عبادت و بی‌اعتنایی به تشریفات زاید و تجملات اسراف آمیز و اجتناب از گروه‌گرایی و مقدم داشتن مصالح کشور و مردم بر مصالح شخصی و گروهی و انقیاد در برابر حق و پرهیز از توصیه‌های خصوصی و شخصی و دوری از صرف نابجای بیت المال و دوستی و مهربانی با رقبای دوران انتخابات و برحذر بودن از وسوسه‌ی شیطان و اغوای نفس اماره، توصیه می‌

کنم. و از برادران و خواهران نماینده در مجلس دوره ی سوم که در مقطعی بسیار حساس، توفیق خدمتگزاری در این سنگرمقدس را داشته اند مخصوصاً رئیس محترم آن مجلس تشکرو تقدیرمی کنم و امیدوارم زحمات آنان و همه ی خدمتگزاران به اسلام و مسلمین منظور نظر حضرت بقیه الله (ارواحنا فداه) قرار گیرد.

والسلام علیکم ورحمة الله

سید علی خامنه ای

۱۳۷۱/۳/۷

۵-۵- پیام به مناسبت آغاز به کار پنجمین دوره ی مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

با تفضلات الهی و عنایات حضرت بقیه الله (ارواحنا فداه)، اکنون مجلس شورای اسلامی که یکی از زیباترین جلوه های مردم سالاری در نظام جمهوری اسلامی است، برای یک دوره ی چهارساله ی دیگر قدم در راه میگذارد و محصول انتخابات پرشور و پرتلاش اخیر، کار و تکلیف قانونی خود را آغاز میکند. خداوند قادر متعال را براین موفقیت و نعمت بزرگ سپاس میگویم و از ملت عظیم الشان ایران که با اراده ی قوی و ذهن بیدار و ایمان شورانگیز خود این بار نیز بر مکر دشمنان فائق آمده، راه عزت و سعادت خود را در پرتو راهنماییها و نصایح امام راحل شناخته و پیمودند، تشکر میکنم. همچنین در این فرصت از نمایندگان محترم دوره ی چهارم مجلس به خاطر تلاش چهارساله ی آنان در راه اعتلای کشور در زیر پرچم عزیز و سربلند اسلام، قدردانی کرده بویژه زحمات دلسوزانه ی رئیس محترم و هیأت های رئیسه ی آن دوره را گرامی میدارم و امیدوارم خداوند به یکایک آن برادران و خواهران به قدر مجاهدتی که کرده و اخلاصی که ورزیده اند، اجر جزیل عنایت فرماید.

برعهده ی همه ی آحاد ملت و مخصوصاً مسؤولان بخشهای مختلف و بالاخص نمایندگان دوره ی پنجم مجلس شورای اسلامی است که نعمت تشکیل مجلس مردمی را در موعد مقرر قانونی که به همت دست اندرکاران امور انتخابات فراهم گشته است قدر دانسته خدای بزرگ را براین دستاورد گران بها که مایه ی عزت کشور و سربلندی ملت انقلابی ما است، شکر گزارند.

این حرکت متین و مداوم که در طول سالهای پرحادثه ی انقلاب و در میان همه ی

دشواریهای گوناگون شانزده سال اخیر، بیوقفه ادامه داشته، نمایشگر ثبات کشور و پویایی انقلاب و بیداری مردم و توانایی مسئولان است. و در ورای این همه، نمایشگر لطف و فضل الهی بر این ملت و این کشور و نشانه‌ی دست اعانتی است که به برکت اخلاص مؤمنان و فداکاری جوانان و خون شهیدان و گذشت ایثارگران این ملت، از آستین قدرت کامله‌ی الهی به یاری آنان برآمده است.

اینجانب با تضرع و ابتهال به درگاه حضرت باری تعالی، تداوم این چشمه‌ی فیاض را از ذات مقدسش مسألت میکنم و نکاتی را که با توجه به شرایط کنونی کشور و اوضاع و احوال فعلی جهان، تذکر آن لازم و رعایت آن، وظیفه‌ی حتمی است، به عرض شما نمایندگان محترم و منتخب مردم در دوره‌ی پنجم مجلس شورای اسلامی میرسانم:

۱ - نخستین نکته ناظر به جهت‌گیری کلی مجلس است که باید در سمت و سوی هدفها و شعارها و ارزشهای متعالی اسلام باشد. این نکته اگرچه با توجه به این که مجلس، عصاره‌ی ملت مسلمان و انقلابی و محصول انقلاب اسلامی است، سخن تازه‌ی نیست و توصیف افتخارآمیز «اسلامی» در دنباله‌ی نام مجلس شورا خود گویای طبیعت و جهت آن هست، لیکن در وضع کنونی کشور که بحمدالله حرکت سازندگی با شتاب و استحکام، در حال اوج‌گیری است، توجه و اعتناء به این خصوصیت، نقش و اهمیت تازه‌ی بی‌میباید. شاید یکی از عوارض دوران سازندگی در نظامهای ارزشی آن است که برخی افراد ساده‌اندیش و ظاهربین را از نقش عامل ایمان و عقیده و اصول پایه‌ی نظام غافل میسازد و این پندار غلط را بر آنان مسلط میکند که گویا با ورود به مراحل پیشرفت سازندگی کشور، دوران شعارهای مقدس و ارزش‌های اصیل به سرآمده است. این تصور باطل همراه با برخی انگیزه‌های مادی و شخصی موجب آن میشود که اینگونه اشخاص ارزشها را مورد بیاعتنایی قرار داده، رابطه‌ی تنه و شاخه را با ریشه، انکار کنند. برای پیشگیری از این پدیده‌ی خطرناک، برزندگان ملت است که در همه‌ی برنامه‌ریزها به نقش بنیانی ارزشهای اسلام و انقلاب تکیه‌ی حقیقی - و نه زبانی و ظاهری - نشان دهند.

بدیهی است که هر ملتی برای تأمین سعادت و عزت خود نیازمند به حرکت سازندگی در کشور خود میباشد. مشکل ملت‌هایی که نمیتوانند با تلاش سازنده، کشور خود را از حضيض فقر و وابستگی و تبعیض و فساد سیاسی و اخلاقی نجات دهند آن است که: سازندگی را با فراموش کردن اصول ارزشی و اخلاقی و دینی صحیح، طلب میکنند و به دنبال سراب

سازندگی، خود را در دام بیگانگان یا در ورطه‌ی فساد مالی و سیاسی و اخلاقی می‌افکنند. نتیجه آن است که به نام پیشرفت ظاهری کشور، انسانیت و شرف و استقلال خود را از دست می‌دهند و غالباً حتی به سازندگی پایه‌های مادی کشور خود هم توفیق نمی‌یابند و دنیا و آخرت و ماده و معنی را یکجا فدای غفلت خود می‌کنند.

جمهوری اسلامی مدعی سازندگی کشور و نجات ایران از عقب‌ماندگی‌های دوران ستمشاهی است و امروز هرگامی در راه پیشرفت علمی و صنعتی و اقتصادی و هراقدامی در وادی نوسازی کشور، دلیلی بر حقانیت نظام مقدس جمهوری اسلامی و شاهدهی بردستی آن مدعا است. ولی هراقدامی در راه توسعه‌ی اقتصادی و آبادسازی کشور در صورتی با توفیق همراه خواهد بود که از تفکر و اصول اسلامی مایه بگیرد و در جهت تحکیم آرمانها و ارزشها و شعارهای انقلاب اسلامی باشد. در این صورت است که حرکت سازندگی، حرکتی حقیقی و تضمین شده خواهد بود و کشور به توهم سازندگی، در ورطه‌ی وابستگی و فساد مالی و سیاسی و اخلاقی نخواهد غلتید.

نمایندگان محترم مجلس پنجم باید به دقت مراقب باشند تا در تصویب برنامه‌ها و طرحهایی که مقصود از آن سازندگی کشور است به این نکته توجه کنند و همچنانکه دولت خدمتگزار و مجلس شورای اسلامی تا کنون عمل کرده‌اند، آبادانی کشور و عزت و اعتلای ملت را در پرتو ارزشهای اسلام و انقلاب دنبال کنند.

هر کس به نام سازندگی، ارزشهای انقلابی را مورد بیاعتنایی قرار دهد، در دعوی سازندگی نیز دچار خطا و توهم است و هر کس به این عنوان که امروز روز عمل است، شعارهای درخشان انقلاب را تحقیر کند، مانند کسی است که بر سر شاخه نشسته و بن می‌برد. لیبرالیسم منحرف غربی که امروزه ملتهای اروپا و آمریکا در فضای آلوده‌ی آن دست و پا می‌زنند و اخلاق و فضیلت و روابط انسانی و اساس خانواده و پیوند نسل جدید را با پدران و مادران و به طور کلی معنویت و ایمان خود را در سایه‌ی شوم آن فانی شده می‌یابند، در میدان سیاست و اقتصاد، توقعات نامشروعی را از نظام اسلامی و مسئولان بلند پایه‌ی آن مطرح می‌کند. وظیفه‌ی مجلس شورای اسلامی در مرتبه‌ی اول، ایستادگی در برابر این توقعات و پای فشردن بر راه روشن و صراط مستقیم اسلام و انقلاب اسلامی است. و این مهمترین توقع اینجانب و ملت بزرگ و شجاع ایران از نمایندگان منتخب مردم است.

۲ - مجلس شورای اسلامی، مظهر وحدت ملی و یکپارچگی و اتفاق همه‌ی گروهها و

قومیتها و سلائی و عقاید است. در این مجلس که از منتخبان حقیقی ملت بزرگ ایران تشکیل شده است، نمایندگان شهرها و استانهای دور و نزدیک، نمایندگان اقوام گوناگون ایرانی، نمایندگان سلائی و عقاید سیاسی، نمایندگان اقلیتهای دینی در کنار مسلمانان، همه با هم برای انجام وظایف قانونی مجلس شورای اسلامی همکاری و تلاش میکنند. این یکی از باشکوهترین جلوههای اتحاد ملت ایران است. اینجا همه برای پیشرفت ایران اسلامی و سربلندی و پیروزی نظام پرافتخار جمهوری اسلامی مجاهدت میکنند و همه یک هدف را میجویند. نمایندگان محترم باید این یکپارچگی را قدر شناخته، همه‌ی کوشش و مجاهدت خود را صرف تحکیم و تعمیق آن کنند. همه‌ی گفته‌ها و مصوبه‌ها و نطقها در مجلس باید در جهت همدلی بیشتر میان ملت باشد و حتی منش و رفتار و گفتار نمایندگان محترم باید زخمهایی را که احیاناً در هنگام انتخابات در برخی از حوزه‌ها پدید آمده است، التیام بخشد. هر حرکت و گفتار و نطقی در مجلس که به دودستگی و اختلاف یا تشویش اذهان مردم بینجامد، کاری برخلاف طبیعت و جهت مجلس شورای اسلامی است. مجلس در همه‌ی دوره‌های چهارگانه‌ی گذشته محل تلاقی جناحها و سلائی سیاسی موجود در کشور بوده و در این دوره نیز چنین است. در برخی دوره‌ها، برخوردهای سیاسی نمایندگان، نتوانسته است تربیون مجلس را از وظیفه‌ی مهم « حفظ التیام و همدلی ملی » باز دارد و آن را به وسیله‌ی برای ایجاد تشنج و جنگ اعصاب بدل سازد. این بیشک برای هر دوره‌ی از ادوار مجلس شورای اسلامی مایه‌ی مباهات و افتخار است. تضارب آراء و مناقشات نمایندگان در همه‌ی مسائلی که در مجلس مطرح میشود، چیزی سودمند و سازنده بلکه لازم است. ابتکار و نوآوری در پیشنهادها و طرحها مایه‌ی پیشرفت است. ولی همه‌ی این‌ها باید در محیطی سالم و آرام و به دور از تشنج و پیراسته از کارهای غیراخلاقی باشد. بلندگوی مجلس نباید وسیله‌ی برای پراکندن سخنان زهرآگین و خاموش کردن فروغ امید در دل‌های مردم و بدبین کردن آنان به دولت یا مجلس یا دیگر مسئولان بخشهای گوناگون کشور باشد. جناحهای گوناگون سیاسی باید در عین دوگانگیهایی که در فهم مسائل گوناگون دارند سعی خود را بر پیشرفت کشور در زیر پرچم پر عزت احکام اسلامی متمرکز کنند.

جبهه‌گیریهای ناسالم و نسبتهایی که به معنای وجود چنددستگی در مراکز عالی نظام است، مناسب مجلسی که میباید مظهر وحدت ملی باشد نیست. در جمهوری اسلامی

همه‌ی کانونهای اصلی اندیشه و سیاست و تدبیر موظف‌اند، برگرد محوری واحد، جهت واحدی را دنبال کنند که متوجه به هدف والای بنای ایران اسلامی آباد و مقتدر و سربلند است و بحمدالله هیچکس از مسئولان نظام جمهوری اسلامی، از این وظیفه‌ی بزرگ رویگردان نیست.

مجالس کشورهای غربی همچنانکه از لحاظ اخلاق سیاسی، صلاحیت آن را ندارند که الگو قرار گیرند، از لحاظ ترکیب سیاسی نیز لزومی ندارد که در کشور بزرگی چون ایران که از لحاظ اخلاق و سیاست و ارزشهای متعالی، از منبع فرهنگی سرشاری برخوردار است، مورد تبعیت و تقلید واقع شوند.

تعبیرهای چپ و راست یا اصرار بر وجود احزاب سیاسی در مجلس قانونگذاری و مانند این‌ها، سوغاتهای بیارزشی است که شأن مجلس شورای اسلامی بالاتر از پذیرش کورکورانه‌ی آن‌ها است.

۳ - مجلس بر حسب طبیعت خود دارای رابطه‌ای نزدیک و مهم با دولت است. تنظیم صحیح این رابطه، یکی از مهمترین کارهای نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی است. تصویب قوانینی که دولت را موظف و قادر بر اداره‌ی صحیح امور نماید و سپس نظارت بر اجرای آن از راههای قانونی، نخستین وظیفه‌ی مجلس است و این وظیفه مستلزم همکاری و همدلی میان مجلس با دولت و حمایت مجلس از دولت است. سلامت این رابطه باید بگونه‌ای باشد که دولت، مجلس را گره‌گشای کارهای بزرگ بشناسد و از حکمت و مصلحت‌شناسی آن در اجرای وظائف دشوار خود بهره بگیرد. هم در وضع کنونی که دولت خدمتگزار باریاست یکی از یاران برجسته‌ی امام راحل و یکی از چهره‌های درخشان انقلاب در حال انجام وظیفه است و هم در دولت بعدی که به فضل و هدایت الهی مسئولیت اداره‌ی اجرایی کشور بردوش شخصیت برجسته و برگزیده‌ی دیگری خواهد بود، همواره مجلس محترم باید همچون چشمی تیزبین و مغزی مصلحت‌شناس و سرانگشتی گره‌گشا عمل کند تا دولت و مجلس هریک در جایگاه خود بتوانند مشکلات مردم را حل کنند و کشور را به پیش ببرند و مجلس، زمینه‌ساز و آسان‌کننده‌ی خدمات و وظائف اجرایی دولت باشد.

بدیهی است که این سخن به آن معنی نیست که نمایندگان به وظائف قانونی تذکر و سؤال و استیضاح در موارد خود عمل نکنند یا در رسیدگی به تخلفات کوتاهی نمایند. نمایندگان

محترم در هر حال باید صراحت و حق‌گویی و آزادگی خود را حفظ کنند و بالخصوص مراقب باشند که وسوسه‌های بعضی از شیاطین که احیاناً ممکن است در صفوف مقدس مدیران اجرایی کشور نفوذ کرده باشند آنان را از وظایف نمایندگی ملت که امانتی الهی است باز ندارد. ۴- توصیه‌ی اینجانب به نمایندگان محترم آن است که رابطه‌ی خود را با توده‌های مردم بخصوص قشرهای محروم برقرار و مستحکم سازند. این کار، هم نیازهای حقیقی مردم را به آنان نشان خواهد داد، هم اولویتها را مشخص خواهد کرد و هم اهمیت رعایت بیت‌المال و حذف هزینه‌های غیرلازم را آشکار خواهد نمود و نمایندگان محترم را در ارائه‌ی طریق به مسؤولان دولتی و نیز در عمل شخصی، از معرفت لازم برخوردار خواهد ساخت.

همچنین نمایندگان محترم را به اهمیت دادن به وقت مجلس و کمیسیونهای آن و جلوگیری از هدر رفتن حتی یک دقیقه از آن و اجتناب از غیبتهای ناموجه، توصیه می‌کنم و نیز به استفاده از اطلاعات کارشناسانه در کمیسیونها و بخشهای مختلف و دقت و مطالعه بر روی لوایح و طرحهایی که تقدیم مجلس شده است و شرکت حتمی در رأیگیری و رأی دادن بر طبق صلاح کشور و در چهارچوب احکام نورانی اسلام و سنجیده‌گویی در همه‌ی اظهاراتی که از بلندگوی مجلس منتشر میشود.

و همچنین همه‌ی برادران و خواهران نماینده را توصیه می‌کنم به رعایت تقوا و روی آوردن به توجه و عبادت و معنویت و بیاعتنایی به زخارف دنیا و خرد و حقیردانستن پست و مقام و بزرگ و مهم شمردن خدمتگزاری به مردم و اهتمام به برپایی حق و سرکوب باطل و برحذر داشتن خود از تکبر و غفلت و اسراف و انحراف .. و این موعظه‌ی عظیم قرآنی را به یاد آنان می‌آورم: تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعِاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ. (عنکبوت - ۸۳)

والسلام علیکم ورحمة الله و برکاته

سید علی خامنه‌ای

۱۱ خرداد ۱۳۷۵

۵-۶- پیام به مناسبت آغاز به کار ششمین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

آغاز هر دوره از مجلس شورای اسلامی، برای ملت ایران، سرآغاز مرحله‌ی نوینی از حرکت

دسته جمعی این ملت بزرگ به سوی آرمانها و آرزوهای مادی و معنوی است. مظهر تلاش دیگری است که مردم انقلابی و مسئولیت شناس ایران برای تحقق خواسته‌های دست نیافته و برآوردن نیازهای برنیامده و ترمیم ویرانیهای باقی مانده و اصلاح فسادهای پدید آمده و مهار تهدیدهای از پرده برون افتاده، در عرصه‌ی تعیین‌کننده قانونگذاری از آن خود بروز می‌دهند و در انتظار نتایج این تلاش مبارک می‌نشینند. روز نوی است که از آن انتظار دستاوردی دیگر می‌رود و نوروزی است که رویش و بهار دیگری را نوید می‌دهد.

تشکیل بهنگام هر دوره از مجلس، نشانه‌ی آن است که این عزم ملی و کوششی که خدمتگزاران ملت در هموار کردن مسیر آن به کار برده‌اند، مشمول عنایت و تفضل خداوند واقع شده و ابرکرامت پروردگار بر آن باریده است.

اینجانب خاضعانه جبهه‌ی سپاس بردرگاه لطف الهی فرود می‌آورم و از توجهات حضرت بقیه الله (ارواحنا فداه) و دست حمایتگر و دعای گره گشای آن ولی حقیقی ملت ایران تشکر می‌کنم و به روان بنیانگذار حکومت مردمی در ایران، امام راحل رفیع الشان درود می‌فرستم. همچنین وظیفه‌ی خود می‌دانم از ملت بزرگ ایران که در این دوره نیز با شرکت در انتخابات، چهره‌ی شاداب و عزم راسخ و دل پر امید خود را در معرض داوری افکار عمومی جهانیان قرار دادند و اتکاء نظام اسلامی را به پشتیبانی خویش بار دیگر به رخ خرده‌گیران و شایعه پردازان کشیدند، متواضعانه سپاسگزاری نمایم و از شورای نگهبان، وزارت کشور، هیأت‌های اجرایی و نظارت، صدا و سیما و دیگر سازمانها و افرادی که در این آزمون بزرگ، نقش مؤثری بر عهده گرفتند، تقدیر و تشکر کنم.

این فرصت را همچنین برای سپاس از نمایندگان محترم مجلس پنجم که دوره‌ی پرتلاش و پرحادثه را از سر گذراندند، مغتنم شمرده و برای آنان به شمار اقدامها و تلاشها صادقانه و به وزن اخلاص و مجاهدتی که مبذول داشته‌اند، از خداوند متعال پاداش کریمانه و یاد و نام نیک مسألت می‌کنم.

اکنون نمایندگان مجلس ششم را که در سال مزین بنام بلند امیر مؤمنان و پیشوای پرهیزکاران و دادگستران (علیه السلام) بر مسند قانونگذاری تکیه زده‌اند، به نکات لازمی تذکر می‌دهیم:

۱. این بار نیز بیشتر دوره‌های گذشته، مجلس شورای اسلامی با اکثریتی همدل و هماهنگ با رئیس دولت آغاز می‌شود، بی‌شک این یک حادثه‌ی تصادفی نیست، انتظار رفع مشکلات و تأمین نیازها از دولت مردم را برگزینش نمایندگان و ادار می‌سازد که آنان را

همراه و کمک کار دولت در برآمدن این مقصود تشخیص داده‌اند. پس نخستین هدف برای نمایندگان باید این باشد که در قلمرو قانونگذاری، به گشودن گره‌ها و از میان برداشتن مشکلات زندگی مردم همت گمارند و هیچ انگیزه‌یی را بر آن مقدم ندارند. بی‌شک نباید متوقع بود که همه‌ی مشکلات در زمانی کوتاه از میان برود. لیکن آنچه مردم را خرسند و خشنود می‌سازد مشاهده‌ی اهتمام و جدیت نمایندگان و لمس کردن آثار محسوس آن است و اگر این انتظار برآورده نشود، اعتماد آنان به برگزیده‌ی خود نیز دیری نخواهد پائید.

۲. در میان گرفتاریها و مشکلات عمومی، شناخت فوریتها و اولویتها، هنر بزرگ مجلس شورای اسلامی است. مشکلات عمومی‌تر، محسوس‌تر، مراتب‌تر را باید جست و به رفع آنها همت گماشت، مسأله‌ی اشتغال، مسأله‌ی ارزش پول ملی، مسأله‌ی امنیت، مسأله‌ی گرانی و مسایل چند دیگری هست که برای پرداختن به آن از همه‌ی فرصتها باید بهره جست و زمان نمایندگی را که بسی زود گذراست، برای گشودن این گره‌ها باید مغتن شمرد. خطای بزرگ آن است که این خواسته‌های حقیقی مردم به دست غفلت سپرده شود و خواسته‌های جناحی و حزبی و شخصی به جای مصالح ملی بنشینند.

۳. نمایندگان محترم غالباً وابسته به قشرهای متوسط و برخاسته از متن توده‌های میلیونی مردم‌اند، توقع می‌رود که میان آنان و توده‌های مردم بویژه مستضعفان و محرومان، رابطه‌یی مداوم برقرار باشد و رنجها و محرومیتها و خواسته‌های حقیقی و فوری این قشرها، در مجلس که خانه‌ی ملت و محل امید آن است، انعکاسی شایسته بیابد، نماینده‌یی از همت و نظر بلند برخوردار است که از صف صدرنشینان و برخورداران عبور کرده خود را به دورافتادگان و کوته‌دستان برساند و با آنان و برای آنان باشد.

۴. مجلس شورای اسلامی می‌تواند سرچشمه و مظهر وفاق ملی و آرامش و اعتماد عمومی و یا خدای نخواسته منشاء دودستگی و تشویش و اضطراب دلها و فکرها شود. محسوس‌ترین و نقدترین هدیه‌ی نمایندگان محترم به مردمی که آنان را به مجلس فرستاده‌اند، آن است که با منش و گفتار خود، امید و نشاط و آرامش را بر فضای عمومی کشور حاکم سازند و گفتارها و نطقهای خود را همچون الگویی از رفتار سیاسی سالم و سرشار از سماحت و تحمل و انصاف، تنظیم کنند.

۵. همکاری دلسوزانه با قوای دیگر و کمک به پیشرفت برنامه‌ی توسعه که اکنون دستور کار

قوهی مجریه است، فصل مهمی از وظایف مجلس شورای اسلامی است. امروز نیز بحمدالله در راس دستگاه اجرایی کشور، روحانی برگزیده‌یی قرار دارد که از یاران و ارادتمندان امام و خودآراسته به علم و عمل و وابسته به بیت رفیع روحانیت و سیادت است. همکاری از دو سو میان دستگاههای قانونگذاری و اجراء می‌تواند راه پیشرفت کشور را هموار و حرکت‌های سازنده را روان و شتابان سازد. بدیهی است که این به معنای کوتاهی ورزیدن در وظایف نظارتی مجلس نیست. مجلس باید بذل اعتماد خود به کارگزاران عالی دولت را مرهون ملاک‌های: تعهد و تدین، کارآیی و کارشناسی، وفاداری به نظام و به مردم قرار دهد و در نظارت قانونی بر عملکرد آنان جدی باشد.

۶. آخرین و مهمترین سخن آن است که مجلس شورای اسلامی، رکن مهم نظام اسلامی و انقلابی است و باید پایگاه مستحکم اسلام و انقلاب باشد. چنین بوده و به تأیید الهی چنین نیز خواهد بود. دشمنان سیلی خورده‌ی انقلاب و شبکه‌ی تبلیغاتی جهانی آنان، وانمود می‌کنند که مجلس ششم، نه در خدمت آرمانهای اسلام و انقلاب، که در سمت و سوی منتقدان و معارضان آن است. یکبار دیگر نیز در حوالی انتخابات ریاست جمهوری در خرداد ۷۶ شبیه همین ترفند تبلیغاتی با هدف روحیه بخشیدن به معارضان نظام اسلامی و مأیوس کردن انقلابیون در ایران و جهان، با جنجال و سروصدای فراوان به راه افتاد. موضعگیری صریح و قاطع و مستمر رئیس جمهور مؤمن و انقلابی، در آن نوبت نقشه‌ی دشمن را خنثی کرد. امروز نیز موضعگیری بهنگام و صریح مجلس شورای اسلامی، باید دشمنان را مأیوس سازد. دفاع قاطع و آشکار نمایندگان از انقلاب و نظام اسلامی و راه روشن و ماندگار امام عظیم‌الشأن و تبری از بلندگوهای که با تکرار شعار ارتجاعی (جدایی دین از سیاست) در اندیشه‌ی حذف جهاد خونین بیست و چندساله‌ی ملت ایران برای استقرار نظام مترقی جمهوری اسلامی‌اند، تلاش پرهزینه‌ی دشمن را بیهوده خواهد ساخت. این کمترین انتظار ملت انقلابی و مسلمان از نمایندگان مجلسی است که با خون شهیدان و مجاهدت ایثارگران پدید آمده و برقرار مانده است.

کمک و هدایت الهی را برای شما برادران و خواهران عزیز مسألت می‌کنم و همه‌ی شما را به خدا می‌سپارم.

سید علی خامنه‌ای

۱۳۷۹/۳/۶

۵-۷- پیام به مناسبت آغاز به کار هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

سپاس، خداوند عزیز و حکیم را که بار دیگر در یکی از برترین آزمون‌های تاریخی، ملت ایران را سربلند و پیروز ساخت و با رأی روشن آنان، هفتمین دوره مجلس شورای اسلامی را در موعد قانونی، شکل بخشید.

سلام خدا بر پیامبر مکرم اسلام صلی الله علیه و آله و همه‌ی پیامبران الهی و بر امامان معصوم بویژه بر امام مهدی موعود ارواحنا فدا، که الهام بخش ملت ایران و مشعل افروز راه بشریت اند.

درد بر روان بنیانگذار جمهوری اسلامی و شهیدان راه آزادی و سرافرازی ایران که اسلام را معنا کردند و بندهای اسارت را گسستند و راه استقلال و سربلندی ملت را گشودند، دژ کهن استبداد را ویران ساختند و بنای مردمسالاری دینی را با همت والای ملت عظیم الشأن استوار کردند.

بیست و چهار سال قانون گذاری در شش دوره مجلس شورای اسلامی با همه‌ی دشواریها و فراز و فرودها، به حول و قوه‌ی الهی، بی وقفه طی شده است و مردم ایران در نخستین تجربه‌ی ماندگار خود در طول تاریخ، با همت و پشتکاری ستایش برانگیز، حتی یک روز تأخیر و تعویق را در این کار بزرگ بر نرفته و خلأ حضور مجلس قانونگذار را نپذیرفته‌اند و اینک مجلس هفتم در موعد قانونی خود آغاز میشود و شما نمایندگان تازه نفس، در خانه‌ی ملت که کانون اصلی حرکت به سوی آینده است گرد آمده اید.

وظیفه‌ی خود میدانم که تفضل الهی را در برپائی بهنگام مجلس و حضور پرشور مردم در انتخابات اول اسفند از اعماق دل شکر گویم. پیروزی مردم بر توطئه‌ی پیچیده و استکباری «تأخیر مجلس»، پدیده‌ی فراموش نشدنی و سرشار از عبرتها برای امروز و فردای نظام اسلامی است و جز با تفضل ویژه‌ی پروردگار به دست نیامد. کمک و همراهی مسئولان و دست اندرکاران انتخابات در وزارت کشور و شورای محترم نگهبان و تلاش مجاهدت آمیزی که مبذول داشتند، زمینه ساز این عنایت معنوی و الهی بود و تشکر از یکایک آنان وظیفه‌ی حتمی و همیشگی اینجانب است.

همچنین خود را موظف میشمرم که برای یکایک اقداماتی که در مجلس ششم در جهت پیشرفت و توسعه‌ی کشور و با نیت خدمت به مردم انجام یافته، از نمایندگان آن مجلس

تشکر کنم و بویژه از مدیریت پرتلاش و طاقت فرسای جناب آقای کروی ریاست محترم مجلس ششم صمیمانه قدر دانی نمایم.

اکنون که شما برادران و خواهران با گزینش ملت ایران در انتخاباتی سالم و آزاد و از میان رقابتی پرشور، به مجلس شورای اسلامی راه یافته و برمسند نمایندگی این ملت مؤمن و آزاده نشسته اید، لازم میدانم نکاتی را به عرض برسانم:

۱ - نمایندگی در مجلس، حضور در عرصه‌ی خدمتگزاری به مردم است. این توفیق بزرگ را عطیه‌ی الهی بدانید و خداوند را برآن شکر گزارید و به شرط الزامی آن که غفلت نورزیدن از وظیفه‌ی خدمتگزاری است پایبند بمانید. مجلس را حقیقتاً - و نه تنها در زبان - خانه‌ی مردم بدانید.

۲ - شما گزیده‌ی مردمی میباشید که دلبستگی خود به نظام اسلامی و ارزشهای والای آن را به اثبات رسانده‌اند. تعهدی که از این گزینش بر ذمه‌ی شما است، در اصول قانون اساسی و بویژه در سوگند نمایندگی بروشنی تبیین شده است. به اهمیت و عمق و ابعاد این سوگند در همه حال پایبند باشید.

۳ - مردم همیشه طرفدار نمایندگان با ایمان، خدمتگزار، عدالتخواه، امین و تلاشگر در راه عزت و استقلال کشورند و در هر دوره کسانی را که دارای این ویژگیها دانسته‌اند، به نمایندگی برگزیده‌اند. به اعتماد مردم ارج نهید و از این ویژگیها در مجلس، پاسداری کنید.

۴ - هر گفتار و کرداری در مجلس که به فرسایش نظام و برافروختن چالشهای جناحی بینجامد؛ همبستگی ملی را سست و دشمن را به نفوذ در صفوف ملت و مسئولان امیدوار کند؛ مردم را از کارگشائی نمایندگان خود نومید و در راست گوئی آنان به تردید افکند؛ بیگمان در ستمی مخالف با وظیفه‌ی نمایندگی است. نماینده‌ی مجلس در این صورت، وکیلی بی موکل و نشسته بر اریکه‌ی ناسزاوار است.

۵ - نیازها و مطالبات حقیقی مردم را میشناسید؛ اشتغال، مبارزه با فساد مالی، زدودن محرومیت از مناطق محروم، مهار تورم و مقابله با گرانی، روان شدن چرخه‌ی خدمت رسانی، گسترش و اعتلای فرهنگ و اخلاق، رونق یافتن علم و تحقیق، مسئولیت پذیری و پاسخگویی مسئولان حکومتی، در شمار برجسته‌ترین این نیازها است و اینها است که عدالت اجتماعی را ممکن و پیشرفت و توسعه را محقق میسازد. نیازهای موهوم و ساخته‌ی دست تبلیغاتچی‌های بیگانه و بدخواه، نباید بجای این خواسته‌های حقیقی بنشینند.

۶ - پیوند حقیقی با مردم، مستلزم حضور در میان آنان و دور نشدن از سطح متوسط زندگی آنان است. ساده زیستی و پرهیز از اسراف و پرهیز از هزینه کردن بیت المال در امور شخصی و غیر ضروری، شرط لازم برای حفظ این پیوند است. ترویج فرهنگ اشرافیگری و تجمل و سفرهای پرهزینه و بیهوده‌ی خارجی از کیسه‌ی مردم، دور از شأن نمایندگی و عامل گسیخته شدن پیوند نماینده با مردم است.

۷ - نگاه ملی به همه‌ی قوانین و برنامه‌های مصوب مجلس، وظیفه‌ی عموم نمایندگان است. انواع سلیقه‌ها و گرایشهای سیاسی و اقوام ایرانی و پیروان ادیان و اهالی مناطق گوناگون کشور در مجلس حضور دارند. همه‌ی تمایلات منطقه‌ی و قومی و بخشی باید در پرتو نگاه ملی برآورده شود و بجای قوانین کم عمق یا کم عمر و کم اثربخشی، قوانینی گره گشا، پرتأثیر، جامع و سنجیده فراهم گردد.

۸ - استقلال نمایندگان و شخصیت متین و استوار آنان، مورد انتظار همه‌ی موکلان است. هیچ تطمیع و تهدیدی نباید نماینده را تحت تأثیر بگیرد و او را از شأن و وظیفه‌ی نمایندگی باز دارد. شایسته‌گزینی و ارزشگرایی و شجاعت، معیار درست برای قول و فعل نمایندگان است.

۹ - ارتباط منطقی با قوای دیگر بر پایه‌ی همکاری و همدلی، وظیفه‌ی مهم دیگر مجلس است. کمال این وظیفه آنگاه تحقق می‌یابد که با اعمال نظارت قانونی و نهادینه ساختن پاسخگوئی در دیگر قوا، که وظیفه‌ی دیگر مجلس است، همراه گردد. تعامل و تفاهم با شورای محترم نگهبان که خود، بخشی از قوه‌ی مقننه است، البته در اولویت قرار دارد. ارتباط با صاحب نظران محیط‌های علمی و عملی و بهره‌گیری از تجربه‌ها و اندیشه‌های ارزشمند آنان، نیز به غنای مجلس که بحمدالله خود دارای ترکیبی علمی و کارشناسی و تخصصی است خواهد افزود.

۱۰ - امروز کشور و منطقه‌ی ما در شرائط ویژه‌ی به سر میبرد. حضور نیروهای متجاوز و اشغالگر آمریکائی و انگلیسی در عراق و تحریکات مستکبرانه و ابلهانه‌ی آنان و بخصوص جریحه دار ساختن احساسات دینی و غیرت ملی مسلمانان، وضعیت حساسی پدید آورده است. برخی تهدیدها که تضعیف جایگاه جمهوری اسلامی و کُندی یا توقف روند دانش و فناوری را هدف گرفته است، نیز دامن زده می‌شود.

بیشک این‌ها هیچ یک نخواهد توانست خللی در عزم راسخ مسؤولان پدید آورد و گام استوار

ملت و دولت را سست کند. نمایندگان مردم در مجلس وظیفه‌ی سنگینی در این باره بر عهده دارند. گفتار و عمل آنان باید یکپارچگی ملت، عزت ملی، ایمان و امید و تلاش، بیداری و آگاهی، اخلاق و فضیلت و آزادی و عزم و اراده‌ی پولادین را برای کشور به ارمغان آورد. چنین مجلسی بیشک، عصاره‌ی فضائل و بطور طبیعی در رأس امور خواهد بود. توفیق یکایک شما را از خداوند متعال مسئلت می‌کنم.

والسلام علیکم ورحمة الله

سید علی خامنه‌ای

۶ / خرداد / ۱۳۸۳

۵-۸- پیام به مناسبت آغاز به کار هشتمین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

اکنون که هشتمین دوره مجلس شورای اسلامی آغاز می‌شود و با یاری خداوند توانا، حلقه دیگری از زنجیره بی‌گسست این نماد مردم سالاری دینی، شکل می‌گیرد، پیشانی سپاس بردگاه احدیت فرو می‌سایم و با دلی لبالب از قدرشناسی و امید، به ملت ایران درود می‌فرستم. این، سند افتخاری است که همه مومنان به اسلام و دلبستگان به ایران باید آن را عطیه‌ای الهی بدانیم و قدرشناسانه از آن پاسداری کنیم.

در میانه امواج طوفانی دنیایی که در آن، افزون طلبان سلطه گربا سیطره متعرضانه خود استقلال و هویت ملتها را نشانه گرفته و تا توانسته‌اند عرصه را بر عزم ملی آنان تنگتر کرده‌اند، ملت ایران با اراده‌ای راسخ بر ترفندهای پیچیده دشمنان فائق آمده و در راه عزت و آزادی به رهنمایی اسلام و قرآن، گردنه‌های دشوار را یکی پس از دیگری پشت سر می‌گذارد. مجلس مؤمن و مستقل و شجاع و مدبر، نماد پایداری و ثبات‌الگوی از مردم سالاری است که انقلاب اسلامی در برابر چشم جهانیان قرار داد و ملت بزرگ ایران با اتکال به خدا و با عزم راسخ خود آن را ماندگار کرد.

اینجانب وظیفه خود می‌دانم که از ملت عزیز که عرصه‌ی این آزمون ملی را با جدیت و نشاط خود انباشت و بار دیگر آگاهی و بیداری خود را به رخ دشمنان کشید، با همه وجود، سپاسگزاری کنم و نیز لازم می‌دانم از مسئولان و دست‌اندرکاران انتخابات در وزارت کشور و شورای محترم نگهبان که بار سنگین انتخابات را با صبوری و مسئولیت‌شناسی به

سرمنزل رساندند و از دستگاههای کمک کننده بویژه رسانه‌ی ملی و مأموران نظم و امنیت و از گروهها و جریانها و چهره‌های دینی و سیاسی که با حضور و تلاش خود برشور و شوق همگانی افزودند و از همه کسانی که با سخن و رفتار و منش خود به برگزاری این حماسه بزرگ کمک رساندند، قدردانی و تشکر کنم.

همچنین لازم است که به اقتضای قدرشناسی و انصاف، از عموم نمایندگان مجلس هفتم بویژه از رئیس فرزانه و پرتلاش و بردبار مجلس جناب آقای دکتر حداد عادل و هیئت رئیسه محترم آن تشکر کنم.

مجلس هفتم با رویکرد ارزشی و شجاعانه خود در مسائل جهانی و ملی و با دفاع از حقوق ملت در برابریگانگان و با تلاش در راه رفع مشکلات مردم و با حرمت نهادن به آرامش فضای سیاسی و پرهیز از آشفته سازی و جنجال آفرینی، کارنامه تحسین برانگیزی به جای گذاشت.

اکنون مجلس هشتم با رأی قاطع و پرمعنای ملت در انتخاباتی رقابتی و پرمشارکت و قانونمند، شکل یافته است. نمایندگان که توفیق آن یافته‌اند که مورد اعتماد مردم قرار گرفته به جایگاه والای مجلس راه یابند، به یاد داشته باشند که در یکصد سال اخیر، همواره تشکیل مجلسی که با مشارکت مردم پدید آید و قانونمند شدن مدیریت‌ها و نظارت پذیری مدیران و تحقق بخشیدن به هدفها و ضوابط مبارک اسلام را در قالب قوانین رسا و شفاف تضمین کند، در صدر خواسته‌های ملت ایران و رهبران دینی و ملی در مبارزات پرهزینه آنان قرار داشته است و برای تحقق مجلسی که عقل اجتماعی و روح مشورت را در راه پیشرفت کشور و سامان بخشیدن به مصالح ملت و تعالی اسلامی به کار گیرد، جانهای پاک بسیاری فدا شده و خونهای شریفی بر زمین ریخته است.

امروز ما مدیون همه آن انسانهای بزرگ از شیخ فضل الله و بهبهانی و مدرس تا شهدای انقلاب در سی سال اخیر و شهیدان مجلس شورای اسلامی می‌باشیم. تکلیف حقوقی و اخلاقی سنگینی بر دمه یکایک نمایندگان محترم قرار دارد و این امانت شرعی که از امروز تا چهار سال بر عهده شما معتمدان ملت است، می‌تواند فرصت تاریخی و باشکوهی در تاریخ حیات سیاسی ایران عزیز باشد.

براین پایه، نکاتی یادآوری می‌گردد:

۱. شکر نعمت نمایندگی در آن است که قدر آن دانسته شود و نماینده در همه این دوران،

همه توان و ظرفیت خود را در خدمت آن قرار دهد. سرگرم شدن به هرکاری که در این وظیفه خلل وارد آورد، ناروا و ناسپاسی است. حضور کامل در همه جلسات عام و خاص مجلس، لازمه حتمی این وظیفه گزاری است.

۲. شما نمایندگان ملتی مؤمن و شجاع و با اراده اید. این ملت با این ویژگیها توانسته است از گردنه های دشوار عبور کند و بسی موانع طبیعی یا ساخته دشمن را پشت سرگذارد. اندیشه و عمل شما باید در همین جهت به کار افتد. دشمنان پرکینه و زیاده طلب، اکنون در چندین جبهه از ملت ایران شکست خورده اند و ملت ایران بر ثبات و اقتدار و استقلال خود در برابر آنان افزوده است. امروز آنان خود به این حقیقت معترفند. شما باید در کنار دولت انقلابی و مومن، پیشاهنگ این حرکت شجاعانه و مدبرانه باشید؛ دنیا از همه شما سخن واحدی بشنود و تبلور عزم ملی را در حرف و عمل شما ببیند.

۳. آغاز این مجلس با ورود در دهه چهارم انقلاب همزمان شده است. در این دهه، گفتمان اصلی انقلاب، پیشرفت و عدالت است؛ پیشرفت در همه ابعاد علمی و اقتصادی و اخلاقی و فرهنگی و عدالت همه جانبه در توزیع فرصتها و امکانات مادی و معنوی. عنصر پیشرفت، باید نگاه ما را به استعداد های بیشمار پراکنده در میان ملت، معطوف سازد و ظرفیتهای تولید و خلاقیت و درخشش توانائیهای گوناگون در همه زمینه ها را در نگاه ما برجسته کند و عنصر عدالت باید نابرخورداران از فرصتها و توانائیهای کشور را، از این مواهب الهی و عمومی برخوردار سازد. مجلس که پدیدآورنده نرم افزار اصلی حرکت کشور است باید لحظه ای از این تکلیف غفلت نرزد.

۴. نماینده ملت از جنس ملت است. شما نه از قصرهای رفیع و خاندانهای اشرافی، که از متن مردم، از مدرسه و حوزه و دانشگاه و از میدانهای کار به مجلس گسیل شده اید. این رابطه و این منش را پاس بدارید و برای خود نگاه دارید. خوی اشرافی و گرایش به اسراف و طعمه انگاشتن این مسئولیت، بلای بزرگی است که گاه مردم سابقاً نجیب و پارسا هم ممکن است نتوانند خود را از آن برحذر بدارند. همه باید بشدت مراقب خویش باشیم و دوره مسئولیت خود را، حسنه ای ماندگار و نه سیئه ای دامنگیر، بسازیم. در این کار دشوار کمک خواستن متضرعانه از خداوند رحیم و قدیر و مراقبت از خود، بزرگترین کمک کار تواند بود.

۵- هنر قانون نویسی و قانون گذاری، از برترینهای نمایندگی است. قانون باید کارآمد، روان، شفاف، روزآمد و با این حال با نگاه بلندمدت، دارای گستره ای هرچه پهناورتر و

قابل ماندگاری و یک سره معطوف به نیازهای مردم و منافع عمومی باشد. نگرش جزئی، بخشی، شخصی و یا خدای نخواستہ با نگاه لجاجت آمیز در قانون گذاری، بی سود و احیاناً زیانبار است. اولویتها باید ترجیح یابد، تناقض و تکرار در قوانین باید ریشه کن شود و از خرد جمعی و کارشناسی در تدوین قوانین بیشترین بهره گرفته شود.

۶. دو عنصر نظارت و همکاری صمیمانه، در تعامل با قوای دیگر، باید دو بخش تفکیک ناپذیر باشند. مسئولیت نظارتی مجلس هرگز نباید به دست اهل سپرده شود، اما هرگز هم نباید نظارت مجلس به معنای رقابت با دولت و نشنیدن نیازها و ضرورتها و تنگناهای آن شمرده شود. محور کار و عمل در کشور و نماد داخلی و خارجی نظام جمهوری اسلامی، عمدتاً قوه مجریه است. همه باید به آن کمک کنند و هرگاه دولتی با نشاط بیشتر و همت بالاتر و ارزشگرایی قویتر در صحنه است، این کمک باید مضاعف گردد. متقابلاً دولت باید مجلس قانون گذاری را راهنمای عمل خود بداند و به قوانین مجلس، یک سره پایبند باشد و از آن تخلف نکند. بر سر دوراهی های اختلاف نظر، کارشناسانی از دو طرف، گره را بکشایند و راه درست را پیش پای هر دو طرف باز کنند. اکنون که بحمد الله دولت و مجلس را مردمی مؤمن و انقلابی و وفادار به ارزشها و اصول اسلامی، انباشته اند باید این تعامل برادرانه با رعایت حقوق قانونی از هر دو سو، بیش از همیشه دیده شود.

عزیزان من! دوران نمایندگی کوتاه و مسئولیت شما سنگین و هر فعل و ترک و گفت و سکوت شما در دیوان الهی ثبت و ماندگار است. سوگندنامه را که باید با نیت و ج دیت خوانده شود، همواره در یاد نگهدارید و خود را با آن تطبیق کنید، بدین ترتیب حسنه ماندگاری از خود بر صحیفه الهی باقی خواهید گذارد.

سخن را با سلام بر پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله وسلم) و دیگر پیامبران و بر امامان معصوم (علیهم السلام) بویژه بر حضرت مهدی (ارواحنا فداه) و نیز به ارواح طیبه شهیدان و به روح مطهر امام شهیدان به پایان می برم و توفیق و کمک خداوند را برای شما مسئلت می کنم.

سید علی خامنه ای ۷/ خرداد/ ۱۳۸۷

۵-۹- پیام به مناسبت آغاز بکار نهمین دوره مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

گشایش نهمین دوره قانونگذاری در جمهوری اسلامی - به خواست خداوند حکیم و

قدیر- پیام پر قدرتی است که ملت ایران، جهان معاصر را با آن مخاطب میسازد و حقایق ماندگاری را در حافظه‌ی افکار عمومی ملتها ثبت میکند. پیروزی عزم ملی بر حجم انبوه دشمنی‌ها؛ ساخت استوار و مستحکم نظام برخاسته از انقلاب اسلامی؛ نقش یگانه و بی بدیل ایمان و بصیرت در شکل دهی به مسیر زندگی و سرنوشت یک ملت؛ و آنگاه، تصویر راستین از ملتی که برای نخستین بار، مردمسالاری اسلامی را نه با زبان، که با مجاهدت دشوار خود به میدان آورده و دعوی انزوای دین از زندگی اجتماعی را باطل ساخته، از جمله‌ی این حقائق اثرگذار و ماندگار است.

موفقیت ملت ایران در فرستادن این پیام روشن‌گرو پرمغز به افکار عمومی جهان، لطف دیگری است از سوی خدای توانا و مهربان که در طول این مسیر پرچالش، همواره یاری و رهنمائی خود را مبذول داشته و هرگز این ملت مؤمن و مجاهد را تنها نگذاشته است. با همه‌ی وجود، خدای عزوجل را سپاس می‌گویم و پیشانی سپاس و ستایش بردرگاه عظمت او میسایم.

همچنین واجب میدانم که با دلی سرشار از تکریم و قدرشناسی، به ملت بزرگ و تاریخساز ایران درود فرستم و حضور بهنجام آنان را در عرصه‌ی این آزمون که مانند همیشه، نمایشگر بصیرت و اعتماد به نفس و شناخت درست زمانه بود، سپاس گویم.

و نیز وظیفه‌ی خویش میدانم که از مسئولان و دست اندرکاران برگزاری انتخابات در وزارت کشور و شورای محترم نگهبان و از دستگاههای کمک کننده بویژه رسانه‌ی ملی و مأموران نظم و امنیت و جریانها و شخصیت‌های دینی و سیاسی که هریک به سهم خود در برپائی این حماسه‌ی همگانی نقش آفریدند، قدردانی و تشکر کنم.

همچنین لازم است از عموم نمایندگان مجلس هشتم و رئیس و هیئت رئیسه محترم آن، بخاطر خدماتی که در دوره‌ی مسئولیت خویش بر آن توفیق یافتند، صمیمانه تشکر کنم. اکنون در طلیعه‌ی مجلس نهم، اصلی‌ترین توصیه‌ی این جانب به نمایندگان محترم آن است که در جایگاه خطیری که با رأی مردم به دست آورده اند، تنها به مسئولیت الهی و آدای وظیفه‌ی سنگین نمایندگی از ملت بیندیشند و انگیزه‌ها و حُب و بُغض‌های شخصی و گروهی و طائفی و محلی را در قانونگذاری که مهمترین وظیفه‌ی مجلس شورای اسلامی است و نیز در نظارت بر اجرای قانون و البته نیز در موضع‌گیری‌هایی که فضای کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد، دخالت ندهند. در صدر این همه، قانون قرار دارد. قانون باید کارآمد،

روزآمد، شفاف، معطوف به نیازهای عمومی و تأمین کننده‌ی منافع ملی باشد. در دهه‌ی پیشرفت و عدالت، همه‌ی قوانین باید به تحقق این دو شاخص عمومی کمک کند و با نگاه بلندمدت، گستره‌ی هر چه طولانی‌تر و پهن‌تر داشته باشد. اولویتهای کشور باید احصاء شود و جایگاه شایسته را در اهتمام به قانونگذاری بیابد.

مجلس شورای اسلامی یک رکن اساسی کشور و نظام اسلامی است؛ همه‌ی آنچه در نظام اسلامی برجسته و شاخص است باید در مجلس تبلور و انعکاس یابد؛ ایمان، شجاعت، پیشگامی، ایستادگی بر مبانی نظام، ایستادگی در برابر دشمنان، روزآمدی و نوآوری، وحدت و انسجام ملی، کار و تلاش فداکارانه، به میدان آوردن همه‌ی ظرفیت فردی و جمعی، نشانه‌ی هائی است که میتوان یک مجلس موفق را با آن شناسائی کرد.

همکاری حقیقی و صمیمی با قوای دیگر و پرهیز از چالشهای ناموجه نیز یک شاخص مهم دیگر و دارای سهمی تعیین کننده در اتحاد ملّی است، که دلسوزان کشور همواره بر آن پای فشرده و منافع عمومی و وجاهت چهره‌ی ملّت ایران در چشم جهانیان را در گرو آن دانسته‌اند. این توصیه عیناً به دیگر قوای کشور و همه‌ی اشخاص و نهادهای مسئول نیز متوجه است. همه باید قانون را فصل الخطاب بدانند.

این جانب در دوره‌های گذشته‌ی مجلس توصیه‌های را به عرض نمایندگان محترم رسانده و ادای وظیفه‌ی الهی را که مسئولیت آنان در این دنیای زودگذر و در پیشگاه عدل بی اغماض خداوند در نشأه‌ی آخرت است، یادآور شده‌ام. اینک نیز شما نمایندگان محترم را به آن عرایض مخلصانه ارجاع میدهم.

در پایان با سلام و تحیات بر پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله و دیگر پیامبران و بر امامان معصوم علیهم السلام و بر حضرت ولی الله اعظم روحی فداه و نیز با درود بر ارواح طیبه‌ی شهیدان و روح مطهر امام شهیدان، سخن را به انجام میرسانم و توفیق و هدایت و یاری خداوند را برای همه‌ی شما مسألت می‌کنم.

والسلام علیکم ورحمه الله

سیدعلی خامنه‌ای

۷/ خرداد/ ۱۳۹۱

۵-۱۰- پیام به مناسبت آغاز به کار دهمین دوره مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

آغاز دهمین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی در ماه مبارک شعبان را که ماه معنویت و خشوع و ماه اعیاد بزرگ مذهبی است، به ملت عظیم الشان ایران اسلامی و به شما برگزیدگان و پذیرندگان مسئولیتهای بزرگ تبریک می‌گوییم و از آحاد مردم عزیز که با حماسه‌ی انتخابات، چرخه‌ی بی‌وقفه‌ی قانون‌گذاری را تداوم بخشیده و حلقه‌ی دیگری بر این زنجیره‌ی حیاتی افزوده‌اند، سپاسگزاری می‌کنم. این همه، برآمده از توفیق الهی و نشانه‌ی لطف و رحمت ذات اقدس او است که دست قدرت بی‌همتا را مددکار ملت و کشور و نظام اسلامی ساخته است. دل و زبان از سپاس‌گویی این نعمت ناتوانند.

ملت ایران با حضور حداکثری در انتخابات پراهمیت مجلس قانون‌گذاری، بیعت دیرین خود با نظام جمهوری اسلامی را بار دیگر تکرار کردند و با این زبان رسا به بدخواهان پاسخ گفتند. وفاداری ارزشمند ملت، مسئولان نظام را در بخشهای گوناگون به احساس مسئولیت و شکر نعمت فرامیخواند. ذمه‌ی ما مسئولان، اکنون سنگین‌بارتر از گذشته است.

سوگند نمایندگان - که در نخستین روز کاری خود اداء خواهند کرد و سوگندی شرعی و الزام‌آور است - سرفصل‌های اساسی وظایف نمایندگی در مجلس را بیان کرده است؛ شما برادران و خواهران محترم می‌توانید با حکمت و خردمندی و اخلاص و پارسایی، این وظایف را در خلال عمل قانونی خود - که عمدتاً قانون‌گذاری و نظارت است - تحقق بخشیده، نزد خدا و خلق سرافراز گردید. در این صورت است که مجلس شورای اسلامی را در جایگاه ویژه‌ی خویش یعنی «در رأس امور کشور» نگاه خواهید داشت.

شرایط طوفانی منطقه و جهان و ماجراجویی‌های بین‌المللی سلطه‌گران و اتباعشان، ایران اسلامی را با اوضاع پیچیده‌تری از گذشته روبه‌رو ساخته است. اقتدار کشور برای مواجهه با این شرایط، به هوشمندی و عزم راسخ و در دست داشتن ابتکار عمل از سوی همه‌ی مسئولان نیاز دارد. وظیفه‌ی انقلابی و قانونی شما نمایندگان محترم آن است که مجلس را سنگری استوار در برابر ترفند و فسون و افزون‌خواهی گستاخانه‌ی استکبار و نقطه‌ی اتکای درخشان مردم مؤمن و انقلابی بسازید.

تحقق بخشیدن به اقتصاد مقاوم با همه‌ی الزامات قطعی آن و نیز تلاش مجدانه برای گسترش و ژرف‌سازی فرهنگ اسلامی، دو اولویت فوری کنونی است. اولویتهای مهم دیگری

در بخشهای گوناگون مربوط به اقتدار ملی و استحکام امنیّت و مصونیت کشور، وجود دارد که تضمین کننده ی استقرار عدالت اجتماعی و استقلال و پیشرفت کشور است. شناخت این اولویّتها از جمله ی وظایف نمایندگان و در دسترس ذهن هوشمند آنان است. نمایندگان محترم را به توکل و حُسن ظن به وعده های خداوند قادر و استقامت در صراط مستقیم الهی توصیه میکنم و از سرگرم شدن به زائده های جناحی و غالب ساختن انگیزه های شخصی بر مصالح عمومی برحذر میدارم. لازم میدانم از نمایندگان محترم مجلس نهم و رئیس پرتلاش و خدوم آن و همه ی هیئت رئیسه و نیز از همه ی دست اندرکاران انتخابات مجلس دهم، در همه ی بخشهای آن صمیمانه تشکر و قدردانی کنم. یاد امام راحل عظیم الشان و شهدا و ایثارگران این راه را گرامی میدارم و با سلام و تعظیم به حضرت ولی الله الاعظم (ارواحنا فداه) توفیقات همه ی شما را از خدای متعال مسئلت میکنم.

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

سید علی خامنه ای

۷ خرداد ۱۳۹۵

۵-۱۱- پیام به مناسبت آغاز به کار یازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطاهرين.

امروز به هدایت و توفیق الهی یازدهمین دوره ی مجلس شورای اسلامی آغاز میشود و پیشانی باشکوه و درخشان مردم سالاری اسلامی بار دیگر در برابر چشم جهانیان رخ مینماید. خداوند حکیم و قدیر را برکمک به ملت ایران در حرکت بی وقفه ی تشکیل مجلس قانونگذاری سپاس میگویم و از همت و انگیزه ی ملت عزیز تشکر میکنم و به منتخبان ملت که توانسته اند امید و اعتماد رأی دهندگان را جلب کنند تبریک میگویم. امام راحل عظیم الشان، مجلس را در رأس امور دانستند؛ این را میتوان جامع ترین تعبیری دانست که شأن مجلس و نیز وظیفه ی آن را در یک جمله ی کوتاه اعلام میکند. اگر قانون را راه و مسیر کشور به سمت قله ها و مقصدهایی بدانیم که در قانون اساسی معین شده

است، مجلس، متعهد این ریل‌گذاری و رهگشایی حیاتی است. همه‌ی دستگاه‌های حکومتی و مردمی و همه‌ی آحاد، وظیفه دارند از این مسیر حرکت کنند. ضمانت اجرای این وظیفه نیز - علاوه بر قوه‌ی قضائیه که مسئولیتش تضمین اجرای قانون است - در خود مجلس پیش‌بینی شده است که حق تحقیق و تفحص، حق ردّ و قبول مدیران ارشد قوه‌ی مجریه، حق تذکّر و سؤال و استیضاح، از آن جمله است. پس اگر قانون، درست و بسنده و قابل اجرا باشد و از ضمانت‌های اجرای آن بدرستی استفاده شود، کشور به هدف‌های والای خود دست می‌یابد. این است شأن والای مجلس و این است تکلیف حیاتی و مهم آن. آن که میتواند مجلس را در این جایگاه شایسته بنشاند، شما نمایندگان محترمید. آنگاه که نمایندگان مجلس با شناخت درست از شرایط و اولویتهای کشور و با کارشناسی و با حضور فعال و منظم و با پاک‌دستی و امانت‌داری، وظیفه‌ی قانونگذاری و دیگر وظایف خود را انجام دهند، مجلس، نقطه‌ی امید مردم و نقطه‌ی اتکاء مجریان و به معنی حقیقی، در رأس امور کشور خواهد بود و چنین مجلسی در رساندن کشور به هدف‌های والا، سهم بسزا خواهد داشت. آفت عمده، سرگرم شدن نماینده به حواشی زیان‌بار، یا وارد کردن انگیزه‌های ناسالم شخصی و جناحی، یا سهل‌انگاری در کار، یا دسته‌بندی‌های احیاناً ناسالم قومی و منطقه‌ای و قبیله‌ای و امثال آن است.

در حال حاضر، اقتصاد و فرهنگ در صدر فهرست اولویتهای کشور است. در باب اقتصاد، علاوه بر مشکلات عمده‌ی مشهود، باید اذعان کنیم که در دهه‌ی پیشرفت و عدالت، نمره‌ی مطلوبی در باب عدالت به دست نیاورده‌ایم. این واقعیت ناخواسته باید همه را به تلاش فکری و عملی در باب معیشت طبقات ضعیف، به مثابه‌ی اولویت، وادار سازد. توصیه‌ی صاحب‌نظران به ما می‌گوید که راه درست برای این مقصود اصلاح خطوط اصلی اقتصاد ملی یعنی: اشتغال، تولید، ارزش پول ملی، تورم، اسراف و امثال آن است. سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در این زمینه، راهنمای معتبری است. توجه به تنظیم برنامه‌ی هفتم که در شمار وظایف نزدیک مجلس یازدهم است و نیز توجه به کاهش نقش تعیین‌کننده‌ی نفت خام در منابع مالی دولت که خود فرصت مغتنمی برای ترسیم خطّ اقتصادی کشور است، توصیه‌ی دیگر اینجانب به شما عزیزان است. در اقدام به وظیفه‌ی نظارتی، تأکید اینجانب بر رعایت تقوا و انصاف و اجتناب از حبّ و بغض‌های شخصی و جناحی است. نه حقّی از مدیر و مجری خدوم و زحمت‌کش ضایع

شود و نه اغماض و اهمال بی مورد صورت گیرد.

همکاری نمایندگان با یکدیگر، درهم تنیدگی تجربه‌ی مجربان با شور و حرارت جوانان و تازه‌واردان، مسابقه در عمل پاکیزه و نیکو و عدم مسابقه در احراز این یا آن جایگاه، موضع‌گیری‌های انقلابی در حوادث مهم جهانی و داخلی، اهتمام به مرکزپژوهشها و دیوان محاسبات، صدور آرامش و اطمینان به افکار عمومی کشور در نطقها، تعامل برادرانه با قوای مجریه و قضائیه، نسخ قوانین زائد و مزاحم و اجتناب از تکثرت و تراکم قوانین، توصیه‌های دیگر اینجانب به شما نمایندگان ملت است. مطمئنم که رعایت این سرفصل‌ها به ملت ایران ثابت خواهد کرد که انتخاب آنان درست بوده است و میل به حضور در انتخابات را در آنان افزایش خواهد داد. تقوا و توکل و اعتماد به خدا را سرمایه‌ی بی پایان خود بدانید و با قدرت و جدّیت حرکت کنید. خدا یارتان باد.

لازم میدانم از نمایندگان محترم دوره‌ی پیش بویژه از رئیس پُرانگیزه و پُر تلاش آن جناب آقای دکتر لاریجانی قدردانی کنم و اجر و ثواب الهی را برای هر عمل صالح آنان مسألت نمایم. سلام و صلوات خدا بر حضرت بقیّه الله اعظم (روحی فداه) و رحمت و مغفرت الهی نثار ارواح طیّبه‌ی شهیدان و امام و پیشوای آنان حضرت امام خمینی.

والسلام علیکم ورحمة الله

سیدعلی خامنه‌ای

۷ / خرداد / ۱۳۹۹



سیاست‌های کلی نظام قانون‌گذاری

ابلاغ سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری، ۱۳۹۸/۶/۷

حضرت آیت الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی، سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری را ابلاغ و با توجه به اهمیت موضوع در حاشیه‌ی آن مرقوم کردند: «سیاست‌ها به قوای سه‌گانه ابلاغ شود. سه قوه موظفند اقدامات را زمان‌بندی و پیشرفت‌ها را گزارش نمایند»

متن سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مصوّب رهبر معظم انقلاب که پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام تنظیم شده است، به این شرح است:

بسم الله الرحمن الرحيم

سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری

- ۱- توجه به موازین شرع به عنوان اصلی‌ترین منشأ قانونگذاری در تنظیم و تصویب طرح‌ها و لوایح قانونی.
- ۲- ارزیابی و پالایش قوانین و مقررات موجود کشور از حیث مغایرت با موازین شرعی و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ایجاد سازوکار لازم برای تضمین اصل چهارم قانون اساسی.
- ۳- تعیین سازوکار مناسب برای عدم مغایرت مقررات با قانون اساسی.
- ۴- نظارت بر عدم مغایرت یا انطباق قوانین با سیاست‌های کلی نظام، با همکاری شورای

نگهبان و مجمع تشخیص مصلحت نظام و تصویب قوانین لازم برای تحقق هریک از سیاست‌های کلی نظام.

۵- تعیین حدود اختیارات و صلاحیت مراجع وضع قوانین و مقررات با ارائه‌ی تعریف روشن و مشخص از «قانون»، «آیین‌نامه»، تصویب‌نامه و بخشنامه موضوع اصل ۱۳۸، «قانون آزمایشی و اساسنامه موضوع اصل ۸۵»، «برنامه و خط‌مشی دولت و تصمیمات موضوع اصل ۱۳۴»، «آراء وحدت رویه و ضوابط موضوع اصل ۱۶۱» و سایر مقررات و همچنین طبقه‌بندی و تعیین هرم سیاست‌ها، قوانین و مقررات کشور براساس نص یا تفسیر اصول قانون اساسی حسب مورد، از طریق مجلس شورای اسلامی.

۶- تعیین حدود اختیارات مجلس در اصلاح لوایح با رعایت اهداف لایحه.

۷- تعیین محدوده‌ی اختیار مجلس در تصویب ساختار و مفاد بودجه‌ی سالانه‌ی کل کشور (پیش‌بینی درآمدها، هدف‌گذاری‌ها، موارد هزینه و...) با تصویب قانون لازم و اصلاح آیین‌نامه‌ی داخلی مجلس.

۸- تعیین وظایف دولت و مجلس در مورد تعداد وزرا و وظایف و اختیارات آنان، وظایف قانونی رئیس‌جمهور موضوع اصل ۶۰ و ۱۲۴ قانون اساسی و هرگونه ادغام، الحاق، انتزاع و ایجاد سازمان‌های اداری، از طریق تصویب قانون.

۹- رعایت اصول قانون‌گذاری و قانون‌نویسی و تعیین سازوکار برای انطباق لوایح و طرح‌های قانونی با تأکید بر:

- قابل اجرا بودن قانون و قابل سنجش بودن اجرای آن.

- معطوف بودن به نیازهای واقعی.

- شفافیت و عدم ابهام.

- استحکام در ادبیات و اصطلاحات حقوقی.

- بیان شناسه‌ی تخصصی هریک از لوایح و طرح‌های قانونی و علت پیشنهاد آن.

- ابتناء بر نظرات کارشناسی و ارزیابی تأثیر اجرای قانون.

- ثبات، نگاه بلندمدت و ملی.

- انسجام قوانین و عدم تغییر یا اصلاح ضمنی آن‌ها بدون ذکر شناسه‌ی تخصصی.

- جلب مشارکت حداکثری مردم، ذی‌نفعان و نهادهای قانونی مردم‌نهاد تخصصی و صنفی در فرایند قانون‌گذاری.

- عدالت محوری در قوانین و اجتناب از تبعیض ناروا، عمومی بودن قانون و شمول و جامعیت آن و حتی الامکان پرهیز از استثناهای قانونی.
- ۱۰- تعیین عناوین قوانین جامع، تبویب، تنقیح و تعیین شناسه‌ی قوانین موجود کشور در طول برنامه‌ی ششم توسعه.
- ۱۱- تعیین سازوکاری از سوی مجلس شورای اسلامی برای تشخیص قابلیت طرح در مجلس (موضوع اصل ۷۵ قانون اساسی) قبل از طرح و اعلام وصول.
- ۱۲- ضابطه‌مندسازی و تعیین نصاب بالا برای ارجاع به مجمع تشخیص مصلحت نظام در موارد تعارض مصوبه‌ی مجلس با نظر شورای نگهبان.
- ۱۳- بازنگری در مصوباتی که براساس مصلحت در مجمع تشخیص مصلحت نظام تصویب شده است از حیث تعیین دوره‌ی اعتبار مصلحت.
- ۱۴- رعایت صلاحیت ذاتی قوای سه‌گانه در قوانین مربوط به تشکیل نهادهایی از قبیل شوراهای عالی؛ بازنگری در قوانین موجود این نهادها؛ پیش‌بینی سازوکار کارآمد قانونی لازم برای تضمین عدم مغایرت مصوبات آن‌ها با قوانین عادی.
- ۱۵- تعیین اولویت‌های قانون‌گذاری با محوریت: گره‌گشایی از امور اجرایی کشور، اصول اجرانشده‌ی قانون اساسی، سند چشم‌انداز، سیاست‌های کلی نظام، برنامه‌ی پنج‌ساله‌ی توسعه و مطالبات رهبری.
- ۱۶- رعایت تدابیر فرماندهی کل نیروهای مسلح در قانون‌گذاری برای نیروهای مسلح.
- ۱۷- ترویج و نهادینه‌سازی فرهنگ رعایت، تمکین و احترام به قانون و تبدیل آن به یک مطالبه‌ی عمومی.

